

การทบทวน
การดำเนินการ
ตามวาระการพัฒนา
ที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030
ระดับชาติ

โดยสมัครใจของไทย
พุทธศักราช 2563

งานอาสาสมัครกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

การทบทวน
การดำเนินการ
ตามวาระการพัฒนา
ที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030
ระดับชาติ

โดยสมัครใจของไทย
พุทธศักราช 2563

งานอาสาสมัครกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

สารจากรองนายกรัฐมนตรี
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
การต่างประเทศ

ปี 2563 เป็นปีที่ทั่วโลกเผชิญกับความท้าทายจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคม การดำรงชีวิตของทุกคนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้เป็นรูปแบบของชีวิตวิถีใหม่ หรือที่เรียกว่า “New Normal” หากแต่ยังมีสิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤต COVID-19 สิ่งนั้นก็คือการตอกย้ำให้เราทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ที่มีความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และประเทศไทยได้นำเป้าหมายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการขับเคลื่อน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งจากระดับชุมชนฐานราก เมื่อชุมชนเข้มแข็งก็จะมีภูมิคุ้มกัน และจะช่วยยกระดับขีดความสามารถของประเทศให้พร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ประเทศไทยมุ่งมั่นที่จะเร่งรัดการดำเนินการเพื่อบรรลุ SDGs ภายในปี 2573 (ค.ศ. 2030) ภายใต้บริบทของวิกฤต COVID-19 และทศวรรษแห่งการดำเนินการ (Decade of Action) เพราะเราเหลือเวลาอีกเพียง 10 ปีเท่านั้นในการขับเคลื่อนการบรรลุ SDGs

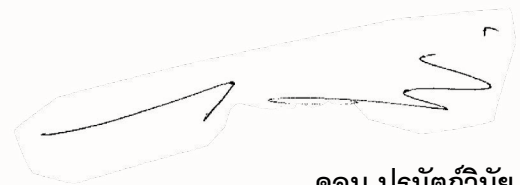
ในเชิงมหภาค รัฐบาลมุ่งเน้นการปรับปรุงโครงสร้างเศรษฐกิจในภาพรวม ซึ่งมีประเด็นสำคัญเร่งด่วน ได้แก่ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากภายในประเทศ การยกระดับขีดความสามารถของประเทศเพื่อรองรับการเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคน ซึ่งเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ การปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ

รัฐบาลตระหนักดีว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนไม่สามารถบรรลุด้วยการดำเนินการของภาครัฐเพียงลำพัง ทุกภาคส่วนต้องเข้ามามีบทบาทในการขับเคลื่อน SDGs ในทุกระดับ เพื่อขยายการดำเนินงานเพื่อบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนไปในวงกว้าง รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับ SDGs ภายในประเทศ และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนของ

กระบวนการพัฒนา ซึ่งรวมถึงการส่งเสริมบทบาทของ “อาสาสมัคร” และ “งานอาสาสมัคร” ซึ่งเป็นฟันเฟืองที่สำคัญยิ่งในการขับเคลื่อน SDGs เนื่องจากการทำงานของอาสาสมัครมุ่งเน้นคนเป็นศูนย์กลาง เข้าถึงผู้ด้อยโอกาสโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง และมีศักยภาพในการสร้างพลังร่วมในชุมชน

ด้วยเหตุนี้ การจัดทำรายงานความคืบหน้าการดำเนินงานตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนปี 2573 ต่อสหประชาชาติ โดยสมัครใจ (Voluntary National Review: VNR) ของไทย ประจำปี 2563 จึงมีหัวข้อหลักคือ **“งานอาสาสมัครกับการพัฒนาที่ยั่งยืน”** เพื่อนำเสนอความคืบหน้าและความท้าทายของประเทศไทยในการขับเคลื่อน SDGs ควบคู่ไปกับการนำเสนอตัวอย่างการดำเนินงานของอาสาสมัครที่มีส่วนขับเคลื่อน SDGs แต่ละเป้าหมาย ผสมผสานชมอาสาสมัครที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ และมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ต่อสายตาชาวโลกท่ามกลางสถานการณ์ความท้าทายจากวิกฤตโควิด-19 รวมทั้งอาสาสมัครอีกจำนวนมากที่ทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจเพื่อปฏิบัติหน้าที่แม้ไม่ได้เป็นที่รับทราบของสาธารณชนในวงกว้าง

ผมขอขอบคุณอาสาสมัครทุกคนที่เป็นพลังสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะช่วยสร้างความตระหนักรู้ถึงบทบาทของอาสาสมัครในการขับเคลื่อนการพัฒนา และสร้างแรงบันดาลใจให้กับอาสาสมัครและประชาชนทุกคนให้ตระหนักถึงพลังของตนเองในการร่วมขับเคลื่อน SDGs ว่า เราทุกคนมีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืน

ดอน ปรมัตถ์วินัย

รองนายกรัฐมนตรี

และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

บทนำ งานอาสาสมัคร กับการพัฒนาที่ยั่งยืน

ประเทศไทยมีความมุ่งหมายที่จะบรรลุวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยรัฐบาลน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ และเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการระดับโลกที่ประชาคมระหว่างประเทศมีเป้าหมายที่จะบรรลุร่วมกันภายในปี 2573 (ค.ศ. 2030) และเป็นหัวใจสำคัญของวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (2030 Agenda for Sustainable Development) ไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และกรอบการดำเนินงานต่าง ๆ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อให้การดำเนินการของรัฐบาลทั้งในด้านนโยบายและงบประมาณเป็นไปเพื่อการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อบรรลุ SDGs สำหรับประเทศไทยมีกรอบแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน นำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างบูรณาการ เมื่อปี 2562 คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน จึงจัดทำแผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับประเทศไทย (Thailand's SDGs Roadmap) ประกอบด้วยแผนการขับเคลื่อนทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ (1) การสร้างความตระหนักรู้ เพื่อทุกภาคส่วนเข้าใจหลักการของ SDGs ทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น (2) การเชื่อมโยง SDGs กับแผน 3 ระดับของประเทศ เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติสามารถสะท้อนการขับเคลื่อนเป้าหมายของ SDGs ได้ในคราวเดียวกัน (3) การจัดตั้งกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐบูรณาการการขับเคลื่อน SDGs โดยมี

ผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน (4) การจัดทำโครงการ การดำเนินงาน และวางแผนการพัฒนาเพื่อบรรลุ SDGs โดยจัดลำดับความสำคัญของโครงการและแผนงานให้เหมาะสมกับในแต่ละพื้นที่ (5) การส่งเสริมความร่วมมือจากภาคีการพัฒนา ได้แก่ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคีเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ ให้ทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและระหว่างประเทศมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย และ (6) การติดตามการขับเคลื่อนเพื่อบรรลุเป้าหมาย SDGs ผ่านระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (Electronic Monitoring and Evaluation System of National Strategy and Country Reform หรือ ระบบ eMENSOCR) ซึ่งมีข้อมูลการดำเนินงานจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ช่วงเวลาระหว่างปี 2563 - 2573 ถือเป็นทศวรรษแห่งการดำเนินการเพื่อนำไปสู่การบรรลุ SDGs หรือ Decade of Action โดยไทยเข้าเป็นสมาชิกคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (Economic and Social Council: ECOSOC) วาระปี ค.ศ. 2020 - ค.ศ. 2022 ภายใต้บริบทของ Decade of Action ท่ามกลางการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุ SDGs ภายในปี 2573 ของทุกประเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นที่ทุกประเทศจะต้องร่วมกันแสวงหารูปแบบการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ เพื่อตอบสนองต่อความปรกติใหม่ (New Normal) ของโลกในยุคภายหลังโควิด-19 เพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนและภูมิคุ้มกันจากการเปลี่ยนแปลงและวิกฤตต่าง ๆ และความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งก่อให้เกิดการเร่งรัดการขับเคลื่อน SDGs อย่างมีนัยสำคัญ

แม้ว่ารัฐบาลจะขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างจริงจัง แต่การพัฒนาที่ยั่งยืนไม่สามารถบรรลุได้ด้วยการดำเนินการของภาครัฐเพียงลำพัง ทุกภาคส่วนสามารถมีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการสนับสนุนกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งจะช่วยขยายฐานการขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนไปสู่ภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนให้ประชาชนทั่วไปทุกเพศทุกวัย สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนามากขึ้นผ่านช่องทางต่าง ๆ รวมทั้งการเป็นอาสาสมัคร

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานกลางในการส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านอาสาสมัครของไทย โดยเมื่อปี 2554 คณะรัฐมนตรีหรืออนุมัติการให้ความช่วยเหลือต่อความพยายามของอาสาสมัคร โดยกำหนดให้ “การให้และการอาสาสมัคร” เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อที่จะส่งเสริมและปลูกจิตสำนึกที่ดีให้กับประชาชนด้วยการทำงานอาสาสมัคร โดยมี การดำเนินการเพื่อรณรงค์กระตุ้นให้ประชาชนร่วมเป็นอาสาสมัครในโครงการที่ภาครัฐจัดขึ้น และในงานอาสาสมัครเพื่อชุมชนของตนเอง รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่เอื้อให้นักเรียนมีสำนึกในการเป็นผู้ให้และปฏิบัติงานอาสาช่วยเหลือสังคม

ปัจจุบัน ประเทศไทยมีจำนวนอาสาสมัครที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการประมาณ 13.15 ล้านคน อันสะท้อนให้เห็นถึงความสนใจของประชาชนในการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านต่าง ๆ ในประเทศไทย

รัฐบาลไทย โดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินความร่วมมือกับนานาชาติในการส่งเสริมงานอาสาสมัครข้ามพรมแดน ภายใต้โครงการ “อาสาสมัครเพื่อนไทย” (Friends From Thailand: FFT) โดยดำเนินการส่งอาสาสมัครไทยไปปฏิบัติงานในหลากหลายสาขาในประเทศต่าง ๆ อาทิ กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม ภูฏาน ติมอร์-เลสเต เบนิน โมซัมบิก และเลโซโท ตั้งแต่ปี 2546 โดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศร่วมกับวิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือหน่วยงานดำเนินโครงการ และประเทศผู้รับ ดำเนินการคัดเลือกอาสาสมัคร นอกจากนี้ ไทยยังบริจาคเงินอุดหนุนให้กับ United Nations Volunteers (UNV) ซึ่งก่อตั้งสำนักงานภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่กรุงเทพฯ ตั้งแต่ปี 2557 เป็นประจำทุกปีปีละ 50,000 บาท ผนวกกับเมื่อปี 2562 กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ บริจาคเงินอุดหนุนแบบครั้งเดียวไม่ผูกพันให้กับ UNV เป็นจำนวนเงิน 40,000 ดอลลาร์สหรัฐ เพื่อใช้ดำเนินกิจกรรมอาสาสมัครในประเทศไทย

นอกเหนือจากการจัดส่งอาสาสมัครไปดำเนินภารกิจในต่างประเทศ และการสนับสนุนด้านงบประมาณให้แก่ UNV แล้ว ประเทศไทยยังมีบทบาทอย่างสร้างสรรค์ในการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและประสบการณ์เพื่อการพัฒนาอาสาสมัครในระดับภูมิภาคและนานาชาติ โดยไทยจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และร่วมกับ UNV จัดการประชุมนานาชาติเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และกำหนดแนวทางการทำงานด้านอาสาสมัครในระดับนานาชาติอยู่เป็นระยะ ซึ่งการขยายฐานการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการดำเนินการตาม SDGs โดยเฉพาะบทบาทของงานด้านอาสาสมัครกับการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นหนึ่งในประเด็นหลักที่ไทยประสงค์จะผลักดันในช่วงที่ไทยเป็นสมาชิก ECOSOC วาระปี ค.ศ. 2020 - 2022

ที่ผ่านมา ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการจัดทำรายงานการทบทวนการดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ระดับชาติโดยสมัครใจ (Voluntary National Reviews: VNRs) ซึ่งเป็นโอกาสให้ประเทศไทยสามารถแบ่งปันประสบการณ์และบทเรียนในการดำเนินการเพื่อบรรลุ SDGs โดยไทยเคยนำเสนอรายงาน VNR อย่างเป็นทางการในการประชุมเวทีหารือระดับสูงทางการเมืองว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (High-level Political Forum on Sustainable Development: HLPF) แล้ว 1 ครั้ง เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 (ค.ศ. 2017) และแม้ว่าไทยจะไม่ต้องนำเสนอรายงาน VNR อย่างเป็นทางการทุกปี แต่ประเทศไทย (โดยกระทรวงการต่างประเทศ) ริเริ่มจัดทำรายงาน VNR เพื่อทบทวนการดำเนินงานในระดับประเทศอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีนับตั้งแต่ปี 2560 เป็นต้นมา

โดยที่รัฐบาลไทยให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครให้เป็นกลไกหนึ่งในการเร่งรัดการบรรลุ SDGs ภายในประเทศอย่างสอดคล้องกับบริบทของเวทีระหว่างประเทศ หัวข้อหลักของ VNR ของไทย ประจำปี 2563 จึงเน้นด้านงานอาสาสมัครกับการขับเคลื่อน SDGs เพื่อนำเสนอประสบการณ์การดำเนินงานด้านอาสาสมัครเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการตาม SDGs และบรรลุวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 เนื่องจากงานอาสาสมัครเป็นกลไกที่มีศักยภาพอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะนอกจากกลุ่มอาสาสมัครจะให้พื้นที่สำหรับประชาชนทั่วไปในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตลอดทั้งกระบวนการแล้ว อาสาสมัครยังสามารถมีบทบาทในการเชื่อมโยงนโยบายของรัฐบาลไปสู่การดำเนินงานจริงในระดับชุมชน ตั้งแต่การวางแผนการทำงาน การเก็บข้อมูลในชุมชน และการติดตามความก้าวหน้าในการบรรลุ SDGs โดยการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครจะนำไปสู่การระดมทุนทางสังคมและความคิดเห็นในวงกว้าง ทำให้เสียงของประชาชนได้รับการสะท้อนมาสู่นโยบายของรัฐบาล รวมถึงเป็นการสร้างความรู้สึกของการเป็นเจ้าของและการมีส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อบรรลุ SDGs ในระดับบุคคลและท้องถิ่น ส่งผลให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งจากรากฐานและยังเป็นการสร้างสังคมสมานฉันท์ในขณะเดียวกัน

ผู้จัดทำรายงาน VNR หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงาน VNR ฉบับนี้จะเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าทุกคนสามารถมีบทบาทที่สร้างสรรค์เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนร่วมกันได้ รวมทั้งสามารถเป็นแรงบันดาลใจให้ทุกภาคส่วนและทุกคนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของงานอาสาสมัครในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน และประสงค์ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 และ SDGs รวมทั้งนโยบายที่เกี่ยวข้องไปสู่การปฏิบัติเพื่อบรรลุผลของการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกัน

เป้าหมายที่

1

ยุติความยากจน ทุกรูปแบบในทุกพื้นที่

SDGs มีเป้าหมายที่จะขจัดความยากจนขั้นรุนแรง ซึ่งปัจจุบันวัดจากผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 1.25 ดอลลาร์สหรัฐต่อวัน รวมทั้งลดสัดส่วนของประชากรที่ดำรงชีวิตอยู่อย่างยากจนในทุกมิติและทุกรูปแบบตามคำจำกัดความของแต่ละประเทศ ภายในปี ค.ศ. 2030

อย่างไรก็ดี ความยากจนไม่ได้จำกัดอยู่เพียงเฉพาะมิติด้านตัวเงิน ซึ่งสะท้อนจากการมีรายได้น้อยเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการขาดการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านอื่น ๆ เช่น การขาดโอกาสทางการศึกษา การขาดโอกาสทางด้านสาธารณสุข การขาดแคลนสาธารณูปโภค การไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสม รวมทั้งการเผชิญกับสภาวะเสี่ยงต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติอื่น ๆ จึงถือได้ว่าความยากจนเป็นปัญหาและอุปสรรคพื้นฐานของการบรรลุการพัฒนาในด้านอื่น ๆ

รัฐบาลตระหนักถึงมิติที่หลากหลายของความยากจน กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 จนถึงฉบับปัจจุบัน (แผนที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564) จึงให้ความสำคัญกับการวางนโยบายเพื่อยุติความยากจนในทุกมิติ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินการเพื่อมุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายการยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่ ซึ่งในระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการลดสัดส่วนของประชากรที่ดำรงชีวิตอยู่อย่างยากจนจากร้อยละ 65.75 ในปี 2531 เหลือเพียงร้อยละ 7.9 ในปี 2560

อย่างไรก็ดี พัฒนาการที่ดีในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาอาจถูกกระทบจากวิกฤตการแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยประชาชนที่อาศัยอยู่ในสถานการณ์เปราะบางหรือมีฐานะยากจนอยู่แล้วอาจตกอยู่ในสถานะที่ยากลำบากขึ้นอีก เนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจที่ถดถอย การไม่มีงานทำ ไม่สามารถประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองได้ ซึ่งในบริบทเช่นนี้ การฟื้นฟูที่เน้นการสร้างความยั่งยืนจึงเป็นเรื่องสำคัญ และการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับแนวทางดังกล่าวเป็นอย่างดี เพราะเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับคนในชุมชน

ที่มารูป : บริษัท ประชาธิปไตยสามัคคี (ประเทศไทย) จำกัด

การจัดปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อชุมชนมีความเข้มแข็ง และมีการกระจายโอกาสในการพัฒนา รวมทั้งโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจและบริการขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง โดยรัฐบาลไทยมุ่งมั่นที่จะปรับโครงสร้างและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทาง “ประชารัฐ” ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลปัจจุบัน และหมายความถึงความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ในการแก้ปัญหาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศภายใต้แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การบรรลุ SDGs และการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกชุมชนและทุกพื้นที่ เพื่อให้ชุมชนต่าง ๆ มีความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในการเผชิญกับเหตุการณ์รุนแรงจากผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติอื่น ๆ

รัฐบาลขับเคลื่อนโครงการ “สานพลังประชารัฐ” เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีคณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (E3) ประกอบด้วยทีมภาครัฐและภาคเอกชนเป็นผู้ขับเคลื่อนในการสร้างรายได้ให้ชุมชนและสร้างความสุขแก่ประชาชน คณะทำงานดังกล่าวดำเนินงานในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากผ่านกลไกประชารัฐตามนโยบายของรัฐบาล โดยได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะกลุ่มอาสาสมัครจากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และภาคประชาชน โดยเน้นการเข้าใจและเข้าถึงประชาชนในพื้นที่เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการของชุมชนและประชาชน อันเป็นที่มาของโครงการ “บริษัท ประชาธิปไตยสามัคคี วิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด” ซึ่งอาศัยการระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน จากทั้งภาคเอกชนและภาคประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนที่พึ่งตนเองได้ ผ่านการพัฒนาสินค้าและบริการของชุมชน รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้สอดคล้องกับภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ กอปรกับการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากให้ขยายตัวโดยการเพิ่มศักยภาพของผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยองค์ความรู้

บริษัท ประชาธิรัฐรักสามัคคี วิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด

บริษัท ประชาธิรัฐรักสามัคคี วิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด ถือกำเนิดขึ้นเมื่อปี 2559 จากการนำแนวคิด “วิสาหกิจเพื่อสังคม” หรือ Social Enterprise ที่ไม่แสวงหาผลกำไรมาใช้ขับเคลื่อนการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ โดยมีคณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (E3) เป็นหน่วยงานหลักที่ดูแลรับผิดชอบโครงการนี้ คณะทำงานฯ ดังกล่าวผลักดันให้มีการจัดตั้งวิสาหกิจเพื่อสังคมภายใต้ชื่อ “ประชาธิปไตยรักสามัคคี” ขึ้นในทุกจังหวัด และมีบริษัทประชาธิปไตยรักสามัคคีฯ เป็นหน่วยงานกลางทำหน้าที่หลักในการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน รูปแบบการช่วยเหลือจะเป็นลักษณะการเข้าไปส่งเสริมองค์ความรู้และทรัพยากร ช่วยต่อยอดชุมชนที่มีความพร้อมให้สามารถเพิ่มรายได้จากธุรกิจการเกษตร การแปรรูป และการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการเสริมความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนให้เกิดขึ้นในชุมชน โดยกระบวนการเข้าไปช่วยพัฒนาและสร้างประสิทธิภาพให้แก่วิสาหกิจชุมชนแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

- 1. สนับสนุนให้ชุมชนเข้าถึงปัจจัยการผลิต** ทั้งด้านทรัพยากรและโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน เช่น ช่วยจัดทำแผนธุรกิจที่มีประสิทธิภาพ ช่วยหาเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ ช่วยจัดให้พบสถาบันการเงินที่เหมาะสม
- 2. การสร้างรายได้จากองค์ความรู้ในชุมชน** พัฒนาเรื่องราวให้สินค้าและสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนมีความโดดเด่นน่าสนใจยิ่งขึ้น ส่งเสริมงานวิจัยท้องถิ่นและส่งเสริมให้มีมาตรฐานการรับรองสินค้า รวมถึงการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา
- 3. การตลาด** ช่วยดูแลและพัฒนาแบบบูรณาการครบวงจร ตั้งแต่การวิเคราะห์ตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ไปจนถึงช่องทางการขายใหม่ ๆ
- 4. การสื่อสารสร้างการรับรู้เพื่อความยั่งยืน** ช่วยส่งเสริมการสร้างแบรนด์และหาช่องทางการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อท้องถิ่นและสื่อระดับประเทศผ่านเครือข่ายของบริษัท
- 5. การบริหารจัดการ** ช่วยวางระบบบริหารจัดการขั้นพื้นฐาน ทั้งด้านต้นทุนบัญชี และการบริหารความเสี่ยง

นอกเหนือจากวิสาหกิจชุมชนที่ริเริ่มโดยภาครัฐ ภาคเอกชน หรือเกิดจากการรวมกลุ่มของชาวบ้านกันเองแล้ว ความสำเร็จภายใต้โครงการบริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคี วิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด ยังมีกลุ่มอาสาสมัคร “นักพัฒนาธุรกิจชุมชน” เป็นหนึ่งในกลไกขับเคลื่อนงานพัฒนาที่สำคัญ โดยนักพัฒนาธุรกิจชุมชนกลุ่มนี้ถูกคัดเลือกเข้ามาผ่าน “โครงการสานพลังเพื่อบ้านเกิด” โครงการระดับประเทศลำดับแรกที่บริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคีฯ ดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม โครงการนี้จะคัดเลือกนักพัฒนาธุรกิจชุมชนจังหวัดละ 1 คน เข้ามาพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ และทำงานร่วมกับบริษัท ประชาธิปไตย เป็นระยะเวลา 2 ปี โดยมีรายได้ให้ในระหว่างเรียนรู้แนวทางการทำงานแบบวิสาหกิจเพื่อสังคม และร่วมพัฒนาชุมชนในจังหวัดบ้านเกิดด้วยการลงพื้นที่จริง รวมถึงได้เรียนรู้แนวทางการบริหารและสื่อสารแบบผู้นำ ผ่านการทำงานร่วมกับคณะกรรมการของบริษัทและผู้บริหารระดับสูงของเครือธุรกิจระดับชาติ ทั้งยังเป็นโอกาสอันดีที่จะได้สร้างเครือข่ายกับผู้นำชุมชนรุ่นใหม่ทั่วประเทศ

โครงการสานพลังเพื่อบ้านเกิด รุ่นที่ 1 เริ่มต้นขึ้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2559 ตลอดระยะเวลาการดำเนินงาน นักพัฒนาธุรกิจชุมชนรุ่นที่ 1 ดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนไปแล้วกว่า 800 โครงการทั่วประเทศ สร้างรายได้แก่ชุมชนกว่า 300 ล้านบาท และมีผู้ได้รับประโยชน์กว่า 50,000 ครัวเรือน หลังสิ้นสุดสัญญาการทำงาน 2 ปี บริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคีฯ คัดเลือกนักพัฒนาธุรกิจที่มีศักยภาพมาเข้าร่วมโครงการวิสาหกิจเพื่อสังคมระดับอำเภอ เพื่อต่อยอดการพัฒนาชุมชนไปอีกขั้น โดยจัดตั้ง “โครงการชุมชนดี มีรอยยิ้ม” และให้นักพัฒนาธุรกิจชุมชนรุ่นใหม่จัดทำแผนการพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอ มานำเสนอ เพื่อพิจารณาขอรับเงินทุนให้ไปดำเนินงานตามแผน ภายใต้เป้าหมายหลักคือ “สร้างรายได้ให้ชุมชน ประชาชนมีความสุข”

แนวคิดเพื่อรากฐานที่ยั่งยืน

| สร้างรายได้ให้ชุมชน ประชาชนมีความสุข

ประชาชน
ลงมือทำ

เอกชน
ร่วม
ขับเคลื่อน

รัฐบาล
สนับสนุน

วิสาหกิจเพื่อสังคม มีหลักเข้าใจง่าย 5 ประการคือ

- 1

มีเป้าหมายหลักเพื่อสังคม ไม่ใช่เพื่อกำไรสูงสุด
- 2

เป็นรูปแบบธุรกิจที่รายได้หลักมาจากการให้คำปรึกษาธุรกิจชุมชน ไม่ใช่เงินจากรัฐหรือเงินบริจาค
- 3

ถ้าไรต้องนำไปใช้ขยายผล ไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว
- 4

บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
- 5

จดทะเบียนเป็นรูปแบบบริษัท

THAILAND MODEL

1 เป้าหมาย

สร้างรายได้ให้ชุมชน ประชาชนมีความสุข

3 กลุ่มงาน

เกษตร

แปรรูป
(SME/OTOP)

ท่องเที่ยว
โดยชุมชน

5 กระบวนการ

การเข้าถึง
ปัจจัยการผลิต

การสร้าง
องค์ความรู้

การตลาด

การสื่อสาร
เพื่อการรับรู้

การบริหารจัดการเพื่อ
ความยั่งยืน

โครงสร้าง

บริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคี (ประเทศไทย) จำกัด และ
บริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคี (จังหวัด) จำกัด 76 แห่ง

หลักการ

เศรษฐกิจพอเพียง

ตัวอย่างโครงการที่ประสบความสำเร็จในการริเริ่มสร้างการเปลี่ยนแปลงคือ “ชุมชนดี มีรอยยิ้มแม่แจ่ม” จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการโดย นางสาวมัลลิกา มณีผ่อง คนรุ่นใหม่ที่มีความมุ่งมั่นในการกลับไปพัฒนาบ้านเกิดและท้องถิ่นตนเอง ซึ่งเป็นพื้นที่ห่างไกลและมีอุปสรรคในการเข้าถึงการพัฒนา ด้วยการแก้ไขปัญหาและขับเคลื่อนชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยกิจกรรมแก้ปัญหาความยากจนเริ่มต้นจากการสำรวจพื้นฐานความต้องการของแต่ละชุมชนเป็นตัวตั้งซึ่งในพื้นที่แม่แจ่มนั้น ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนพื้นเมืองและชนเผ่าปกากะญอ เวลาว่างจากการทำไร่ในนา กลุ่มแม่บ้านมักทอผ้าเป็นอาชีพเสริม นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มผู้สูงอายุที่ชอบทำงานจักสาน เป็นงานศิลปะท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

โครงการเข้าไปส่งเสริมในเรื่องของการยกระดับผลิตภัณฑ์ เพิ่มมูลค่าสินค้า และบอกต่อให้คนเมืองที่มีกำลังซื้อรู้จักสินค้าจากวัฒนธรรมชนเผ่ามากยิ่งขึ้น รวมถึงมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของคน และสร้างการเชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อให้ชาวบ้านเข้าถึงการอบรมพัฒนาทักษะและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ความสำเร็จนี้สะท้อนให้เห็นว่า นักพัฒนารุ่นใหม่ซึ่งเป็นคนในพื้นที่และชุมชนมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในพื้นที่ เนื่องจากคนในท้องถิ่นย่อมรู้ดีที่สุดว่าชุมชนของตนเองยังขาดอะไรและต้องการการสนับสนุนด้านใดเป็นพิเศษ เมื่อคนรุ่นใหม่ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาบ้านเกิดของตนเองโดยมีส่วนร่วมราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน ปัญหาความยากจนขาดรายได้ก็ได้รับการแก้ไขอย่างทั่วถึงและตรงจุด

เป้าหมายที่

2

ยุคความหิวโหย บรรลุความมั่นคง ทางอาหาร และยกระดับโภชนาการ และส่งเสริม เกษตรกรรมที่ยั่งยืน

เมื่อเกิดวิกฤต เช่น การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ประชาชนมักตกอยู่ในสภาวะข้าวยากหมากแพง ในหลายประเทศ ผู้คนประสบปัญหาการขาดแคลนอาหารและมีสภาพอดอยาก ดังนั้น การสร้างความมั่นคงทางอาหารจึงเป็นประเด็นที่ทุกประเทศต้องให้ความสำคัญควบคู่ไปกับการรับมือและฟื้นฟูประเทศจากวิกฤตต่าง ๆ แม้ประเทศไทยจะเป็นผู้ข้าวผู้นำของโลก แต่ในช่วงที่เกิดวิกฤตโควิด-19 รัฐบาลไทยยังให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ริเริ่มโครงการ “ปฏิบัติการ 90 วัน ปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” รวมถึงประชาสัมพันธ์และให้องค์ความรู้แก่ประชาชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนนำอมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือนในระยะยาว โดยใช้พื้นที่ว่างในครัวเรือนปลูกผักสวนครัวป้องกันความเสี่ยงจากการขาดแคลนอาหารในช่วงวิกฤต ทั้งนี้ ณ เดือนพฤษภาคม 2563 มี 10,137,648 ครัวเรือนจากเป้าหมายทั้งหมด 11,811,124 ครัวเรือนที่เริ่มปลูกผักสวนครัว ซึ่งนับว่าประสบผลสำเร็จไปแล้วกว่าร้อยละ 85 นอกจากนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ยังได้ดำเนินมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ทั้งโดยการให้บริการข้อมูลด้านการเกษตร การให้ความช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกรเป็นจำนวนเงิน 5,000 บาท ต่อเดือน เป็นระยะเวลา 3 เดือน และให้การสนับสนุนเพื่อเพิ่มช่องทางจำหน่ายสินค้า เนื่องจากความเป็นอยู่ที่ดิของเกษตรกรมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบรรลุความมั่นคงทางอาหาร

วิกฤตโควิด-19 ช่วยตอกย้ำว่า อาหารเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญต่อการอยู่ดีมีสุขของประชาชน ดังนั้น การบรรลุความมั่นคงทางอาหารซึ่งหมายถึงสถานะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงอาหารอย่างพอเพียง ปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการ เพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจด้านอาหาร มีพลัง และมีสุขภาพที่ดี จึงสำคัญต่อการฟื้นฟูจากวิกฤตโควิด-19 สำหรับทุกประเทศ ด้วยเหตุนี้ ทุกภาคส่วนจึงควรร่วมมือกันเร่งดำเนินการเพื่อยุติความหิวโหย เพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน

จากการสำรวจสถานการณ์การพัฒนาที่ยั่งยืนตามเป้าหมายที่ 2 ของ SDGs ในประเทศไทย พบว่า เด็กไทยอายุต่ำกว่า 5 ปีที่มีความสูงต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขององค์การอนามัยโลกลดลงจากร้อยละ 16.3 ในปี 2555 เหลือร้อยละ 10.5 ในปี 2559 ขณะที่จำนวนเด็กไทยที่มีภาวะพ้อมมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย จากร้อยละ 6.7 ในปี 2555 เหลือร้อยละ 5.4 ในปี 2559 และจำนวนเด็กไทยที่มีภาวะน้ำหนักเกินลดลงจากร้อยละ 10.9 ในปี 2555 เหลือร้อยละ 8.2 ในปี 2559 นับเป็นสัญญาณเชิงบวกที่สะท้อนให้เห็นถึงความคืบหน้าในการผลักดันนโยบายด้านโภชนาการระดับประเทศ และเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายในการบรรลุความมั่นคงทางอาหารควบคู่ไปกับการยกระดับโภชนาการให้ดียิ่งขึ้น คณะกรรมการอาหารแห่งชาติจึงจัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านโภชนาการระดับชาติ 5 ปี (พ.ศ. 2562 - 2566) ขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านโภชนาการ รวมถึงสร้างความตระหนักในการบริโภคอาหารตามแนวทางพฤติกรรมที่พึงประสงค์

ที่มา : ร่างแผนปฏิบัติการด้านโภชนาการระดับชาติ 5 ปี (PDF) bit.ly/3hFxtgp

นอกจากนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงสาธารณสุขยังร่วมกันสร้างระบบการบริโภคอาหารอย่างถูกต้องตามหลักโภชนาการ ผ่านโครงการพัฒนาและส่งเสริมการใช้สัญลักษณ์โภชนาการอย่างง่าย สำหรับเป็นข้อมูลการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารของผู้บริโภค เพื่อลดการบริโภคน้ำตาล โซเดียม และไขมัน โดยมีการจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับสัญลักษณ์โภชนาการ “ทางเลือกเพื่อสุขภาพ” เพื่อขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรอง โดยมุ่งหวังว่าสัญลักษณ์นี้จะทำให้ประชาชนทั่วไปตระหนักถึงการเลือกบริโภคอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการและเหมาะสมต่อสุขภาพ ทั้งยังมุ่งส่งเสริมให้ภาคอุตสาหกรรมพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดออกสู่ท้องตลาด

ที่มา : healthierlogo.com

ในส่วนของการสร้างหลักประกันให้มีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านอาหาร (พ.ศ. 2560 - 2564) โดยมีกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตในชุมชนด้วยการส่งเสริมการทำเกษตรและเลี้ยงสัตว์ภายในสถานศึกษา (เช่น โครงการอาหารกลางวัน) เพื่อลดการพึ่งพาอาหารจากภายนอก ส่งเสริมการทำเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควบคู่ไปกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อรักษาแหล่งอาหารที่หลากหลายและทำให้เกิดความมั่นคงทางอาหารในมิติต่าง ๆ อีกทั้งยังสนับสนุนการผลิตอาหารที่ได้มาตรฐานปลอดภัยตลอดห่วงโซ่การผลิต โดยสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรและผู้ประกอบการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพ ตลอดจนส่งเสริมการวิจัยพัฒนาสินค้า พร้อมทั้งดูแลการผลิตอาหารภายใต้มาตรฐานความปลอดภัย และการคุ้มครองผู้บริโภคและการค้าระดับสากล

**ส่งเสริม
การทำการเกษตร
ตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง
ควบคู่ไปกับ
การใช้ภูมิปัญญา
ท้องถิ่นเพื่อรักษา
แหล่งอาหารที่
หลากหลาย**

เกษตรกรรมเป็นภาคการผลิตที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมไทยอย่างมาก เนื่องจากมีการจ้างแรงงานสูงถึงร้อยละ 30.9 ของกำลังแรงงานทั่วประเทศ ครอบคลุมจำนวนครัวเรือนถึง 6.4 ล้านครัวเรือน แต่ในปี 2559 ประเทศไทยกลับมีพื้นที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืนเพียงร้อยละ 0.64 ต่อพื้นที่เกษตรทั้งหมด การเพิ่มพื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนจึงเป็นเป้าหมายสำคัญที่รัฐบาลปัจจุบันมุ่งส่งเสริมแนวปฏิบัติในรูปแบบของเกษตรอินทรีย์และเกษตรทฤษฎีใหม่ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีกรอบแนวทางการขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืน (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่ตั้งเป้าไว้ว่าจะเพิ่มพื้นที่การทำเกษตรกรรมยั่งยืน 5 แสนไร่ต่อปี ซึ่งต้องอาศัยกลไกการดำเนินงานผ่านหน่วยงานหรือคณะทำงานระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน รวมถึงมีกระบวนการยกระดับทุนมนุษย์ ด้วยการส่งเสริมความรู้แก่เกษตรกรที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้มีทักษะความชำนาญและสามารถถ่ายทอดความรู้ไปสู่ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดตั้ง “อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน” (อกม.) ขึ้นมาเป็นตัวแทนหมู่บ้านที่มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐเข้ากับชุมชน เนื่องจากอาสาสมัครเหล่านี้เป็นคนในพื้นที่ที่เข้าใจปัญหาของเกษตรกรในชุมชนอย่างถ่องแท้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงเปิดโอกาสให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหา และดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตรภายในท้องถิ่น เพื่อช่วยเพิ่มขีดความสามารถให้เกษตรกรรายย่อยสามารถเข้าถึงทรัพยากร องค์ความรู้ และโอกาสต่าง ๆ ในการพัฒนาตนเองไปสู่ความยั่งยืน ทำให้ระบบการผลิตสินค้าเกษตรของพวกเขามีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น บทบาทหลักของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านคือการสำรวจ จัดเก็บ และรายงานข้อมูลทางการเกษตรแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คอยประสานงานและเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรทั่วไป ติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้าน เช่น น้ำท่วม ศัตรูพืชระบาด และรายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงปฏิบัติงานใด ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและชุมชน

นอกจากนี้ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ยังมีหน้าที่ประสานความเชื่อมโยงการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตร (อกษ.) สาขาต่าง ๆ ทั้ง 16 สาขา ได้แก่ อนุรักษ์ชี้อาสา หมอดินอาสา ประมงอาสา เศรษฐกิจ การเกษตรอาสา ครูช่างอาสา อาสาสมัครปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม อาสาสมัครเกษตรและสหกรณ์ อาสาปศุสัตว์ อาสาสมัครฟนหลวง อาสาสมัครสหกรณ์ อาสาสมัครชลประทาน ชาวนาอาสา เกษตรหมู่บ้าน สารวัตรเกษตรอาสา หม่อนไหมอาสา และ Q อาสา ซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 238,993 รายกระจายตัวอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย

ในบรรดาอาสาสมัครกว่า 2 แสนรายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นายประสิทธิ์ เบื้องกลาง เกษตรกรวัย 60 ปี ในชุมชนบ้านหมูสี ตำบลพระพุทธ อำเภอลำลูกขัน จังหวัดนครราชสีมา เป็นหนึ่งในเกษตรกรที่ทำงานร่วมกับภาครัฐมาอย่างต่อเนื่อง ด้วยนิสัยชอบริเริ่มทดลองนวัตกรรมทางการเกษตรและเทคนิควิธีการใหม่ เช่น การใช้รถเกี่ยวข้าว การทำนาโยน และการทำเกษตรแบบผสมผสาน เขาจึงได้รับการทาบทามจากผู้นำชุมชนให้เข้ารับการอบรมเป็น “หมอดินอาสา” อาสาสมัครภาคประชาชนที่ไม่ได้รับค่าตอบแทนเป็นเงิน แต่จะได้เป็นตัวแทนหมู่บ้านเข้าไปฝึกอบรมความรู้พื้นฐานในการตรวจดินและเทคนิคการพัฒนาดินต่าง ๆ จากนั้นจะทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกรมพัฒนาที่ดินคอยช่วยเหลือพี่น้องเกษตรกรเกี่ยวกับการจัดการดินอย่างถูกวิธี รวมถึงเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาที่ดิน และรวบรวมปัญหาของเกษตรกรในชุมชนมาให้กรมพัฒนาที่ดินวางแผนทางแก้ไขต่อไป

เมื่อชาวบ้านรู้จักวิธีการพัฒนาดินอย่างถูกต้องตามหลักความยั่งยืน พวกเขาจะช่วยกันรักษาและพัฒนาคุณภาพดิน ร่วมมือกันรักษาระบบนิเวศ และเป็นเกษตรกรที่มีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยแล้ง น้ำท่วม และพื้พาดตนเองได้มากขึ้นในระยะยาว ทุกวันนี้ นายประสิทธิ์รับบทบาทเป็นอาสาสมัครของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หลายด้าน ทั้งหมอดินอาสา เศรษฐกิจการเกษตรอาสา ปศุสัตว์อาสา ครูบัญชีอาสา อีกทั้งยังเป็นประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ทำหน้าที่เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรแก่ประชาชนในชุมชน ช่วยรายงานราคาผลผลิตในพื้นที่ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเป็นตัวกลางเสนอโครงการด้านการเกษตรต่าง ๆ ที่มาจากเสียงของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

อาสาสมัครเกษตรนับเป็นฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญคือการแบ่งปันองค์ความรู้ เชื่อมโยงและสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน มุ่งสู่การสร้างหลักประกันให้มีระบบเกษตรกรรมและระบบการผลิตอาหารที่ปลอดภัยและยั่งยืน เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายด้านความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการของคนทั้งประเทศ

อ้างอิง : www.idd.go.th/WEB_WorldSoilDay/Data/Knowledge/Mordin_TH.pdf

เป้าหมายที่

3

สร้างหลักประกัน การมีสุขภาพดี และส่งเสริมความเป็นอยู่ ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกวัย

การเสริมสร้างให้ประชากรมีสุขภาพที่ดีเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน วิกฤตโควิด-19 สะท้อนให้เห็นว่าภัยคุกคามด้านสาธารณสุขสามารถส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจในหลายประเทศ จึงจำเป็นที่ประชาคมระหว่างประเทศจะต้องร่วมมือกันขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป้าหมายที่ 3 อย่างจริงจัง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและความพร้อมสำหรับประชาชนในการรับมือกับความท้าทายด้านสุขภาพในอนาคต

ในภาพรวม ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในการขับเคลื่อน SDG 3 โดยกระทรวงสาธารณสุขดำเนินนโยบายที่เน้นการสร้างเสริมและป้องกันควบคุมโรคมาอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า โดยมีการออกพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 อย่างครอบคลุมและเต็มรูปแบบเป็นครั้งแรก เพื่อส่งเสริมหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่ทุกคนเข้าถึงได้ และเป็นกลไกหลักในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีสิทธิสวัสดิการรักษายาบาลให้สามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้อย่างครอบคลุมทั่วถึงตามความจำเป็น โดยไม่ต้องกังวลเรื่องภาระค่าใช้จ่าย โดยนโยบายดังกล่าวส่งผลให้ปัจจุบัน ร้อยละ 99.88 ของประชากรไทยมีหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า และสามารถลดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของครัวเรือนได้อย่างต่อเนื่อง จากโดยเฉลี่ยร้อยละ 3.5 ของรายรับครัวเรือนในช่วงก่อนปี 2538 เหลือโดยเฉลี่ยร้อยละ 2.5 ระหว่างปี 2540 - 2541 และโดยเฉลี่ยน้อยกว่าร้อยละ 1.5 ในปัจจุบัน ทั้งนี้ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2551 เป็นต้นมา ความครอบคลุมของระบบหลักประกันสุขภาพของประเทศไทยคิดเป็นมากกว่าร้อยละ 99 ของประชากรในประเทศมาโดยตลอด

ตามสถิติของกระทรวงสาธารณสุขในปี 2561 อัตราการตายของมารดาต่อการเกิดมีชีพ 1 แสนคนมีเพียง 19.9 คน และอัตราการตายในทารกแรกเกิดอยู่ที่ 3.3 คนต่อการเกิดมีชีพพันคน อัตราการเกิดโรคมาลาเรียลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2555 โดยในปี 2559 มีอัตราการเกิดโรคมาลาเรียเพียง 0.22 ต่อประชากร 1,000 คน สะท้อนให้เห็นถึงความคืบหน้าในการจัดการปัญหาด้านสาธารณสุขไทยที่ดีขึ้นตามลำดับทั้งในด้านการลดอัตราการเสียชีวิตจากการคลอดบุตร ลดอัตราการเสียชีวิตที่ป้องกันได้ของทารกแรกเกิด ตลอดจนการควบคุมโรคติดต่อ ซึ่งล้วนสอดคล้องกับ SDG 3

อ้างอิง : sdgs.nic.go.th/SDG3_3_3.html

ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในการจัดการกับโรคมาลาเรีย ซึ่งเป็นโรคประจำถิ่นที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเฉพาะชุมชนในบริเวณที่เป็นป่าเขาและแหล่งน้ำ จากสถิติของกระทรวงสาธารณสุขพบว่า ประเทศไทยมีอัตราการเกิดโรคมาลาเรียต่อประชากรพันคนลดลงอย่างต่อเนื่องจาก 0.82 ต่อประชากรพันคนในปี 2556 เหลือ 0.27 ต่อประชากรพันคนในปี 2559 และในปีงบประมาณ 2560 - 2564 ประเทศไทยตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะลดอัตราป่วยด้วยโรคมาลาเรียให้เหลือไม่เกิน 0.20 ต่อประชากรพันคนในปี 2564 อันเป็นแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การกำจัดโรคมาลาเรีย ซึ่งยกระดับจากนโยบายการควบคุมโรคมาลาเรีย (Malaria Control) เป็นนโยบายการกำจัดโรคมาลาเรีย (Malaria Elimination)

อ้างอิง : http://malaria.ddc.moph.go.th/malariaR10/page_malaria_home_new.php

http://sdgs.nic.go.th/SDG3_3_3.html

ในปี 2563 การแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งองค์การอนามัยโลกประกาศให้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ เป็นความท้าทายด้านสาธารณสุขที่ยิ่งใหญ่ที่ทั่วโลกประสปร่วมกัน รัฐบาลจึงกำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุกในการเร่งรัดเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรค ตั้งแต่เริ่มพบการแพร่ระบาด โดยมีการประกาศให้โรคโควิด-19 เป็นโรคติดต่ออันตรายตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 เพื่อประโยชน์ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่ออันตราย และเตรียมความพร้อมด้านงบประมาณ บุคลากร และเครื่องมือทางการแพทย์ เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาขาดแคลนทรัพยากรในการรับมือกับโควิด-19 หากสถานพยาบาลทั่วทุกภูมิภาคต้องรับมือกับผู้ติดเชื้อภายในประเทศเป็นจำนวนมากในภาวะที่ยังไม่มีวัคซีนป้องกันและยารักษาที่ได้ผล

มาตรการสำคัญในการควบคุมโรคโควิด-19 คือ การประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาชนเพื่อให้ทุกคนร่วมมือกันปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ใส่ใจกับการดูแลสุขภาพของตนเองและสมาชิกในครอบครัว รวมถึงให้ความร่วมมือกับทางการในการปฏิบัติตามมาตรการและคำแนะนำทางการแพทย์อย่างเคร่งครัด ร่วมกัน “อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ” เพื่อความปลอดภัยของตนเองและแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

ในสถานการณ์ที่ประเทศไทยต้องเผชิญหน้ากับความท้าทายในการรับมือกับโรคโควิด-19 พลังของคนกลุ่มหนึ่งซึ่งมีความสำคัญอย่างมาก คือ **อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน** หรือ “อสม.” กลุ่มอาสาสมัครที่เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2521 ตามนโยบายการพัฒนาาระบบสุขภาพของประเทศไทย ที่มุ่งหวังให้ประชาชนมีสุขภาพอนามัยดีอย่างทั่วถึง โดยกระทรวงสาธารณสุขจะคัดเลือกชาวบ้านที่มีจิตอาสาช่วยเหลือชุมชนเข้ามาอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานส่งเสริมสุขภาพ และจากนั้น อสม. จะเป็นสื่อกลางผู้มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงนโยบายต่าง ๆ จากส่วนกลางไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการนำข้อมูลข่าวสารด้านสาธารณสุขที่ถูกต้องและเข้าใจง่ายไปบอกต่อ รวมถึงคอยให้คำแนะนำเรื่องโรคภัยต่าง ๆ และแนวทางการดูแลสุขภาพอย่างถูกต้องเหมาะสมแก่คนในหมู่บ้าน โดยตลอดระยะเวลากว่า 40 ปีที่ผ่านมากระทรวงสาธารณสุขมุ่งมั่นพัฒนาการดำเนินงานของ อสม. อย่างต่อเนื่อง ในปี 2562 รัฐบาลมีนโยบายพัฒนาและยกระดับความรู้ อสม. ให้เป็น “อสม. หมอประจำบ้าน” โดยคัดเลือกประธานชมรม อสม. ประจำหมู่บ้านเข้ามาอบรมหลักสูตรพิเศษ เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับโรคประจำท้องถิ่นและโรคระบาด วิธีป้องกันไม่ให้เกิดโรคในพื้นที่ การดูแลสุขภาพที่สำคัญทั้งร่างกายและจิตใจ ครอบคลุมไปถึงการใช้ภูมิปัญญาไทยและสมุนไพรในทางการแพทย์ และสนับสนุนให้ อสม. สามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อการส่งเสริมสุขภาพในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจุบัน ประเทศไทยมี อสม. ประมาณ 1,040,000 คน และอาสาสมัครสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร หรือ อสท. 15,000 คน ในช่วงที่ประชาชนทยอยเดินทางกลับภูมิลำเนาระหว่างการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 หลายฝ่ายต่างกังวลว่าจะเกิดการแพร่ระบาดระลอกใหญ่ขึ้นในประเทศไทย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ในแต่ละพื้นที่จึงมอบหมายภารกิจให้ อสม. และเจ้าหน้าที่กระจายกันทำงานเชิงรุก เร่งรณรงค์สื่อสารสร้างความเข้าใจ ขอความร่วมมือให้ผู้ที่เดินทางมาจากจังหวัดอื่นพักผ่อนอยู่บ้าน อย่าเพิ่งออกไปพบปะสังสรรค์ และแนะนำวิธีดูแลตนเองตามหลักสาธารณสุข อีกทั้งยังเป็นด้านหน้าในการเข้าไปเก็บข้อมูลการเดินทางเข้าออกหมู่บ้านตามครัวเรือนที่รับผิดชอบดูแล และบันทึกข้อมูลด้านสุขภาพของคนในชุมชนส่งต่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 คัดแยกกลุ่มเสี่ยงและส่งต่อให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขติดตาม เป็นการตรวจคัดกรองระดับหมู่บ้านที่มีประสิทธิภาพและเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม

ผลการดำเนินงาน
อสม. “ค้นให้พบ
จบใน 14 วัน”
 27 มีนาคม ถึง
 2 เมษายน 2563

อสม.
บุกเคาะประตูบ้านไป

11,835,329
หลังคาเรือน

ข้อมูล ณ วันที่ 12 เมษายน 2563

เฝ้าระวังคัดกรองกลุ่มเสี่ยง

เดินทางมาจากต่าง
 ประเทศ **59,559**
คน

เดินทางมาจาก
 กทม. / ปริมณฑล
466,045 คน

ไปร่วม / ใกล้ชิด
 คนในพื้นที่เสี่ยง
139,378 คน

เยี่ยมติดตามกลุ่มเสี่ยงที่บ้าน

กักตัวครบ
 14 วันแล้ว
263,044 คน

อยู่ในระยะติดตาม
 (ยังไม่ครบ 14 วัน)
369,319 คน

ส่งต่อกลุ่มเสี่ยงที่
 มีอาการเข้าระบบ
 การรักษา
2,266 คน

ทั้งยังมีการยกระดับประสิทธิภาพการทำงาน ของ อสม. ด้วยการจัดตั้งเครือข่ายสังคมออนไลน์ เฉพาะกลุ่มสำหรับหน่วยบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ และ อสม. โดยมีบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) หรือ AIS เป็นผู้สนับสนุนหลัก ในด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร จัดทำแอปพลิเคชัน อสม.ออนไลน์ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารระหว่าง อสม. ด้วยกันเอง และ อสม. กับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่เป็น หน่วยงานต้นสังกัด โดยสามารถสร้างห้องสนทนา นัดประชุม และส่งรายงานได้ตลอด 24 ชั่วโมง อีกทั้งยังเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วนและ ทันเหตุการณ์สำหรับใช้ในการลงพื้นที่ปฏิบัติงาน อาทิ ในช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด-19 อสม. สามารถบันทึกข้อมูลการคัดกรองครัวเรือนที่รับผิดชอบ ด้วยโทรศัพท์มือถือและส่งต่อข้อมูลไปยังโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบลได้อย่างรวดเร็ว โดยบันทึกได้ ทั้งภาพถ่าย วิดีโอ และพิกัดตำแหน่งของกลุ่มเป้าหมาย จึงง่ายต่อการย้อนกลับมาตรวจสอบในกรณีที่พบ ผู้ติดเชื้อหรือมีกลุ่มเสี่ยงในละแวกใกล้เคียง

นอกจากนี้ ในช่วงฤดูฝนที่มีการระบาดของ โรคไข้เลือดออก ภัยร้ายที่มีอยู่กลายเป็นพาหะนำโรค ทำให้มีผู้ป่วยหลายหมื่นรายและมีผู้เสียชีวิตทุกปี แอปพลิเคชัน อสม.ออนไลน์มีประโยชน์ในการสำรวจ ลูกน้ำยุงลายตามพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมการแพร่ระบาดของโรคไข้เลือดออก เป็นการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยยกระดับ การทำงานสาธารณสุขเชิงรุก ทำให้ อสม. สามารถ ดูแลคุณภาพชีวิตของชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนห่างไกล ได้อย่างทั่วถึง ถือเป็นส่วนหนึ่งของงานด้านสาธารณสุข ที่ตอบโจทย์การสร้างหลักประกันให้คนไทยมีชีวิต ที่มีคุณภาพและส่งเสริมสุขภาพที่ดีของคนทุกเพศ ทุกวัย

อสม. สามารถ ดูแลคุณภาพชีวิต ของชาวบ้านที่ อยู่ในชุมชนห่างไกล ได้อย่างทั่วถึง

เป้าหมายที่

4

สร้างหลักประกัน ว่าทุกคนมีการศึกษา ที่มีคุณภาพอย่าง ครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสใน การเรียนรู้ตลอดชีวิต

การศึกษาคือหัวใจของการเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการยกระดับการพัฒนาของประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้คนไทยทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพและเท่าเทียมกันตลอดช่วงอายุ โดยเน้นกลุ่มเด็กที่เสี่ยงต่อการไม่สามารถเข้ารับการศึกษที่เหมาะสมกับช่วงวัย อันเนื่องจากฐานะทางครอบครัว ซึ่งหากภาครัฐไม่ยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือ เด็กกลุ่มนี้อาจพลาดโอกาสที่จะได้รับความรู้ซึ่งสามารถต่อยอดสร้างประโยชน์ให้กับพวกเขาในอนาคต นอกจากนั้น การพลาดโอกาสทางการศึกษาของเด็กยังส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้จากการศึกษาขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) เมื่อปี 2556 พบว่า การพลาดโอกาสทางการศึกษาของเด็กอาจส่งผลให้ประเทศต้องเสียโอกาสทางเศรษฐกิจสูงถึงร้อยละ 1.3 ของ GDP หรือประมาณ 2 แสนล้านบาทต่อปี และเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษาและในด้านอื่น ๆ

ด้วยความเชื่อว่า “ความเหลื่อมล้ำ” สามารถแก้ไขได้ด้วย “ความเสมอภาค” กระทรวงศึกษาธิการจึงให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาเรื่องนี้เป็นอย่างมาก นำมาสู่การจัดตั้ง “กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา” (กสศ.) ตามข้อเสนอของคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาในปี 2561 โดยมุ่งหวังที่จะสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ช่วยเหลือเด็กที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในทุกช่วงวัยให้ได้รับการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพ ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียน รวมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพของครูผู้สอน ผลักดันให้มีการศึกษา วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเช่นเดียวกัน

ในปีงบประมาณ 2562 กสศ. ได้รับการจัดสรร งบประมาณจำนวน 2,537,365,000 บาท

โดยงบประมาณดังกล่าวถูกนำไปใช้ในการขับเคลื่อนการศึกษาใน 4 ด้าน ดังนี้

1

การช่วยเหลือเด็กและ
เยาวชนที่ขาดแคลน
ทุนทรัพย์ ด้วยโอกาส
ทั้งในระบบและนอกระบบ

2

การส่งเสริมโอกาสทาง
การศึกษาในรูปแบบของทุน
การศึกษา ควบคู่ไปกับ
การสนับสนุนโครงการ
เพื่อพัฒนาคุณภาพและ
ทักษะของประชากร
วัยแรงงาน

3

การวิจัยนวัตกรรม พัฒนา
ฐานข้อมูล และเทคโนโลยี
เพื่อพัฒนาองค์ความรู้
รวมถึงแนวทางและ
มาตรการใหม่ ๆ ตลอดจน
การส่งเสริมภาคส่วนต่าง ๆ
ที่ช่วยสร้างความเสมอภาค
ทางการศึกษา

4

การปฏิบัติหน้าที่ของ
คณะกรรมการบริหาร
กองทุนและการบริหาร
จัดการสำนักงาน ระบบ
การดำเนินงานด้าน
ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

โดยมีการจัดสรรทุน
สำหรับการสร้าง
โอกาสของทั้งเยาวชน
และบุคคลทั่วไป ดังนี้

- **ทุนเสมอภาค** : ทุนสำหรับเด็กนักเรียนที่ไม่มีเงินเรียน ไม่มีค่าเดินทาง ไม่มีเงินรับประทานอาหารกลางวัน
- **ทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง** : ทุนให้เปล่าแก่เยาวชนที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 20 ล่างของประเทศ ได้มีโอกาสศึกษาต่อในสายอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาด
- **ทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น** : ทุนสำหรับนักเรียนในพื้นที่ห่างไกล เรียนและพัฒนาเป็นครูรุ่นใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนของชุมชน
- **ทุนพัฒนาอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน** : ผลักดันให้ผู้ที่ขาดทุนทรัพย์กลายเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่และแรงงานฝีมือโดยมีชุมชนนำร่องใน 50 พื้นที่ทั่วประเทศ
- **ทุนพัฒนาเต็มศักยภาพสายอาชีพ** : ส่งเสริมให้ผู้ที่ขาดแคลนได้ศึกษาต่ออย่างเต็มประสิทธิภาพในระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก โดยสาขาต้องสอดคล้องกับการพัฒนากำลังคนของประเทศ

จากการทำงานอย่างเป็นแบบแผนและการคัดกรองการให้ทุนของบุคลากรและโรงเรียน ที่ให้ความร่วมมือในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 พบว่า หลังการดำเนินงานของ กสศ. มีนักเรียนจำนวนกว่า 711,536 คน ในสถานศึกษาจำนวนกว่า 27,805 แห่ง ทั่วประเทศ ได้รับความช่วยเหลือและสามารถเข้าเรียนได้ตามปกติ ไม่หลุดออกจากระบบ การศึกษา และ กสศ. ร่วมมือกับ 20 จังหวัดทั่วประเทศรุกช่วยเด็กปฐมวัยในครอบครัว ด้อยโอกาสมากกว่า 20,000 คน ยกกระต๊อนแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกว่า 300 ศูนย์ และ สร้างเครือข่ายระดับปฏิบัติการกับมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ 11 แห่ง เพื่อพัฒนาครูรัก(ษ์)ถิ่น รุ่นที่ 1 ในสาขาวิชาประถมศึกษาและสาขาวิชาปฐมวัย รวมถึงการเข้าไปช่วยพัฒนาโมเดล ปฏิรูปการเรียนการสอนครูในกว่า 291 โรงเรียน

อ้างอิง : www.eef.or.th/about

ปัจจุบัน สำนักงานสถิติแห่งชาติเปิดเผยสถิติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเยาวชนไทย พบว่าเด็กไทยที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปและสามารถอ่านออกและเขียนได้ คิดเป็นจำนวน ทั้งหมดร้อยละ 93.9 โดยจำแนกเป็นเพศหญิงร้อยละ 92.7 เพศชายร้อยละ 95.2 และมี อัตราการเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาในปีการศึกษา 2560 ดังนี้ เด็กเข้าเรียนต่อมัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 99.58 เด็กเข้าเรียนต่อมัธยมศึกษา ปีที่ 4 หรือ ปวช. จำนวนร้อยละ 91.13 และเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาปีที่ 1 จำนวนร้อยละ 55.53 โดยรัฐบาลมีการใช้งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาในปี พ.ศ. 2562 เป็นจำนวน เงิน 507,006.5 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 16 ของงบประมาณทั้งหมด

โครงการร้อยพลังการศึกษา (Thailand Collaboration for Education TCFE)

นอกเหนือจากการดำเนินงานของภาครัฐ ยังมีกลุ่มอาสาสมัครจำนวนมากที่ช่วยผลักดันการเสริมสร้างโอกาสและความเท่าเทียมทางการศึกษาในประเทศ เช่น โครงการร้อยพลังการศึกษา (Thailand Collaboration for Education: TCFE) ที่มุ่งมั่นรวบรวมองค์กรที่ทำงานพัฒนาการศึกษาในแต่ละด้านมาช่วยกันดำเนินการแก้ปัญหาในหลากหลายโรงเรียนด้วยโอกาสทั่วประเทศ โดยส่งเสริมโอกาส 3 ด้านให้กับเด็กทุกคน

- โอกาสที่จะเข้าถึงทุนการศึกษาต่าง ๆ
- โอกาสได้เรียนในห้องเรียนคุณภาพ
- โอกาสที่จะเรียนรู้และเข้าใจทักษะชีวิต

ซึ่งองค์ประกอบ 3 สิ่งนี้จะช่วยให้เด็กเข้าถึงความรู้ที่ควรได้รับและนำไปต่อยอดสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีได้ในอนาคต สามารถตามล่าความฝันในอาชีพที่ตนเองอยากเป็นและเรียนรู้ที่จะส่งต่อสิ่งดี ๆ เหล่านี้ให้กับผู้อื่น ไม่ว่าปัญหาจะใหญ่เพียงใด หากได้รับความร่วมมือจากทุกคนในสังคม ปัญหาย่อมได้รับการบรรเทาและการแก้ไขได้ในท้ายที่สุด นี่คือการเชื่อของแกนนำโครงการอย่าง “ร้อยพลังเปลี่ยนแปลงประเทศ” การทำงานของโครงการนี้จึงไม่ได้อาศัยความร่วมมือจากภาครัฐหรือภาคเอกชนเพียงภาคส่วนเดียว แต่เป็นการทำงานที่เชื่อมโยงทรัพยากรต่าง ๆ ทั้ง “ทุนมนุษย์” และ “ทุนเงิน” จากอาสาสมัครและผู้ให้การสนับสนุนทั่วประเทศไปบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เกณฑ์ในการคัดเลือกโรงเรียนเข้ามาอยู่ในโครงการ เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มีการจัดการอย่างชัดเจน โรงเรียนที่จะเข้าร่วมโครงการนี้ได้ ต้องมีจำนวนนักเรียนด้วยโอกาส หรือนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อคน น้อยกว่า 3,000 บาทต่อเดือน เป็นจำนวนมากกว่า ร้อยละ 30 ของนักเรียนทั้งหมดเท่านั้น เพื่อให้มั่นใจว่า สามารถแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับ เด็กกลุ่มเสี่ยงในสังคมไทยได้อย่างตรงจุด

จากการเก็บข้อมูลของมูลนิธิในเดือนเมษายน ปี 2562 พบว่าโครงการร้อยพลังการศึกษาที่มีโรงเรียนเครือข่ายที่ เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 82 โรงเรียน ในกว่า 30 จังหวัด โดยเป็นโรงเรียนที่อยู่ในภาคเหนือ 21 โรงเรียน โรงเรียนที่อยู่ในภาคกลาง 18 โรงเรียน และโรงเรียนที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 22 โรงเรียน นอกจากนี้ ยังมีนักเรียนที่ได้รับผลประโยชน์จากเงินทุนมากกว่า 15,000 คน

นอกจากความรู้ด้านวิชาการและการค้นหาเส้นทาง อาชีพแล้ว ในปีที่ผ่านมา โครงการร้อยพลังเพื่อ การศึกษาต่อยอดโดยสร้างโครงการเสริม “โครงการ โรงเรียนคุณธรรม” ที่ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่าง เด็ก ผู้ปกครอง และโรงเรียน มุ่งปรับพฤติกรรมเด็ก ให้สนใจการเรียนรู้ ลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและ ช่วยให้ได้กลับเข้ามาอยู่ในระบบการศึกษามากยิ่งขึ้น รวมถึงการหากิจกรรมใหม่ ๆ ที่สามารถสร้างอาชีพและ ตอบโจทย์วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของเด็กแต่ละคน

ไม่มีปัญหาใดในสังคมที่จะสามารถแก้ไขได้อย่างยั่งยืน หากไม่ได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่อง การผลักดันโครงการ ต่าง ๆ รวมถึงความทุ่มเทของอาสาสมัครทุกคนถือเป็น หลักชัยที่ดีของสังคม เป็นความหวังว่า ระบบการศึกษา ไทยจะมีพัฒนาการที่ดียิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต และอีก ไม่นาน เด็กทุกคนจะมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาได้อย่าง เท่าเทียมกัน รวมทั้งมีการศึกษาสำหรับคนตลอดช่วงอายุ เพื่อให้ทุกคนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและสามารถมีส่วน ร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนภายในประเทศ

เป้าหมายที่

5

บรรลุความเสมอภาค ระหว่างเพศ และเสริมสร้าง ความเข้มแข็งให้กับ ผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน

ชุมชนทุกระดับจะเข้มแข็งและมีความสุขได้เกิดจากปัจจัยหลายส่วน ซึ่งปัจจัยหนึ่งที่ขาดไม่ได้ คือสังคมต้องมี “ความเท่าเทียม” ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ ตลอดจนคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของสตรีบนพื้นฐานของคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามมาตรฐานสากล อาทิ อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการ ทั้งนี้ เพื่อความก้าวหน้าของสตรี เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมทางเพศและการเสริมสร้างพลังให้แก่สตรีและเด็กหญิงทุกคนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ที่สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน “บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” โดยบูรณาการไว้ใน “ยุทธศาสตร์การพัฒนาศรี พ.ศ. 2560 - 2564” รวมถึงมีการจัดทำแผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศรี เพื่อเป็นแนวทางดำเนินงานให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและเชื่อมโยงกับการพัฒนาในเป้าหมายอื่น ๆ เนื่องจากมิติเรื่องเพศเป็นเรื่องที่สอดแทรกอยู่ในทุกประเด็นของการพัฒนาที่ยั่งยืน

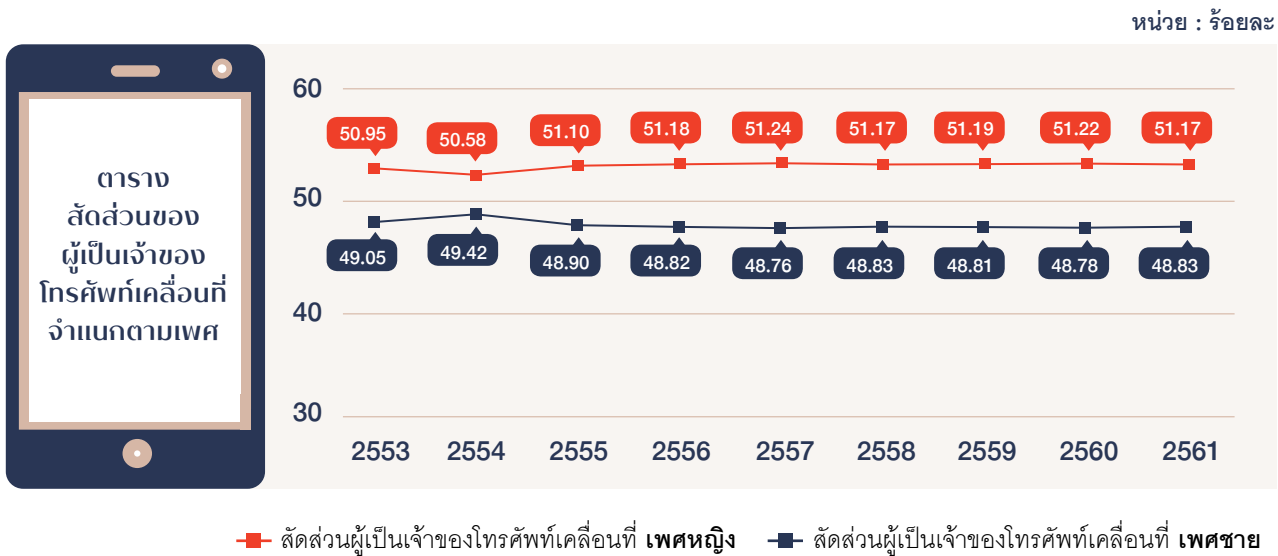
เพื่อให้การดำเนินการตาม SDG เป้าหมายที่ 5 มีความครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ โดยเฉพาะการคุ้มครองสตรีจากความรุนแรงทุกรูปแบบ รวมทั้งความรุนแรงในครอบครัวในประเทศไทย รัฐบาลไทยจึงจัดตั้งกลไกการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 5 ประกอบไปด้วยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ร่วมเป็นคณะทำงาน โดยผลักดันการดำเนินงานที่สำคัญ อาทิ โครงการคุ้มครองช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว การผลักดัน (ร่าง) แผนปฏิบัติการว่าด้วยการขจัดการรุนแรงต่อสตรีของประเทศไทย การปลูกจิตสำนึกให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญและการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในสังคม และการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ รวมถึงการสร้างพื้นที่ปลอดภัยไว้ความรุนแรงต่อสตรีและเด็กใน 6 ชุมชนนำร่อง โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมสัมพันธภาพในครอบครัวและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบปัญหา

ในช่วงวิกฤตโควิด-19 รัฐบาลไทยตระหนักถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสตรีจากภาวะความรุนแรงต่อสตรีและความรุนแรงในครอบครัวที่เพิ่มขึ้น และผลกระทบทางเศรษฐกิจ จึงดำเนินมาตรการเยียวยาทางการเงินต่อสตรีที่ขาดรายได้ นอกจากนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เปิดศูนย์พัฒนาสตรีและครอบครัวภายใต้โครงการ “เราไม่ทิ้งกัน” ขึ้นอีก 8 ศูนย์ทั่วประเทศ เพื่อเป็นสถานที่พักพิงสำหรับสตรีที่ไม่มีงานทำและไม่มีที่พักพิง รวมถึงประชากรกลุ่มคุณแม่เลี้ยงเดี่ยว โดยให้บริการที่พักพร้อมอาหาร 3 มื้อ และฝึกอาชีพให้กับผู้สนใจทั่วไป โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย รวมถึงให้คำปรึกษาและประสานความช่วยเหลือให้แก่สตรีที่ประสบปัญหาความรุนแรงตลอด 24 ชั่วโมงผ่านทางโทรศัพท์สายด่วนหมายเลข 1300

นอกเหนือจากการยุติความรุนแรงต่อสตรีและเด็กในทุกรูปแบบและในทุกพื้นที่แล้ว หนึ่งในเป้าหมายที่รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อบรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ คือการสนับสนุนให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อนำศักยภาพของสตรีมาใช้ในการพัฒนาในมิติต่าง ๆ อย่างครอบคลุม และได้รับการยอมรับและการปฏิบัติไม่แตกต่างจากเพศชาย ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการเมือง การที่สตรีสามารถก้าวขึ้นมามีส่วนร่วมในแต่ละชุมชนเป็นโอกาสให้สตรีส่งต่อความรู้ เป็นแรงบันดาลใจ และกระตุ้นให้เกิดการสร้างทัศนคติและความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความเท่าเทียมทางเพศอย่างครอบคลุมในแต่ละพื้นที่ด้วย

จากการผลักดันและแก้ไขปัญหาจนถึงปัจจุบัน ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่าในปี 2562 อัตราส่วนเพศหญิงต่อเพศชายในการทำงานที่ได้รับค่าตอบแทน คิดเป็นร้อยละ 85.7 แม้ว่าสัดส่วนของสตรีที่ทำงานในสาขาที่ได้รับค่าตอบแทนจะมีน้อยกว่าผู้ชายประมาณร้อยละ 15 แต่ในส่วนของค่าตอบแทนโดยเฉลี่ย สตรีได้รับค่าตอบแทนมากกว่าผู้ชายโดยเฉลี่ยร้อยละ 1.3 นอกจากนี้ สตรีในประเทศไทยยังมีอัตราส่วนการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่มากกว่าผู้ชายมาโดยตลอดตั้งแต่ปี 2553 โดยในปี 2561 อัตราส่วนสตรีที่เป็นเจ้าของโทรศัพท์เคลื่อนที่อยู่ที่ร้อยละ 51.17 แสดงให้เห็นถึงตัวอย่างการเพิ่มพูนการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อเพิ่มอำนาจให้แก่สตรี

อัตราส่วนการเติบโตของหญิงต่อชายในการเป็นเจ้าของโทรศัพท์เคลื่อนที่ระหว่างปี 2550 - 2562 แสดงผลออกมาได้ดังนี้

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำหรับข้าราชการพลเรือนมีสัดส่วน
จำแนกตามเพศในอัตราที่ใกล้เคียงกัน
โดยมีข้าราชการหญิงจำนวน 770,666 คน
คิดเป็นร้อยละ 57.73 ของจำนวน
ข้าราชการพลเรือนทั้งหมด เพิ่มขึ้นจาก
ปี 2560 ซึ่งมีสัดส่วนข้าราชการหญิง
คิดเป็นจำนวนร้อยละ 56.76

สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงของ
กำลังคนภาครัฐในฝ่ายพลเรือนนั้น มี
สัดส่วนเป็นเพศหญิงร้อยละ 19.51 ซึ่ง
เพิ่มขึ้นจากสถิติเมื่อปี 2560 ที่มีสัดส่วน
เพศหญิงร้อยละ 17.85

ในภาคธุรกิจ ผู้หญิงก้าวเข้ามามี
บทบาทในระบบเศรษฐกิจตลาดทุนของ
ประเทศไทยอย่างมาก มีคณะกรรมการ
ตลาดหลักทรัพย์เป็นผู้หญิงร้อยละ 36.4
ผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์เป็นผู้หญิง
และผู้หญิงเป็นหัวหน้ากลุ่มงานมากกว่า
ผู้ชาย (7:6) และมีจำนวนผู้หญิงที่อยู่ใน
ตำแหน่งผู้บริหารของธุรกิจถึงร้อยละ 42
เพิ่มจากปี 2560 ที่มีสัดส่วนอยู่
ร้อยละ 31 เป็นอันดับ 3 ของประเทศ
ในโลกที่มีจำนวนผู้หญิงในตำแหน่งบริหาร
มากที่สุด

บทบาทของชุมชนในการพัฒนาสตรี

กรมการพัฒนาชุมชนเริ่มดำเนินงานพัฒนาสตรีในชนบท โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีให้มีความพร้อมทั้งชีวิตในครอบครัวและการมีส่วนร่วมในสังคม โดยจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาสตรีในระดับต่าง ๆ ขึ้น ประกอบด้วยคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) คณะกรรมการพัฒนาสตรีตำบล (กพสต.) คณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ (กพสอ.) คณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัด (กพสจ.) และคณะกรรมการพัฒนาสตรีภาค (กพสภ.) เพื่อกระตุ้นให้สตรีมีความคิดริเริ่ม มีความกระตือรือร้น มีความเชื่อมั่นในตัวเอง สามารถช่วยเหลือตนเองและครอบครัว ตลอดจนมีความรู้ในการประกอบอาชีพและมีส่วนร่วมและรับผิดชอบการพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงเป็นแกนนำในการคิด ตัดสินใจวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหาและการพัฒนาสตรีในชนบท

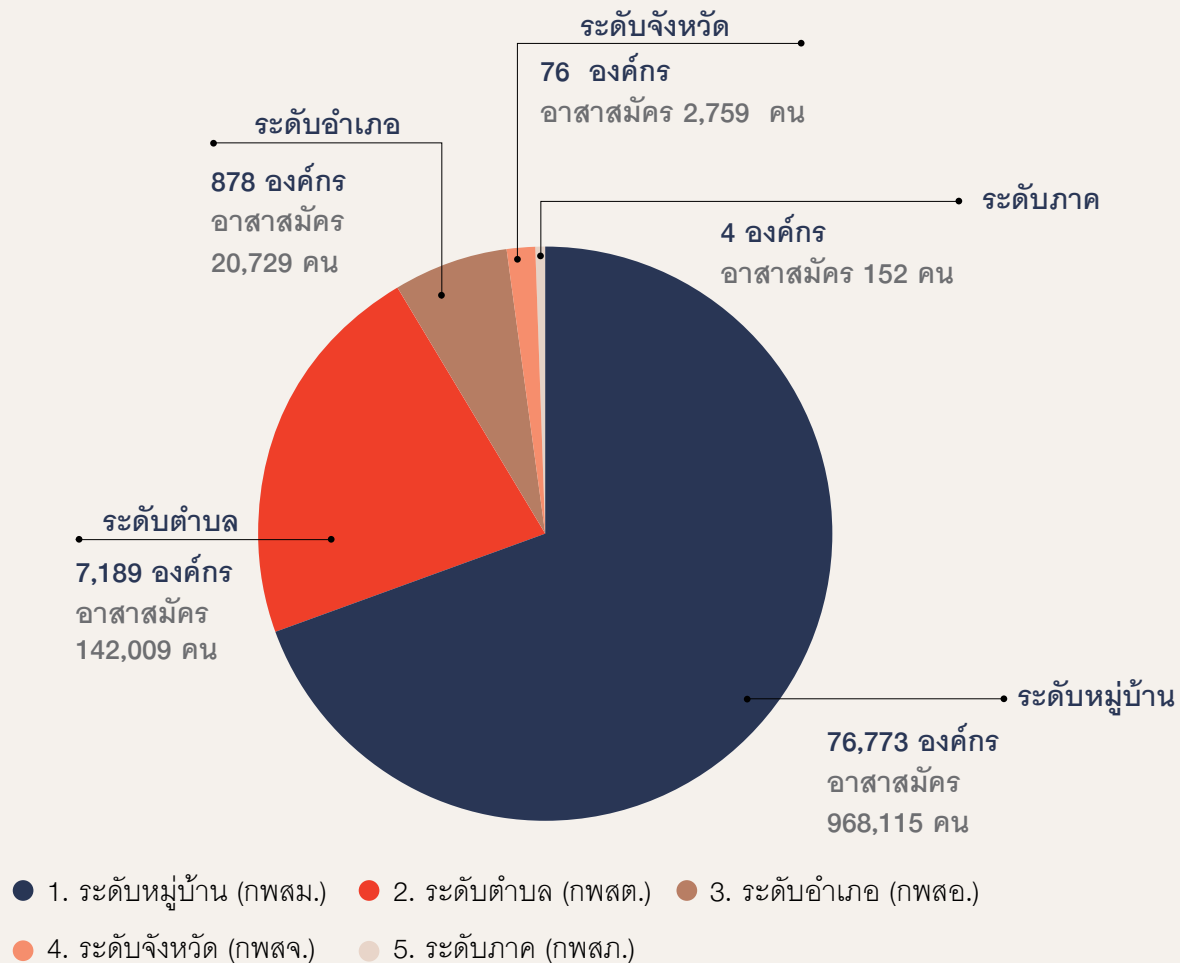

ตั้งแต่ปี 2505 ถึงปัจจุบัน คณะกรรมการพัฒนาสตรีซึ่งเป็นกลไกอาสาสมัครภายใต้สังกัดกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้ปลูกฝังและสร้างทัศนคติที่ถูกต้องให้กับสตรีในทุกกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด หรือแม้ในระดับภาค

โดยยึดหลักการทำงานให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระตุ้นให้สตรีมีทัศนคติที่ดี มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง และสามารถตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ในชีวิต ทั้งชีวิตส่วนตัว ชีวิตการทำงาน ไปจนถึงการมีบทบาทในหลากหลายวงการของสังคม โดยคณะกรรมการพัฒนาสตรีตั้งเป้าให้สตรีทุกคนในสังคม สามารถเลี้ยงชีพและช่วยเหลือสังคมได้ โดยไม่ต้องยึดติดอยู่กับกรอบความเชื่อที่ไม่ยุติธรรม หรือตกเป็นเหยื่อของความไม่เท่าเทียมทางเพศ

นอกจากการทำงานที่มุ่งพัฒนาไปที่รายบุคคลอย่างรอบด้านแล้ว การทำงานของคณะกรรมการพัฒนาสตรี ยังครอบคลุมไปถึงการแก้ปัญหาความอยุติธรรมและความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับสตรีและเยาวชนในสังคมอีกด้วย ซึ่งในการพัฒนาและแก้ปัญหาต่าง ๆ อาสาสมัครในคณะกรรมการพัฒนาสตรีจะเข้าไปมีบทบาทในการสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์กับสตรี โดยให้ความสำคัญกับการสำรวจที่ต้นตอของปัญหาและจัดเก็บข้อมูลทุกครั้ง เพื่อให้เป็นแนวทางสร้างความเข้าใจสำหรับการทำงานในโครงการต่อ ๆ ไป จากนั้นจะมีการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ ไปจนถึงการผลิตสื่อการเรียนรู้และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อสตรีเป็นลำดับถัดไป

ปัจจุบันมีองค์กรสตรีและอาสาสมัคร ในคณะกรรมการพัฒนาสตรีทั่วประเทศดังนี้

อ้างอิง : chumchon.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/106/2017/03/20170202id196%E0%B8%A8-.pdf

เป้าหมายที่

6

สร้างหลักประกัน ให้มีน้ำใช้ และมี การบริหารจัดการน้ำ และการสุขาภิบาล อย่างยั่งยืนสำหรับทุกคน

แม้ว่าประเทศไทยจะเป็นประเทศที่มีทรัพยากรน้ำค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ และมีวิถีชีวิตที่อยู่คู่กับน้ำมาช้านาน แต่หนึ่งในความท้าทายในการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 6 คือการบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอต่อการอุปโภคและบริโภค รวมถึงการทำการเกษตร รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการจัดการน้ำและสุขาภิบาล โดยมีจุดมุ่งหมายที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 6 ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน คือการสนับสนุนให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งน้ำสะอาดเพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภค แม้ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก เช่น วิกฤตโควิด-19 และการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในการตัดสินใจในระดับนโยบาย โดยอาศัยการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ ซึ่งเป็นประเด็นที่บรรจุไว้ในพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 อาทิ มาตรการป้องกันปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วม การเตือนภัยล่วงหน้า การพยากรณ์อากาศ ข้อมูลปริมาณน้ำฝน และการกำหนดมาตรการระยะสั้นไปจนถึงมาตรการระยะยาว

สิ่งสำคัญในการบริหารจัดการน้ำ คือความท้าทายในเรื่องของการวางแผนและแข่งกับเวลา เพราะอาจมีภัยธรรมชาติรูปแบบต่าง ๆ ที่ส่งผลกับเส้นทางน้ำและน้ำดินที่อาจกลายเป็นปัญหาใหญ่ของคนที่อยู่ในชุมชน รวมถึงเกษตรกรได้

รัฐบาลจัดตั้งสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม 2560 เพื่อเป็นองค์กรหลักที่กำกับดูแลนโยบายการบริหารจัดการน้ำทั้งประเทศอย่างเป็นระบบ โดยมีภารกิจหลักในการเสนอแนะนโยบายจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บทในการจัดการน้ำในแต่ละพื้นที่ สานต่อไปสู่การปฏิบัติ บูรณาการข้อมูลสารสนเทศ แผนงานโครงการ จัดการงบประมาณ ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบของคณะอนุกรรมการลุ่มน้ำ โดยหวังให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับการทำงานของภาครัฐ สามารถคิดและนำเสนอความเห็น ลงมือปฏิบัติ รวมทั้งติดตามและประเมินผลเพื่อสร้างการยอมรับในแผนงาน โครงการและกิจกรรมของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำในท้องถิ่นได้อย่างเปี่ยมประสิทธิภาพและยั่งยืน

ในปัจจุบัน การเก็บข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติในประเด็นที่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคน้ำทั่วประเทศ พบว่าประชาชนเข้าถึงและดื่มน้ำจากแหล่งน้ำดื่มสะอาดเพิ่มมากขึ้นเป็นจำนวนร้อยละ 98 ประชาชนมีสถานที่เฉพาะสำหรับการล้างมือซึ่งครบครันด้วยสบู่หรือผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดอื่น ๆ จำนวนร้อยละ 81.2 และมีประชาชนจำนวนกว่าร้อยละ 97.2 ที่กำจัดสิ่งขับถ่ายอย่างถูกสุขอนามัย ไม่จำเป็นต้องใช้สถานที่ชำระล้างร่างกายร่วมกับครัวเรือนอื่น

สำหรับกรุงเทพฯ และปริมณฑลนั้น ช่วงที่ผ่านมาสามารถผลิตน้ำประปาสะอาดเพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนได้เพิ่มมากขึ้นด้วย โดยในปี 2562 การประปานครหลวงสามารถผลิตน้ำประปาเพิ่มมากขึ้นจากปีก่อน ๆ อย่างต่อเนื่องเป็นปริมาณกว่า 2,075 ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อจัดสรรให้เป็นน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคของที่อยู่อาศัย การทำธุรกิจ รัฐวิสาหกิจ และน้ำสาธารณะอื่น ๆ

ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 กรมอนามัยจัดทำคำแนะนำในการดูแลคุณภาพน้ำประปาเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการควบคุม กำกับ ดูแลและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำประปา เพื่อเพิ่มความมั่นใจแก่ประชาชนในการบริโภคอุปโภคน้ำ ดังนี้

1. มีการดูแลความสะอาดแหล่งน้ำดิบและเพิ่มความเข้มงวดไม่ให้มีขยะ โดยเฉพาะหน้ากากอนามัยที่ผ่านการใช้งานแล้วถูกทิ้งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับแหล่งน้ำดิบ หากพบต้องได้รับการกำจัดอย่างถูกวิธี
2. ในการผลิตน้ำประปา ควบคุมกระบวนการผลิตตามแนวทางปกติเพื่อให้ได้คุณภาพน้ำตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด เข้มงวดในการควบคุมค่าความขุ่นให้น้อยกว่า 1 NTU ค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ให้ได้ตามมาตรฐาน แต่ไม่เกิน 8.0 เพื่อประสิทธิภาพในการฆ่าเชื้อโรค ที่สำคัญเพิ่มปริมาณความเข้มข้นของคลอรีนในกระบวนการฆ่าเชื้อโรคให้มีคลอรีนอิสระคงเหลือไม่ต่ำกว่า 1 มิลลิกรัมต่อลิตร (ppm.) ที่ต้นทางของน้ำประปา
3. ระบบการจ่ายน้ำ ต้องดูแลระบบท่อจ่ายน้ำไม่ให้เกิดปัญหา หากพบให้ดำเนินการซ่อมแซมทันที เข้มงวดกับการระบายน้ำทิ้งหลังจากการซ่อมแซมเพื่อรักษาคุณภาพน้ำในระบบจ่ายให้มีคุณภาพคงที่อยู่เสมอ เพิ่มความเข้มงวดในการเฝ้าระวังปริมาณคลอรีนอิสระคงเหลือในระบบจ่ายน้ำจนถึงบ้านผู้ใช้น้ำให้มีไม่ต่ำกว่า 0.5 มิลลิกรัมต่อลิตร (ppm.)
4. เจ้าหน้าที่ดูแลกระบวนการผลิตน้ำประปาต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงสาธารณสุข เช่น รับประทานอาหารร้อน ใช้ช้อนส่วนตัว หมั่นล้างมือ สวมหน้ากากอนามัย และเว้นระยะห่างในการติดต่อประสานงานกันอย่างน้อย 1 - 2 เมตร มีการคัดกรองและเฝ้าระวังอาการป่วยของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตน้ำประปา โดยการวัดอุณหภูมิร่างกายก่อนเวลาปฏิบัติงานและสังเกตอาการ หากมีอุณหภูมิร่างกาย 37.5 องศาเซลเซียสขึ้นไป หรือพบอาการผิดปกติ เช่น มีไข้ ไอ มีน้ำมูก เจ็บคอ หายใจลำบาก ครั่นเนื้อตัว ให้หยุดปฏิบัติงาน แจ้งหน่วยงาน และไปพบแพทย์ทันที
5. ต้องดูแลรักษาความสะอาดของอาคารสถานที่ผลิตน้ำประปาให้สะอาด อยู่เสมอ ตามมาตราการ 5 ส. และเข้มงวดกับการทำความสะอาดตามจุดเสี่ยงที่เข้าร่วมกัน ได้แก่ ลูกบิดประตู ราวบันได ห้องน้ำ ใต้ เก้าอี้ ในอาคารสถานที่ดังกล่าว ทั้งนี้ ในการตรวจหาปริมาณคลอรีนอิสระในน้ำประปานั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้ชุดทดสอบปริมาณคลอรีนอิสระในน้ำ (อ 31) ของกรมอนามัยได้ ซึ่งใช้งานง่าย และประหยัดค่าใช้จ่าย

¹มาตราการ 5 ส ได้แก่ สะอาด สะดวก สะอาด สุขลักษณะ สร้างนิสัย

นอกจากภาครัฐจะเข้ามาบริหารจัดการน้ำ ให้แก่ประชาชนแล้ว **เหล่าอาสาสมัครในโครงการต่าง ๆ รวมถึงคณะกรรมการลุ่มน้ำเอง** ก็เป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่ช่วยผลักดันการแก้ปัญหาเรื่องน้ำในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

“การแก้ปัญหาจะเป็นไปอย่างตรงจุด ถ้าคนที่ผลักดันและเข้ามาแก้ไขคือหนึ่งในคนที่ต้องอยู่กับปัญหา” นางสาวนารี เวียงคำ คณะกรรมการลุ่มน้ำยม ผู้แทนภาคประชาชนด้านเกษตรกร จังหวัดพะเยา และประธานอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน จังหวัดพะเยา เล่าถึงจุดเริ่มต้นการทำงานจัดการปัญหาในเรื่องของน้ำและภัยแล้งในพื้นที่ เพราะเธอเป็นหนึ่งในชาวบ้านและเกษตรกรคนที่เผชิญกับปัญหาการขาดแคลนน้ำจนนำมาสู่การมีบทบาทเป็นตัวแทนของเกษตรกรและชุมชนในการดูแลการบริหารน้ำ

ปัญหาเรื่องน้ำกับคนในพื้นที่จังหวัดพะเยามีมาช้านาน เพราะเป็นพื้นที่ที่เคยมีปัญหาภัยแล้งถึงขั้นไม่มีน้ำอุปโภคบริโภค ทรัพยากรน้ำจึงเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อชุมชนแห่งนี้เพื่อการหล่อเลี้ยงชีวิตและประกอบอาชีพ เมื่อเกิดภัยแล้งครั้งใหญ่ ชุมชนเองก็เกิดปัญหาขัดแย้งเพื่อแย่งน้ำในแปลงนา ดังนั้น การจัดสรรน้ำให้เพียงพอและการวางแผนลำเลียงน้ำจึงเป็นเรื่องสำคัญที่คณะกรรมการลุ่มน้ำยมต้องทำงานกันปีต่อปี โดยอาศัยการอัปเดตข้อมูลสภาพอากาศและสภาพน้ำ

การทำงานของอาสาสมัครคณะกรรมการลุ่มน้ำยมเน้นการทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงและเป็นตัวประสานงาน ระหว่างชุมชนผู้ใช้น้ำ

การแก้ปัญหา
จะเป็นไปอย่าง
ตรงจุด ถ้าคนที่
ผลักดันและเข้า
มาแก้ไขคือหนึ่ง
ในคนที่ต้องอยู่
กับปัญหา

ชาวบ้านคณะกรรมการเหมืองฝายที่เป็นผู้ประสบปัญหา กับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ให้ทุกคนได้ทราบถึงปัญหาและแบ่งปันแนวทางในการแก้ไขที่สามารถทำได้จริง มุ่งมั่นให้ภาคีต่าง ๆ หาแนวทางการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพื่อแก้ปัญหาและศึกษาระบบน้ำต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพสำหรับนำมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่ อาทิ การพัฒนาโครงสร้างฝายปูนที่แข็งแรงกว่าฝายธรรมชาติ พัฒนากลไกการทำงานของอุปกรณ์ และการสร้างประตูเปิดปิดน้ำที่แข็งแรง

โดยหนึ่งในความรู้ที่คณะกรรมการลุ่มน้ำยมนำมาต่อยอดในการทำงานในปัจจุบัน ทั้งในแง่องค์ความรู้เกี่ยวกับการกักเก็บน้ำ การแก้ปัญหาภัยแล้ง การรักษาระบบนิเวศลุ่มน้ำ และประสบการณ์การทำงาน คือ “โครงการสร้างฝายมีชีวิต” ที่นางสาวนารีเข้าไปมีส่วนร่วมทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานในหมู่บ้านคอนเงินร่วมกับผู้ใหญ่บ้าน จากการสนับสนุนของกรมทรัพยากรน้ำในปี 2558 โดยมีอาสาสมัครจากทุกภาคส่วน ทั้งนักเรียน เยาวชน บุคคลทั่วไป ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามาช่วยกันสร้างฝายเพื่อทะนุบำรุงน้ำ

การมีนโยบายจากส่วนกลางที่ชัดเจน การเข้าใจปัญหาในพื้นที่อย่างถ่องแท้ และการทำงานร่วมกันอย่างเข้มแข็งของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ อาสาสมัคร และชุมชน จะเป็นหนทางการแก้ไขปัญหาเรื่องทรัพยากรน้ำในทุกพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

อ้างอิง : www.onwr.go.th

multimedia.anamai.moph.go.th/news/news030463

เป้าหมายที่

สร้างหลักประกันว่าทุกคน เข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน

การกำหนดนโยบายพลังงานของไทยสอดคล้องกับการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ 7 ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยประเทศไทยมุ่งเน้นการสร้างความมั่นคงทางพลังงานควบคู่กับการส่งเสริมประสิทธิภาพการใช้พลังงานและพลังงานหมุนเวียนภายใต้ราคาที่ เป็นธรรม แผนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานจึงกำหนดกรอบการปฏิรูปที่ครอบคลุม 3 มิติ ได้แก่

มิติที่หนึ่ง การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้กับประเทศด้วยการจัดหาพลังงาน มุ่งส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีความรับผิดชอบ เพิ่มอัตราการใช้เชื้อเพลิงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานของเครื่องจักรอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ตามแนวทางเดียวกับเป้าหมาย SDGs และเป้าหมายของไทยภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC)

มิติที่สอง การเสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานให้กับประเทศ ส่งเสริมความต่อเนื่องในการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในประเทศไทย รวมไปถึงการจัดหาพลังงานทดแทนที่มีศักยภาพ พัฒนาเทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ เพื่อจัดหาพลังงานให้มีประสิทธิภาพ ต้นทุนต่ำลง และเตรียมความพร้อมสำหรับโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานเพื่อรองรับการจัดหาพลังงานในอนาคต

และมิติที่สาม การบริหารจัดการพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และยกระดับธรรมาภิบาลในธุรกิจพลังงาน เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการใช้และการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพในการกำกับดูแลธุรกิจพลังงาน ส่งเสริมการแข่งขันอย่างมีธรรมาภิบาล และจัดตั้งศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติที่น่าเชื่อถือ

ที่มา: กระทรวงพลังงาน

ส่วนการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านพลังงาน ในแง่ของการสร้างหลักประกันว่าทุกคนจะสามารถเข้าถึงการบริการพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถหาซื้อได้และเชื่อถือได้ พบว่า ปี 2561 มีจำนวนครัวเรือนที่เข้าถึงไฟฟ้าร้อยละ 99.8 ซึ่งในส่วนของประชากรที่ยังเข้าไม่ถึงไฟฟ้าพบว่ามีสาเหตุมาจากครัวเรือนมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี และมีการกระจายตัวออกไปในพื้นที่ต่าง ๆ ที่อยู่ห่างไกลมากขึ้น ทำให้การขยายเขตระบบไฟฟ้าไม่สามารถดำเนินการได้ทันกับการกระจายตัวดังกล่าว และในด้านการพึ่งพาพลังงานสะอาดของคนไทยพบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี 2560 มีครัวเรือนที่ใช้พลังงานสะอาด (เชื้อเพลิงที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษ) คิดเป็นร้อยละ 82.9 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 81.1 ในปี 2559 สอดคล้องกับสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยในปี 2561 มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 15.2 เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ที่มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 14.5

อย่างไรก็ดี การขับเคลื่อนสังคมไทยไปสู่ความยั่งยืนด้านพลังงานไม่อาจสำเร็จได้ด้วยการดำเนินการของภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว เนื่องจากยังมีชุมชนห่างไกลที่ไม่สามารถเข้าถึงการบริการขั้นพื้นฐานด้านพลังงานของภาครัฐ หรือเข้าถึงแต่ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน ช่องว่างส่วนนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคเอกชนและอาสาสมัครที่มีองค์ความรู้ในการบริหารจัดการพลังงาน ทดแทนในระดับชุมชนเข้ามาเติมเต็ม ด้วยการสนับสนุนเทคโนโลยีด้านพลังงานทดแทนที่เหมาะสมกับพื้นที่นั้น ๆ พร้อมทั้งส่งมอบองค์ความรู้ในการบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานทดแทนและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชน

ตัวอย่างเช่น **มูลนิธิพลังที่ยั่งยืน** องค์กรเพื่อสังคมภายใต้การสนับสนุนจาก บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ที่มีวัตถุประสงค์หลักในการสนับสนุนให้ชุมชนมีความเข้มแข็งช่วยเหลือตัวเองได้ สร้างองค์ความรู้สู่ชุมชน ส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีด้านพลังงาน การใช้พลังงานทางเลือก ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่การพัฒนา เพื่อประโยชน์ของชุมชน สังคม และประเทศให้เข้มแข็งและเติบโตอย่างยั่งยืน

ภารกิจของมูลนิธิฯ คือการเป็นตัวกลางในการระดมความช่วยเหลือและส่งเสริมให้เกิดการบริหารจัดการพลังงานทดแทนในระดับชุมชน ผ่านการใช้เทคโนโลยีด้านพลังงานทดแทนที่เหมาะสมกับพื้นที่นั้น ๆ โดยกิจกรรมหลักมีทั้งการลงพื้นที่ปฏิบัติงานภาคสนามและการจัดอบรม เพื่อปลูกฝังแนวคิดการเป็นอาสาสมัครแก่เยาวชนคนรุ่นใหม่และชาวบ้านในพื้นที่ ซึ่งจะก่อให้เกิดความยั่งยืนด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมมากกว่าการส่งมอบความช่วยเหลือเพียงอย่างเดียว ก่อนเริ่มดำเนินโครงการพัฒนาแต่ละครั้ง ทีมนักพัฒนาของมูลนิธิฯ จะเดินทางไปสำรวจพื้นที่และจัดเวทีประชาคมร่วมกับชาวบ้านในชุมชน เพื่อวางแนวทางการแก้ปัญหาด้านพลังงานร่วมกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์และความต้องการที่แท้จริงของชาวบ้านเป็นสำคัญ โดยมูลนิธิฯ ต้องการให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการ

โดยในช่วงปี 2557 - 2562 มูลนิธิพลังที่ยั่งยืนมุ่งพัฒนาพลังงานสะอาดที่เหมาะสมกับชุมชนในพื้นที่ห่างไกล ด้วยการดำเนินโครงการติดตั้งระบบผลิตกระแสไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ เนื่องจากประเทศไทยตั้งอยู่บริเวณใกล้เส้นศูนย์สูตร ทำให้ได้รับแสงอาทิตย์ที่มีช่วงความเข้มแสงเหมาะแก่การใช้ผลิตไฟฟ้า บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จึงประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อออกแบบและพัฒนาระบบผลิตไฟฟ้าให้มีประสิทธิภาพและความปลอดภัยสูง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลากหลายรูปแบบ เช่น ระบบไฟฟ้าส่องสว่างภายในหมู่บ้าน ระบบไฟฟ้าภายในโรงเรียน พลังงานแสงอาทิตย์เพื่อสูบน้ำทางการเกษตร เป็นต้น

มูลนิธิพลังที่ยั่งยืนดำเนินโครงการติดตั้งพลังงานทดแทนใน 23 พื้นที่ สามารถผลิตไฟฟ้าได้ 472,342 หน่วยต่อปี ประหยัดค่าไฟฟ้าได้ 1,889,371 บาทต่อปี ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก 161.57 tonCO₂ ต่อปี และมีผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการในพื้นที่ชนบทและพื้นที่ด้อยโอกาสประมาณ 4,000 คน อีกทั้งยังมีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านพลังงานแก่เด็กและเยาวชน อาสาสมัครภาคประชาชน ผู้นำและตัวแทนชุมชน มาตั้งแต่ปี 2557 - 2562 มีผู้เข้ารับการอบรมรวมทั้งสิ้น 977 คน แบ่งเป็นอาสาสมัคร 347 คน และประชาชนที่สนใจ 630 คน

นอกจากนี้ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) มีส่วนร่วมโดยการพัฒนาหลักสูตรพลังงานเพื่อชุมชน (Community Energy Management Program: CEMP) ขึ้น เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการพลังงานระดับชุมชน มุ่งเน้นส่งเสริมให้ประชาชนจากภาคส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้นำชุมชน นักพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สื่อมวลชน เยาวชน ข้าราชการและพนักงานภาครัฐหรือรัฐวิสาหกิจ พัฒนาตนเองไปสู่การเป็น “ผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการพลังงานชุมชน” ที่สามารถเผยแพร่ความรู้เรื่องพลังงานได้อย่างถูกต้อง มีทักษะในการบูรณาการความรู้และประสบการณ์ไปปรับใช้ สามารถบริหารจัดการพลังงานชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อก้าวสู่การสร้างความมั่นคงทางพลังงานในระดับชุมชนอย่างยั่งยืน

หลักสูตรนี้เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มเครือข่ายจากทั่วประเทศฝึกคิดวิเคราะห์และวางแผนพลังงานสำหรับชุมชน เรียนรู้วิธีเขียนโครงการเพื่อขอทุนสนับสนุน อีกทั้งยังมีการศึกษาดูงานและอบรมเชิงปฏิบัติการด้านเทคโนโลยีพลังงานชุมชน รวมถึงสนับสนุนให้ผู้เข้ารับการอบรมประยุกต์ความรู้มาพัฒนาเป็นโครงการที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

ผู้ผ่านการอบรมจากหลักสูตรพลังงานเพื่อชุมชนหลายคนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชน ซึ่งเมื่อมูลนิธิพลังที่ยั่งยืนเดินทางไปริเริ่มโครงการพัฒนาในพื้นที่ อาสาสมัครกลุ่มนี้จะเป็นแกนนำหลักของพื้นที่ในการวางแผนงานให้ตอบโจทย์ปัญหาด้านพลังงานที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละชุมชน นอกจากนี้ แกนนำยังมีบทบาทในการชักชวนชาวบ้านให้มาทำงานร่วมกับพนักงานฝ่ายกิจการเพื่อสังคม กลุ่มบริษัท ปตท. และอาสาสมัครภาคประชาชนที่สนใจช่วยดำเนินโครงการให้สำเร็จลุล่วงโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

โครงการส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดและยั่งยืนของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เน้นสื่อสารสร้างความเข้าใจด้านพลังงานแก่คนในชุมชนและผลักดันให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน เพื่อสร้าง “ช่างชุมชน” ที่สามารถจัดการปัญหาด้านพลังงานและพัฒนาพื้นที่ของตนเองได้ในระยะยาว ไม่ต้องรอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกเพียงอย่างเดียว เป็นการสร้างหลักประกันให้ชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ และสามารถเข้าถึงพลังงานสะอาดได้อย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่

8

ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพและการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

รัฐบาลกำหนดเป้าหมายตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ไว้ว่า ในปี 2580 ประเทศไทยจะเป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยยกระดับจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลางเข้าสู่การเป็นประเทศรายได้สูง ลดความเหลื่อมล้ำด้านการพัฒนา

มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น ซึ่งการจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้นั้น ต้องอาศัยการขยายตัวด้านเศรษฐกิจและการลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยภาครัฐเล็งเห็นความสำคัญของการมีมาตรการสนับสนุนและส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่หรือรายย่อย โดยดำเนินการไปพร้อมกับการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เพื่อช่วยให้เศรษฐกิจขยายตัวและนำไปสู่การจ้างงานเพิ่มขึ้น

อ้างอิง : https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=7118&filename=index

อย่างไรก็ดี การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในระดับโลก อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้ผู้ประกอบการและแรงงานจำเป็นต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วน เนื่องจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจเกือบทั้งหมดต้องหยุดชะงักลงชั่วคราว โดยเฉพาะธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นสายการบิน โรงแรม ร้านอาหาร ธุรกิจขนส่งผู้โดยสาร การค้าปลีก เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศหดตัวร้อยละ 100 ในช่วงที่มีมาตรการห้ามเดินทางเข้าประเทศไทยเพื่อควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19

อ้างอิง : <https://www.krungsri.com/bank/th/plearn-plearn/economic-covid-impact.html>

การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ขยายตัวเป็นวงกว้างทั่วโลก ก่อปรกกับการรอดคอยวัคซีนและแนวทางการรักษา เพื่อจะสามารถควบคุมสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากต่อการสร้างความเชื่อมั่นด้านเศรษฐกิจ ส่งผลให้เศรษฐกิจโลกขยายตัวต่ำ และส่งผลกระทบต่อการทำงาน โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบที่มีฐานะยากจนและไม่มีสวัสดิการรองรับ ซึ่งเบื้องต้นรัฐบาลออกมาตรการดูแลและเยียวยาแรงงานลูกจ้างชั่วคราว และอาชีพอิสระที่ไม่อยู่ในระบบประกันสังคม ด้วยการชดเชยรายได้ 5,000 บาทต่อคนต่อเดือน เป็นระยะเวลา 3 เดือน นอกจากนี้ กระทรวงแรงงานออกมาตรการช่วยเหลือผู้ใช้แรงงาน เช่น ลดอัตราเงินสมทบ นายจ้างและผู้ประกันตนเป็นระยะเวลา 3 เดือน และขยายเวลาการนำส่งเงินสมทบ เพิ่มสิทธิประโยชน์กรณีว่างงาน เนื่องจากเหตุสุดวิสัย เพิ่มเงินทดแทนการขาดรายได้กรณีว่างงาน และกำหนดให้นายจ้างที่หยุดกิจการชั่วคราวต้องจ่ายเงินให้แก่ลูกจ้างไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของค่าจ้าง ตลอดระยะเวลาที่ลูกจ้างหยุดงาน

อ้างอิง : <https://counterservice.mol.go.th/faq>
https://www.sso.go.th/wpr/assets/upload/files_storage/sso_th/65631a68db73bead55cf380c6da3b7f3.pdf

ในส่วนของแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานในประเทศไทย ข้อมูลจากสำนักบริหารแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน กรมการจัดหางาน ระบุว่า ณ เดือนเมษายน 2563 มีจำนวนแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานที่ได้รับอนุญาตทำงานทั่วราชอาณาจักรทั้งสิ้น 2,589,353 คน ซึ่งรัฐบาลออกมาตรการผ่อนปรนให้แรงงานโยกย้ายถิ่นฐานสามารถอยู่ในราชอาณาจักรและทำงานได้ต่อไปจนถึง 30 พฤศจิกายน 2563 ทั้งยังมีการตรวจสอบคัดกรองและเฝ้าระวังแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน ณ ศูนย์ควบคุมการแจ้งเข้า-ออกเรือประมง (PIPO) รวมถึงขอความร่วมมือสถานประกอบการทั่วประเทศ ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่ลูกจ้างเรื่องโควิด-19 แนะนำวิธีปฏิบัติตนตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข และประสานความร่วมมือไปยังสภาวิชาชีพ และกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ในการจัดทำเอกสารเผยแพร่เป็นภาษาของแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน เพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องมาตรการเยียวยา กระบวนการคัดกรอง และการกักตัวเอง 14 วัน ตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในเชิงลบต่อเศรษฐกิจในระดับโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้ผู้ประกอบการและแรงงานจำเป็นต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วน

ขณะเดียวกัน โดยที่ยังมีช่องว่างทางกฎหมายและข้อจำกัดด้านงบประมาณ แรงงานโยกย้ายถิ่นฐานนอกระบบที่ลักลอบทำงาน จึงพยายามหลีกเลี่ยงการติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐ ส่งผลให้การช่วยเหลือเยียวยาแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานโดยภาครัฐเพียงประการเดียวอาจไม่เพียงพอ และจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน โดยตั้งแต่วันที่ 23 มีนาคม 2563 ที่รัฐบาลประกาศการใช้ พรก. ฉุกเฉิน เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รวมถึงชะลอการอนุมัตินำเข้าแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่ภาวะปกติ แรงงานโยกย้ายถิ่นฐานบางส่วนทยอยเดินทางกลับภูมิลำเนา แต่ก็ยังมีแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานอีกจำนวนไม่น้อยที่ตัดสินใจอยู่ในประเทศไทยต่อไป ด้วยความคาดหวังว่า จะได้กลับไปทำงานในเร็ววัน หรือบางรายมีปัญหาด้านค่าใช้จ่ายจึงไม่สามารถเดินทางกลับภูมิลำเนาได้

ด้วยเหตุนี้ ศูนย์วิจัยนวัตกรรมสังคมเชิงพื้นที่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ชายแดน และมีบทบาทหลักในการสร้างองค์ความรู้ผ่านงานวิจัยและผลิตงานวิชาการที่รับใช้สังคม จึงลงพื้นที่สำรวจและพบว่า แรงงานข้ามชาติที่ตกค้างในพื้นที่จังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่ ประสบปัญหาขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานเพื่อการดำรงชีพ ขาดโอกาสเข้าถึงข้อมูลด้านการดูแลสุขภาพและการใช้สิทธิภายใต้ระบบประกันสังคม โดยเฉพาะแรงงานในสถานประกอบการขนาดกลางและเล็กที่ไม่มีระบบการเยียวยาลูกจ้างตามหลักเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ศูนย์วิจัยนวัตกรรมสังคมเชิงพื้นที่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จึงขอความร่วมมือไปยังเครือข่ายภาคประชาสังคมต่าง ๆ เพื่อจัดตั้งโครงการ “ศูนย์ประสานงานให้ความช่วยเหลือแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานในจังหวัดเชียงราย ในสถานการณ์โควิด-19” ให้เป็นศูนย์กลางระดมความช่วยเหลือเพื่อส่งต่อไปยังแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานที่ได้รับผลกระทบระหว่างพำนักอยู่ในประเทศไทย ทั้งในรูปแบบการอบรมให้ความรู้ด้านการป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19 แก่ตัวแทนแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานแต่ละกลุ่ม รวมถึงการเยียวยาเบื้องต้นด้วยการส่งมอบเครื่องอุปโภคบริโภค และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้แรงงานโยกย้ายถิ่นฐานได้รับเงินเยียวยาตามกฎหมาย

อีกองค์กรหนึ่งทำงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตและคุ้มครองสิทธิความเสมอภาคแก่แรงงานมาอย่างต่อเนื่อง คือ “มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน” (LPN) โดยในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นอกจากมูลนิธิจะทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงเรียกร้องสิทธิการเข้าถึงความช่วยเหลืออย่างเท่าเทียมแก่แรงงานโยกย้ายถิ่นฐานแล้ว ยังมีโครงการ “มือถึงมือ” (Hand to Hand: LPN Humanitarian Operations) โครงการช่วยเหลือปฏิบัติการด้านมนุษยธรรมที่ทางมูลนิธิร่วมกับภาคีเครือข่ายบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่แรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน ด้วยการเปิดรับบริจาคและระดมความช่วยเหลือเพื่อจัดส่งเครื่องอุปโภคบริโภคและอุปกรณ์ป้องกันโควิด-19 ให้แก่แรงงานโยกย้ายถิ่นฐานที่ขาดแคลนและได้รับผลกระทบโดยไม่เลือกปฏิบัติ ด้วยความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ อาทิ หน่วยงานภาครัฐ มูลนิธิระดมใจ องค์การภาคธุรกิจ สมาคมผู้ประกอบการ และประชาชนทั่วไป

แรงงานโยกย้ายถิ่นฐานเป็นฟันเฟืองสำคัญที่เข้ามาเติมเต็มช่องว่างปัญหาการขาดแคลนแรงงานภายในประเทศ นโยบายด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการปฏิบัติต่อแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานตามหลักมนุษยธรรมจึงเป็นประเด็นสำคัญที่รัฐบาลไทยให้ความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการคุ้มครองแรงงานไทย ซึ่งสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 สะท้อนให้เห็นถึงความซับซ้อนของปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นกับแรงงานเหล่านั้น ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลไทยจึงมุ่งมั่นร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อจัดการและยกระดับความเท่าเทียมในสิทธิ หน้าที่ และโอกาสทางสังคมแก่แรงงานโยกย้ายถิ่นฐานอย่างต่อเนื่อง

เป้าหมายที่

9

สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มี ความต้านทานและยืดหยุ่น ต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการพัฒนา อุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและ ยั่งยืนและส่งเสริมนวัตกรรม

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการส่งเสริมอุตสาหกรรมให้เจริญก้าวหน้าเป็นวาระสำคัญอย่างยิ่งของรัฐบาลไทย โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) กำหนดแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและภาคอุตสาหกรรมให้อยู่บนพื้นฐานของดุลยภาพระหว่างภาคเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ รัฐบาลยังมุ่งเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันโดยใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในทุกกระบวนการของการผลิต ตลอดจนการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายการขนส่ง ทั้งถนน ระบบราง ทางอากาศ ให้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ และเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

นโยบายหนึ่งที่สำคัญของไทยในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านอุตสาหกรรม คือ การส่งเสริมเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy) หรือ BCG Economy โดย BCG Economy เป็นโมเดลเศรษฐกิจที่จะช่วยนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของภาคอุตสาหกรรม โดยมีอุตสาหกรรมเป้าหมายหลัก 4 สาขา ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร อุตสาหกรรมพลังงานและวัสดุ อุตสาหกรรมสุขภาพและการแพทย์ และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ โดยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม จะเข้าไปช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับผู้ผลิตที่เป็น

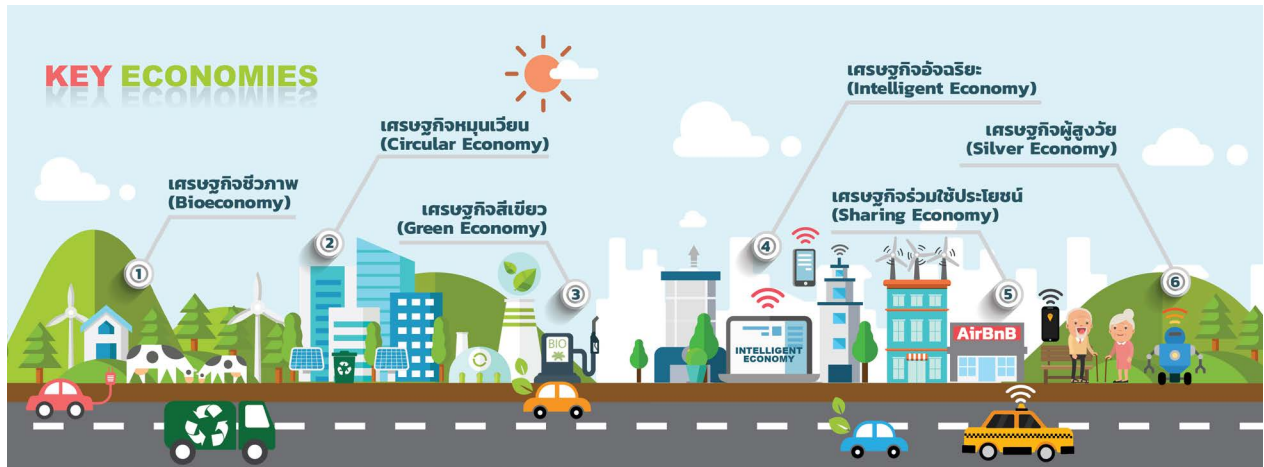

ฐานการผลิตเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเกษตรกรและชุมชน ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น โดย BCG Economy ส่งเสริมให้ประเทศไทยสามารถใช้ข้อได้เปรียบจากความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมมาพัฒนาเป็นความสามารถทางการแข่งขัน และหากมีการใช้โมเดลธุรกิจ BCG Economy ในวงกว้างตั้งแต่ภาคอุตสาหกรรมขนาดใหญ่จนถึงอุตสาหกรรมขนาดกลาง ขนาดเล็ก และระดับชุมชน ก็จะส่งผลให้เกิดการกระจายรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำ ควบคู่ไปกับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในทุกพื้นที่

นอกจากนี้ กระทรวงอุตสาหกรรมยังมุ่งเน้นการส่งเสริมให้โรงงานอุตสาหกรรมมีความปลอดภัย สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนและสังคมได้อย่างยั่งยืน โดยดำเนิน “โครงการส่งเสริมโรงงานอุตสาหกรรมให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนอย่างยั่งยืน” (Corporate Social Responsibility, Department of Industrial Works: CSR-DIW) เพื่อส่งเสริมให้โรงงานอุตสาหกรรมทั่วประเทศนำมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานไปใช้ในการดำเนินการ โดยครอบคลุม 7 หลักการสำคัญ ได้แก่

1. การกำกับดูแลองค์กร (Organizational Governance)
2. สิทธิมนุษยชน (Human Rights)
3. การปฏิบัติด้านแรงงาน (Labour Practices)
4. สิ่งแวดล้อม (Environment)
5. การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม (Fair-operating Practices)
6. ผู้บริโภค (Consumer Issues)
7. การมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน (Community Involvement and Development)

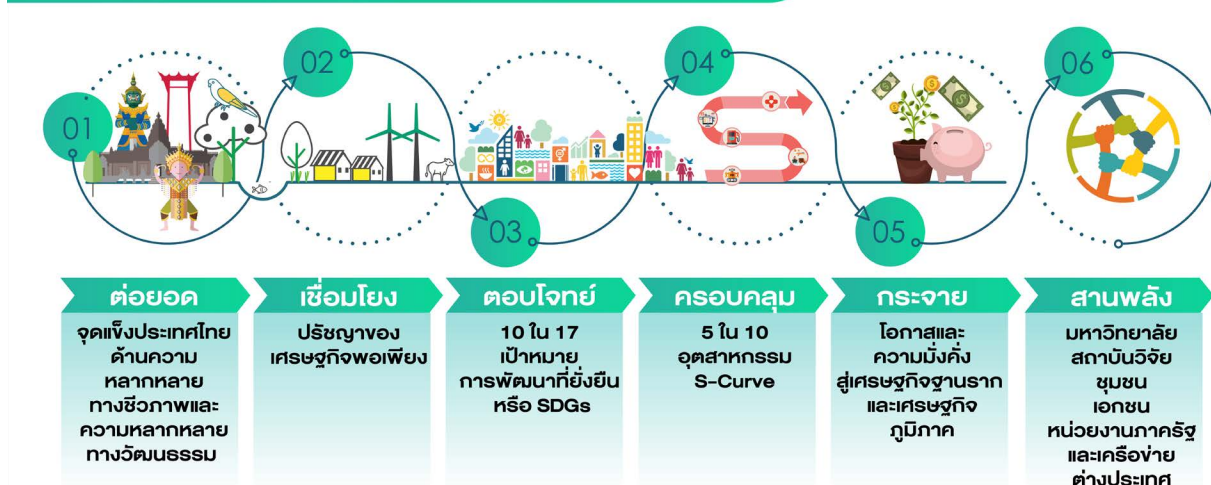
โดยตั้งแต่ปี 2551 จนถึง 2562 มีโรงงานเข้าร่วมโครงการ CSR-DIW รวมทั้งสิ้น 999 โรงงาน

หนึ่งในตัวอย่างของโรงงานที่ให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับใช้เพื่อเพิ่มผลผลิต และสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าตามแบบ BCG Economy ควบคู่ไปกับการดูแลสิ่งแวดล้อมและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ บริษัท ดอยคำผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด ซึ่งโรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูปที่ 2 (แม่จัน) จังหวัดเชียงรายของบริษัทฯ เข้าร่วมโครงการ CSR-DIW และมีผลงานดีเด่นจนได้รับรางวัล CSR-DIW CONTINUOUS AWARD 2019 จากกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

บริษัท ดอยคำผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด เป็นธุรกิจเพื่อสังคมที่มุ่งมั่นวิเคราะห์และปรับปรุงองค์กรตามมาตรฐานความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมเกษตรกรให้มีความรู้เรื่องเกษตรสมัยใหม่และเกษตรประณีต เพื่อเป็นต้นทางของการสร้างผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ ได้มาตรฐานสากล ในราคาที่ยั่งยืน และมีกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงใส่ใจกับการพัฒนาชุมชนโดยรอบโรงงานให้อยู่ดีกินดีภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

BCG MODEL : ตอบโจทย์ 6 มิติ

ที่มา : สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)

ในช่วงปี 2560 - 2561 โรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูปที่ 2 (แม่จัน) จัดกิจกรรมเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนและสังคมอย่างรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านศิลปวัฒนธรรม การศึกษา เศรษฐกิจ สุขภาพ และความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม โดยมีการเข้าร่วมและสนับสนุนกิจกรรมที่สืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น ถ่ายทอดความรู้สู่เยาวชนและเกษตรกรในชุมชนรอบพื้นที่โรงงาน ส่งเสริมโครงการเพื่อสุขภาพแก่พนักงานและชุมชน อีกทั้งยังสนับสนุนการสร้างรายได้แก่ชุมชนด้วยการจัดอบรมการจักสานตะกร้าไม้ไผ่ให้แก่กลุ่มแม่บ้านและผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ชุมชนสัมพันธ์เป็นผู้ประสานงานหลักระหว่างชุมชนกับองค์กร โดยโรงงานฯ ดำเนินการตั้งแต่จัดหาวิทยากรมาให้ความรู้เรื่องการทำผลิตภัณฑ์เครื่องจักสาน ความรู้เรื่องช่องทางการตลาด การทำบัญชี และยังช่วยประสานงานในการจัดซื้อผลิตภัณฑ์จากกลุ่มแม่บ้านและผู้สูงอายุเข้าไปจำหน่ายในร้านค๋อยคำ สาขาแม่จัน รวมถึงอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น

นายธนพล สิทธิ เจ้าหน้าที่ชุมชนสัมพันธ์ของโรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูปที่ 2 (แม่จัน) สะท้อนมุมมองในการทำงานร่วมกับชุมชนว่า หัวใจสำคัญของงานพัฒนาชุมชน คือ ต้องเป็นกิจกรรมที่เกิดจากความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มชาวบ้าน และเพื่อให้การสนับสนุนจากองค์กรเกิดขึ้นได้อย่างเต็มศักยภาพ กิจกรรมนั้นต้องสอดคล้องกับความสามารถขององค์กรด้วย จึงจะเกิดการมีส่วนร่วมกันอย่างเต็มที่ของทั้งสองฝ่ายและสร้างการเปลี่ยนแปลงสู่ชุมชนได้อย่างเห็นผลเป็นรูปธรรม

เป้าหมายที่

10

ลดความไม่เสมอภาค ภายในและระหว่าง ประเทศ

การแก้ไขปัญหาความไม่เสมอภาคภายในประเทศและระหว่างประเทศเป็นประเด็นที่รัฐบาลไทยให้ความสำคัญ โดยแม้ความเหลื่อมล้ำของรายได้ของประชาชนชาวไทยจะปรับตัวดีขึ้นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา แต่รัฐบาลยังคงมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำให้ลดลงอย่างยั่งยืน ทั้งในแง่การเข้าถึงโอกาส การส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านสังคมและเศรษฐกิจ และลดความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มคนที่มีรายได้สูงที่สุดกับกลุ่มคนที่มีรายได้ต่ำที่สุด

การทำงานของรัฐบาลในการบรรลุเป้าหมายการลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศจึงประกอบไปด้วยมิติต่าง ๆ หลากหลายมิติ เช่น การเร่งสร้างโอกาสและอาชีพ การสร้างรายได้ที่มั่นคงให้แก่ประชาชนทุกกลุ่มเพื่อลดความแตกต่างของรายได้และคุณภาพชีวิต การสร้างเครือข่ายกับองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นได้ง่ายยิ่งขึ้น โดยตั้งเป้าหมายแก้ปัญหา และให้ความสำคัญกับแรงงานทุกกลุ่มและทุกช่วงวัย เพื่อให้แรงงานทุกคนได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยเข้าไปกำกับดูแลสถานประกอบการตามกฎหมายและสนับสนุนให้แรงงาน มีความรู้ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน นอกจากนั้น ยังมีการบริการให้ผู้ที่อยู่ในระบบประกันสังคมและผู้มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ทางกฎหมายประกันสังคมและเงินทดแทนอย่างทั่วถึง รวมถึงการดูแลและกำหนดค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำต่อวันของประชาชนให้สามารถได้รับคุณภาพชีวิตที่เหมาะสม มีการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อสนับสนุนให้แรงงานที่มีคุณสมบัติ พร้อมด้วยทักษะความรู้และความสามารถ สามารถเข้าสู่ตลาดอาชีพได้อย่างเติบโตและยั่งยืน

นอกจากแรงงานในประเทศที่รัฐเข้าไปดูแลและผลักดันการแก้ปัญหาแล้ว แรงงานโยกย้ายถิ่นฐานนอกระบบก็เป็นเป้าหมายสำคัญอีกเป้าหมายหนึ่งที่รัฐบาลพยายามผลักดันให้เข้าสู่ระบบที่ถูกกฎหมายมากยิ่งขึ้น เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ปัญหาการทารุณกรรม รวมถึงปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย ทั้งหมดนี้เพื่อเตรียมความพร้อมของไทยในการเข้าสู่สังคมที่เต็มไปด้วยความหลากหลาย สร้างความเข้มแข็ง การคุ้มครองที่ดีและความพร้อมให้แก่ประชาชนทุกคนที่อยู่ในตลาดแรงงาน

ผลลัพธ์ในปี 2562 ที่กระทรวงแรงงานเข้าไปกำกับดูแลตลาดแรงงาน รวมถึงการตรวจสถานประกอบการ 35,682 แห่ง และลูกจ้างทั้งหมด 1,611,860 คน พบว่า แรงงานที่อยู่ในระบบประกันสังคมได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายประกันสังคม และกฎหมายเงินทดแทน โดยมีผู้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายรายใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 794,066 คน มาตรา 33 และมาตรา 39 จำนวน 420,973 คน (คิดเป็นร้อยละ 116 จากเป้าหมายทั้งปี 396,000 คน) และมีผู้ประกันตนได้รับประโยชน์ทดแทนจากกองทุนประกันสังคมจำนวน 38,595,817 ครั้ง เป็นเงิน 66,408,600,000 บาท และมีแรงงานนอกระบบ (ผู้ประกอบอาชีพอิสระ) ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 จำนวน 373,093 ราย มีผู้ประกันตนได้รับประโยชน์ทดแทน จำนวน 99,617 ครั้ง คิดเป็นจำนวนเงิน 445,970,000 บาท

ขณะเดียวกัน กลุ่มประชาชนที่ต้องการการดูแลและความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เช่น กลุ่มผู้พิการและผู้สูงอายุ ก็ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในแง่ของอาชีพและโอกาสในการพัฒนาตัวเอง เพื่อลดปัญหาการขาดรายได้และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมายให้ดีขึ้น จากการสำรวจประชากรพิการปี 2560 พบว่า ประชากรพิการส่วนใหญ่ได้รับสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลของรัฐ คิดเป็นจำนวนร้อยละ 98.5

ในปี 2562 มีผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมในด้านอาชีพจากภาครัฐจำนวน 181,966 คน และมีผู้พิการได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมโอกาสด้านอาชีพ ภายใต้คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการด้านแรงงาน เป็นจำนวน 128,646 คน ซึ่งการดำเนินการต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงงานที่มีคุณภาพได้อย่างเท่าเทียมกัน

นอกจากการทำงานตรวจสอบและให้ความช่วยเหลือในตลาดแรงงานแล้ว เพื่อกระจายความช่วยเหลือให้ครอบคลุมและตอบโจทยปัญหาทุกขั้วอนต่าง ๆ ของประชาชน ในปี 2557 รัฐบาลยังมีการจัดตั้ง “ศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วน 1300” อย่างเต็มรูปแบบ ดำเนินงานภายใต้แนวคิด “เป็นมิตร เป็นธรรม และเป็นพลังเพื่อสังคม” เพื่อช่วยเหลือปัญหาของประชากรชาวไทยที่เดือดร้อนทั้งที่อาศัยอยู่ในประเทศและต่างประเทศ โดยสายด่วนนี้เปิดบริการ 24 ชั่วโมง ตลอด 7 วัน เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็วทันที่ ตรงตามสภาพปัญหา สามารถประสานงานและมีผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในสิ่งที่ประชาชนต้องการได้

อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

นอกจากหน่วยงานของรัฐแล้ว ในระดับชุมชนก็ยังมีเครือข่ายอาสาสมัครที่มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความไม่เสมอภาคภายในชุมชน อย่างโครงการอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ซึ่งเป็นกลไกสนับสนุนการดำเนินงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายในชุมชนและการพัฒนาท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอข้อมูลสถานการณ์ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในชุมชน ประสานงานกับเครือข่ายทุกระดับเพื่อมอบความช่วยเหลือให้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบ รวมถึงวางแผนการให้ความช่วยเหลือในระยะยาว โดยภาครัฐมีโครงการส่งเสริมให้อพม. มีความรู้เฉพาะทางตามกลุ่มเป้าหมายที่ต้องดูแล/ต้องการความช่วยเหลือ เช่น โครงการอบรม อพม. เชี่ยวชาญด้านคนพิการและผู้สูงอายุ โดยมุ่งเน้นให้ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในการปฏิบัติหน้าที่ อพม. และเทคนิคการปฏิบัติงาน การถอดบทเรียนจากการทำงานและการเขียนรายงาน รวมไปถึงการให้ความรู้ด้านสิทธิและการให้ความช่วยเหลือคนพิการและผู้สูงอายุ ซึ่งจะช่วยเสริมความรู้และความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้แก่ อพม. ตลอดจนมีความชำนาญที่หลากหลายในการดูแลและเฝ้าระวังทางสังคมสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุ

ณ เดือนพฤษภาคม 2563
มีจำนวน อพม. ทั่วประเทศ ดังนี้

อพม. ทั้งหมด
จำนวน 88,871 คน

(ชาย 28,363 คน / หญิง 60,454 คน /
ไม่ระบุเพศ 54 คน)

อพม.
(เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ)
จำนวน 2,907 คน

(ชาย 734 คน / หญิง 2,173 คน)

อพม.
(เชี่ยวชาญด้านคนพิการ)
จำนวน 2,111 คน

(ชาย 580 คน / หญิง 1,528 คน
/ ไม่ระบุเพศ 3 คน)

* ทั้งนี้ อาสาสมัครแต่ละคนสามารถเป็นอาสาสมัครได้หลายประเภท

ที่ผ่านมา อพม. มีบทบาทสำคัญในการดูแลกลุ่มเป้าหมายในหมู่บ้านหรือภายในชุมชน เพื่อให้ได้รับสิทธิ สวัสดิการ และการเข้าถึงบริการของรัฐได้เท่าเทียมกับพื้นที่อื่น ๆ จากการรายงานของ อพม. ทำให้ทราบว่า คนในชุมชนส่วนใหญ่มักไม่สามารถเข้าถึงบริการของรัฐได้ เนื่องจากปัจจัยด้านเทคโนโลยี ความห่างไกลของพื้นที่ และลักษณะทางกายภาพต่าง ๆ เช่น ความพิการ ชราภาพ เป็นต้น รวมทั้งไม่กล้าเรียกร้องหรือติดต่อหน่วยงานเพื่อขอความช่วยเหลือด้วยเหตุนี้ อพม. จึงมีบทบาทเป็นผู้ประสานงานให้กับกลุ่มเป้าหมายในชุมชนเหล่านั้น โดยที่ อพม. มักมีความคุ้นเคยและรู้จักกับคนในชุมชนอยู่แล้ว หากมีปัญหาเดือดร้อน คนในชุมชนก็สามารถแจ้งให้ อพม. ทราบและประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การช่วยเหลือในลำดับต่อไป โดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือแบบเร่งด่วนผ่านเงินสงเคราะห์กรณีฉุกเฉิน และการเข้าถึงสวัสดิการของคนในชุมชนที่ห่างไกล

การดำเนินการช่วยเหลือของ อพม. มีหลากหลาย อย่างกรณีการให้ความช่วยเหลือเด็กพิการซึ่งอาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่ที่มีอายุมาก และมีรายได้น้อย อพม. จะเข้าไปดูแลตั้งแต่เริ่มแรกที่ครอบครัวนี้ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยในหมู่บ้าน ช่วยเหลือด้านการจัดหาที่อยู่อาศัย เนื่องจากเป็นปัจจัยพื้นฐานอันดับแรก นอกจากนั้น ยังช่วยดูแลเรื่องความเป็นอยู่ของครอบครัว วางแผนและหาแนวทางช่วยเหลือเด็กและจัดหาผู้ดูแลในระยะยาว ตลอดจนทำงานร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ในด้านต่าง ๆ เช่น พื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายเพื่อให้เด็กพิการสามารถกลับมาใช้ชีวิตตามปกติให้ได้มากที่สุด และวางแผนการสมัครเข้าเรียน

อาสาสมัครมีบทบาท
อย่างสำคัญในการช่วย
ชี้เป้าหมายและเป็นสื่อกลาง
ประสานงานระหว่าง
กลุ่มเป้าหมายกับภาครัฐ
เพื่อให้การช่วยเหลือได้
อย่างตรงจุดและครอบคลุม
ทุกกลุ่มเป้าหมาย
โดยไม่ทิ้งใครและ
ชุมชนใดไว้ข้างหลัง

ในอนาคต ซึ่งนอกเหนือจากการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นแล้ว อพม. สามารถให้ความช่วยเหลือด้านการขึ้นทะเบียนเป็นผู้พิการ เพื่อให้เด็กได้รับสวัสดิการพื้นฐานจากรัฐ ซึ่งนอกจากการรับเบี้ยความพิการที่เป็นการช่วยเหลือเบื้องต้นแล้ว เด็กพิการยังได้รับสิทธิในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สิทธิทางการศึกษา การประกอบอาชีพในอนาคต การเข้าถึงสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น รวมทั้งการเข้าถึงสิทธิการได้รับความคุ้มครองจากการถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม นอกจากนี้ ในกรณีที่อยู่อาศัยของกลุ่มเป้าหมายมีความทรุดโทรมทาง อพม. จะช่วยตรวจสอบและส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายพิจารณาเข้าร่วมโครงการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยสำหรับคนพิการ ซึ่งนับเป็นการช่วยปูทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมายไปสู่ความยั่งยืน

ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นชัดเจนว่า หากขาดกลไกอาสาสมัครไป การให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายในชุมชนทั่วประเทศก็คงไม่ทั่วถึง อาสาสมัครจึงมีบทบาทสำคัญในการช่วยชี้เป้าหมายและเป็นสื่อกลางประสานงานระหว่างกลุ่มเป้าหมายกับภาครัฐ เพื่อให้การช่วยเหลือได้อย่างตรงจุดและครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยไม่ทิ้งใครและชุมชนใดไว้ข้างหลัง

อ้างอิง : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
กระทรวงแรงงาน
ธนาคารแห่งประเทศไทย

เป้าหมายที่

11

ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐาน ของมนุษย์มีความทั่วถึง ปลอดภัย พร้อมรับ การเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 11 ซึ่งครอบคลุมหลายประเด็น อาทิ การสร้างหลักประกันให้ทุกคนสามารถเข้าถึงที่อยู่อาศัย การเสริมสร้างระบบคมนาคมที่ปลอดภัยที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ การส่งเสริมการขยายตัวของเมืองอย่างยั่งยืน การเตรียมพร้อมรับความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และการจัดให้ทุกคนสามารถเข้าถึงพื้นที่สาธารณะ และพื้นที่สีเขียวอย่างสอดคล้องกับวาระใหม่แห่งการพัฒนาเมือง (New Urban Agenda: NUA) และกรอบการดำเนินงานเซนได เพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (ปี 2558 - 2573)

พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 25 พฤศจิกายน 2562 เป็นการวางกรอบนโยบายสำหรับการใช้ประโยชน์พื้นที่และที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายด้านการผังเมืองในภาพรวม ซึ่งจะช่วยเหลืออำนวยความสะดวกการพัฒนาพื้นที่และคุณภาพชีวิตของประชาชน

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ เพื่อให้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย โดยถือเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้ประชาชนในเมืองมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยรัฐบาลแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนเมืองอัจฉริยะขึ้น เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2560 ประกอบด้วยผู้แทนจากหลายหน่วยงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนแผนแม่บทการพัฒนาเมืองอัจฉริยะให้สำเร็จ โดยมีการจัดตั้งสำนักงานเมืองอัจฉริยะประเทศไทยเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2562 เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาประเทศ ซึ่งปัจจุบันมีพื้นที่นำร่องทั้งหมด 7 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ภูเก็ต ขอนแก่น ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา

กรณีของเมืองอัจฉริยะจังหวัดภูเก็ตนั้น เป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐท้องถิ่น และภาคเอกชน โดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมติดตั้ง wifi สาธารณะในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตจำนวน 1,000 จุด โดยบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ติดตั้ง LoRaWAN ซึ่งเป็นเครือข่ายสื่อสารที่ส่งข้อมูลกำลังต่ำแบบไร้สายจำนวน 35 สถานี ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 543 ตารางกิโลเมตร และบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) ติดตั้ง Narrowband Internet of Things (NBloT) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีเครือข่ายที่ใช้พลังงานต่ำครอบคลุมพื้นที่ 543 ตารางกิโลเมตร

รูปแบบการขับเคลื่อนเมืองอัจฉริยะในจังหวัดภูเก็ตเป็นการขับเคลื่อนโดยภาคเอกชนเป็นหลัก มีการจัดตั้งบริษัท ภูเก็ตพัฒนาเมือง จำกัด โดยเป็นความร่วมมือและการรวมกลุ่มกันของภาคเอกชนประมาณ 50 ราย เพื่อขับเคลื่อนเมืองอัจฉริยะด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดการน้ำเสีย การวัดค่าฝุ่น PM 2.5 การขับเคลื่อนวิสาหกิจดิจิทัลเริ่มต้น และรถโดยสารอัจฉริยะ

สำหรับกรุงเทพมหานคร หน่วยงานรัฐร่วมมือกับบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และภาคีเครือข่าย ในการประกาศเจตนารมณ์เพื่อขับเคลื่อนโครงการ “Green Bangkok 2030” เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2562 เพื่อผลักดันให้กรุงเทพฯ เป็นเมืองสีเขียวอย่างจริงจัง โดยมุ่งเพิ่มพื้นที่สีเขียวต่อพื้นที่เมืองให้มากขึ้น และส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะประชาชนชาวกรุงเทพฯ ได้มีส่วนร่วมในการสร้างมหานครสีเขียวอย่างยั่งยืน โดยการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในกรุงเทพฯ จะช่วยแก้ปัญหาฝุ่น PM 2.5 และทำให้กรุงเทพฯ เป็นเมืองที่ร่มรื่นและน่าอยู่ยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมือง

จากการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาที่อยู่อาศัย 10 ปี (พ.ศ. 2559 - 2568) รัฐบาลสามารถแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยให้แก่ประชาชนในกลุ่มรายได้น้อยเป็นจำนวนมากกว่า 100,000 ครัวเรือน และยังเดินหน้าขยายผลโดยการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) เพื่อให้คนไทยทุกคนมีที่อยู่อาศัยถ้วนหน้า (Housing for All) รวมถึงมีคุณภาพชีวิตที่ดีภายในปี 2579

หนึ่งในโครงการที่ช่วยยืนยันความสำเร็จในการทำงานของรัฐบาลได้เป็นอย่างดี คือ โครงการ “บ้านมั่นคง” ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดอย่างเป็นระบบในแต่ละเมืองทั่วประเทศ โดยอาศัยระบบข้อมูลและแผนรวมของการพัฒนาชุมชนแออัด ตั้งเป้าปรับปรุงพัฒนาก่อสร้างสถานที่ให้ประชากรที่มีรายได้น้อยในเมืองสามารถมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงและสอดคล้องครอบคลุมมิติการพัฒนา ด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสามารถสร้างความพร้อมและความสามารถ รวมถึงองค์ความรู้ และกระบวนการเรียนรู้ให้กับชุมชนในแต่ละท้องถิ่นได้

ผลการดำเนินงานสะสมของโครงการบ้านมั่นคงในช่วงปี 2546 - 2558 นั้น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) อนุมัติงบประมาณและพัฒนาที่อยู่อาศัยและระบบสาธารณูปโภคตามแนวทางโครงการบ้านมั่นคงครอบคลุมเขตและเมืองที่มีโครงการที่ได้รับการอนุมัติเป็นจำนวนกว่า 1,651 โครงการ ตั้งอยู่ใน 73 จังหวัด 293 เมือง

สำหรับการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติอย่างเป็นระบบ รัฐบาลสร้างพลังประชาชนให้มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการจัดการภัยพิบัติต่าง ๆ ด้วยการก่อตั้ง “อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน” (อปพร.) ขึ้น เพื่อมุ่งสร้างศักยภาพประชาชนสู่การเป็นชุมชนปลอดภัย ลดอัตราความสูญเสีย โดยในปี 2562 ที่ประเทศไทยมีพายุเข้าถึง 3 ครั้ง คือ พายุปาบึก พายุโพดุล และพายุคาจิกิ อปพร. และอาสาสมัครกู้ภัยมีบทบาทในการช่วยเหลือการทำงานของภาครัฐเป็นอย่างมาก ยิ่งไปกว่านั้น ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โครงสร้างของศูนย์ อปพร. ที่มีเครือข่ายและมีความใกล้ชิดกับพื้นที่ชุมชนทั่วประเทศก็เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสนับสนุนหน่วยงานราชการและเจ้าหน้าที่ เช่น การช่วยตรวจวัดอุณหภูมิ การปฏิบัติภารกิจประจำจุดคัดกรองและสถานที่กักตัวเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่

นอกจากการทำงานของภาครัฐแล้ว เครือข่ายชุมชนหรือองค์กรอิสระเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองและที่อยู่อาศัยของประชากรเช่นเดียวกัน หนึ่งในนั้น คือ ศูนย์ออกแบบและพัฒนาเมือง Urban Design and Development Center (UddC-CEUS) ที่ก่อตั้งในปี 2555 จากความร่วมมือระหว่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.) และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีหน้าที่เป็นแกนกลางในการผสมผสานความรู้และความช่วยเหลือจากองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง เพื่อฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่ชั้นในของกรุงเทพฯ ให้เต็มเปี่ยมไปด้วยสุขภาวะที่ดี เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

นับตั้งแต่การก่อตั้ง UddC-CEUS ร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคประชาสังคม ดำเนินโครงการฟื้นฟูเมืองหลายโครงการ อาทิ โครงการริมน้ำยานนาวา (Yannawa Riverfront) โครงการเมืองเดินได้-เมืองเดินดี (GoodWalk) โครงการกรุงเทพฯ 250 (Bangkok250) โครงการผังแม่บทสุขภาพ ศตวรรษที่ 2 : เขตการศึกษา (CU2040) โครงการเมืองจุฬาฯ อัจฉริยะ (Smart City for Everyone) โครงการสถานีเรือเพื่อทุกคน (Active River Station) โครงการพัฒนาพื้นที่ใต้ทางด่วน (Bangkok Under-utilized Space) โครงการสังเกตการณ์และขับเคลื่อนเมือง (Urban Observatory and Engagement) และจัดทำเว็บไซต์ด้านการพัฒนาเมือง www.theurbanis.com

ล่าสุด UddC-CEUS ดำเนินโครงการ “สวนลอยฟ้าเจ้าพระยา” เป็นสะพานเดินข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาและสวนลอยฟ้าข้ามแม่น้ำแห่งแรกของประเทศไทย เปิดใช้งานอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2563 หลังสำนักการวางผังและพัฒนาเมือง กรุงเทพมหานคร โดยเน้นการดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างเดิมของรางรถไฟฟ้ามหานคร หรือ สะพานด่วน โครงสร้างเก่าที่สร้างไม่เสร็จและไม่ได้มีการใช้ประโยชน์มากกว่า 30 ปี สู่พื้นที่สาธารณะแห่งใหม่ที่ก่อสร้างสำเร็จภายใต้ข้อกำหนดของเมืองหลายประการ ทั้งข้อกำหนดด้านโครงสร้างการบริหารจัดการของภาครัฐและข้อกำหนดในการขยายพื้นที่สีเขียวของเมือง นับเป็นหนึ่งในโครงการนำร่องของผังแม่บทอนุรักษ์ฟื้นฟูย่านกะดีจีน-คลองสาน ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างสำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร กรมทางหลวงชนบท และกรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม โดยมี UddC-CEUS เป็นแกนกลางในการประสานความร่วมมือ เพื่อปรับปรุงให้กลายเป็นทางเดินและทางจักรยานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา ทำหน้าที่เชื่อมต่อระบบการสัญจรระหว่างฝั่งธนบุรีกับฝั่งรัตนโกสินทร์เข้าด้วยกัน

เป้าหมายที่

12

สร้างหลักประกันให้มี รูปแบบการผลิต และการบริโภคที่ยั่งยืน

ทรัพยากรในโลกล้วนมีอยู่อย่างจำกัด รูปแบบการอุปโภคบริโภคที่ไม่ยั่งยืนจึงส่งผลเสียอย่างยิ่งต่อสิ่งแวดล้อม การสร้างความตระหนักแก่ประชาชนเกี่ยวกับความสำคัญของการบริโภคและอุปโภคอย่างรู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมจึงกลายเป็นพันธกิจสำคัญในหลายประเทศทั่วโลก

รัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญของการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงได้จัดทำแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. 2560 - 2579 ขึ้น โดยเป็นแผนการพัฒนาในระยะเวลา 20 ปี เพื่อผลักดันให้หน่วยงานต่าง ๆ ภายในประเทศ รวมถึงประชาชนทั่วไป นำรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

แผนขับเคลื่อน การผลิตและ การบริโภค ที่ยั่งยืน ระยะเวลา 20 ปี ประกอบด้วย 6 สาขา

1
ภาคอุตสาหกรรม
การผลิต

2
ภาคเกษตรกรรม
และอาหาร

3
ภาคอุตสาหกรรม
การบริการ รวมถึง
การท่องเที่ยว

4
ภาคการจัดซื้อ
จัดจ้างสินค้าและ
บริการที่เป็นมิตร
กับสิ่งแวดล้อม
ของภาครัฐ และ
ฉลากสิ่งแวดล้อม

5
ภาคเมืองและองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น

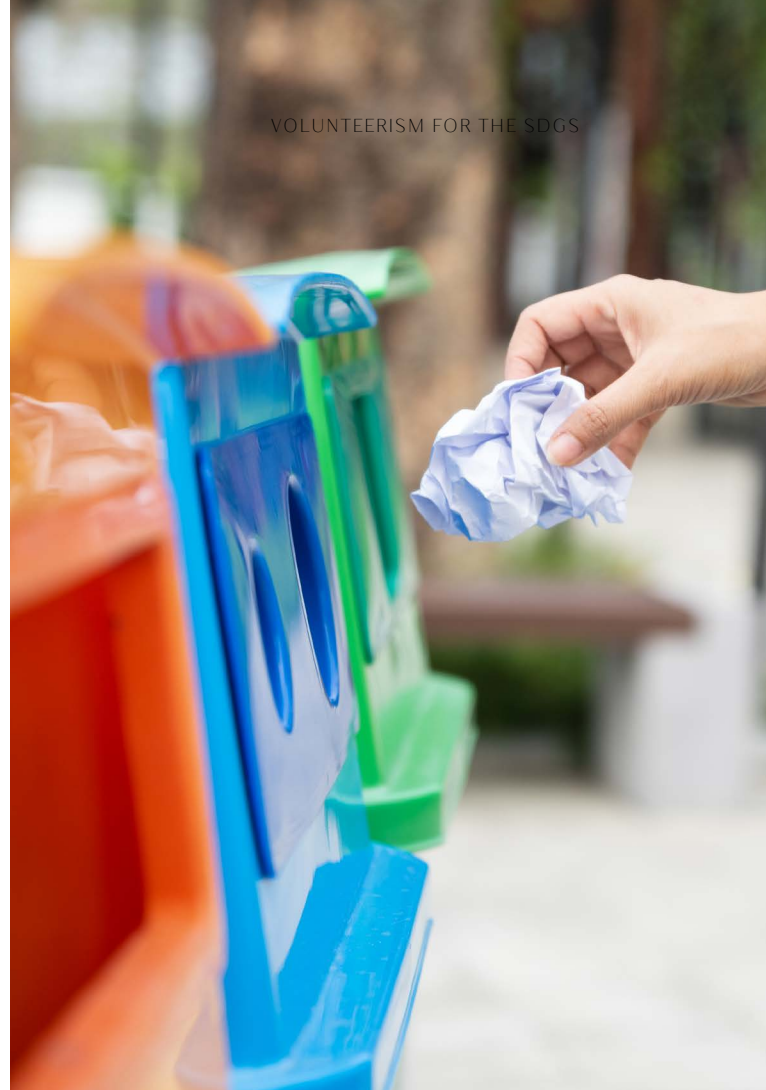
6
ภาคการสร้าง
ความตระหนักและ
การศึกษา

จากการดำเนินงานมาตั้งแต่ปี 2560 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องพัฒนาและขับเคลื่อนให้เกิดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน (Green City) ที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกกระดับ มีการร่วมคิดวางแผนและร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหา ที่สำคัญคือมีการถอดบทเรียนและติดตามประเมินผลในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะในประเด็นการอนุรักษ์ทรัพยากรและสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยใช้หลักการพัฒนาที่ยั่งยืนและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาพื้นที่ท้องถิ่นทั่วประเทศ เพื่อสร้างเมืองอยู่ดี คนมีสุข สิ่งแวดล้อมยั่งยืน ครอบคลุมทุกจังหวัดภายในปี 2563 โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ชุมชนสามารถอยู่กับธรรมชาติได้อย่างเป็นมิตร เข้าใจการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและพึ่งพาตัวเองได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งสนับสนุนให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในแง่ของการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ภายในชุมชน

หนึ่งในมาตรการของภาครัฐที่เริ่มจากการรณรงค์จนนำไปสู่การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของประชาชนให้ใส่ใจการอุปโภคและบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและยั่งยืนมากขึ้น คือ “มาตรการงดใช้ถุงพลาสติก” ที่รัฐบาลไทยผลักดันและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ภายในประเทศลดการใช้ถุงพลาสติกประเภทใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้งผ่านกิจกรรม “ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วและโฟม” มาเป็นระยะเวลามากกว่า 1 ปี (ตั้งแต่วันที่ 4 ธันวาคม 2561-31 สิงหาคม 2562) โดยข้อริเริ่มนี้สามารถลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกแบบหูหิ้วได้มากกว่า 2,000 ล้านใบ

ความสำเร็จของกิจกรรมรณรงค์ “ลดรับ ลดให้” นี้ ยังขยายไปสู่แคมเปญที่ใหญ่ยิ่งกว่าอย่าง “Everyday Say No to Plastic Bags” ที่ภาครัฐและเอกชนร่วมกันดำเนินการตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศปี 2559 - 2564 นำมาสู่การผลักดันให้ลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ผ่านห้างสรรพสินค้าและร้านสะดวกซื้อทั่วประเทศ นอกจากนี้ ยังมีการตั้งเป้าหมายสำคัญที่จะยกเลิกการอนุญาตให้ใช้พลาสติกประเภทครั้งเดียวทิ้งทั้งหมด 4 ชนิดให้หมดไปจากประเทศไทยภายในสิ้นปี 2564 ได้แก่ พลาสติกหูหิ้ว หลอดพลาสติก แก้วพลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง และกล่องโฟม

นอกจากนั้น รัฐบาลยังพยายามควบคุมปัญหาขยะภายในประเทศ ทั้งปัญหาขยะมูลฝอยและขยะอาหาร ด้วยการให้องค์ความรู้แก่ประชาชนทุกคนเกี่ยวกับความสำคัญของการแยกขยะและการรีไซเคิล ด้วยหลักการ 3R (Reduce, Reuse, Recycle) ก่อให้เกิดโครงการและกิจกรรมน่าสนใจที่สร้างวัฒนธรรมให้ทุกคนบริโภคอย่างใส่ใจมากยิ่งขึ้น เช่น กิจกรรมธนาคารขยะรีไซเคิล ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สอนให้เยาวชนเข้าใจคุณค่าของทรัพยากรอย่างยั่งยืน ด้วยการให้เยาวชนแลกเปลี่ยนวัสดุรีไซเคิลเป็นเงินสด หรือบันทึกลงสมุดในโรงเรียนและชุมชน โดยรายได้สามารถฝากและถอนได้ในลักษณะเดียวกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไป จากนั้นรัฐจะนำขยะที่รวบรวมไว้ไปจำหน่ายให้กับร้านค้าเป็นลำดับต่อไป ซึ่งวิธีนี้เป็นโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ปัญหาขยะในสังคมและแก้ไขปัญหา ผ่านการลงมือปฏิบัติด้วยตัวเอง

ในด้านขยะอาหารซึ่งเป็นสาเหตุหลักของปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลก ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคีต่าง ๆ ล้วนมีความตื่นตัวที่จะผลักดันการสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับการผลิตและบริโภคอาหารอย่างคุ้มค่าเพื่อลดปริมาณอาหารเหลือทิ้ง รวมถึงการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งหวังให้ประชาชนใช้ประโยชน์จากขยะอาหารเพื่อสนับสนุนเกษตรกรรมมากขึ้น

หนึ่งในมูลนิธิที่ให้ความสำคัญกับเรื่องปัญหาขยะอาหารและการสร้างวัฒนธรรมการบริโภคอย่างยั่งยืนในประเทศไทย คือ โครงการรักษำอาหาร Scholars of Sustenance Foundation หรือที่รู้จักกันในนามของ SOS มูลนิธินี้เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานความช่วยเหลือ รับผิดชอบอาหารส่วนเกินจากโรงแรม ชูเปอร์มาร์เก็ต สถานที่ท่องเที่ยว รวมถึงสถานที่และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อไปกระจายให้แก่ประชาชนกลุ่มที่ต้องการการสนับสนุนเรื่องของอาหาร มูลนิธินี้ก่อตั้งโดยคุณ Bo H. Holmgreen โดยมูลนิธิสาขากรุงเทพฯ เกิดขึ้นในช่วงปี 2558 นับเป็นสาขาหนึ่งในเครือข่าย SOS ทั่วโลก

ภารกิจประจำวันของเจ้าหน้าที่มูลนิธิ คือ การรวบรวมอาหารส่วนเกินหรือผลิตภัณฑ์อาหารคุณภาพดีที่ยังสามารถบริโภคได้จากแหล่งต้นทางและอาสาสมัครที่ยินดีบริจาค พร้อมกับจัดการตรวจสอบคุณภาพอาหารและความเหมาะสม ก่อนจะส่งต่อมืออาหารที่ครบครันทั้งเรื่องของรสชาติและสารอาหารให้แก่กลุ่มประชาชนที่ต้องการการสนับสนุนอาหารต่อไป ด้วยการทำงานอย่างมุ่งมั่นส่งผลให้มีคนที่ได้เดือดร้อนจำนวนกว่า 6,000 คนได้รับอาหารในแต่ละวัน

เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2563 SOS เปิดสาขาของมูลนิธิ ที่ภูเก็ต เนื่องจากเป็นจังหวัดที่ทำธุรกิจเกี่ยวข้องกับอาหารและสถานที่ท่องเที่ยว นำไปสู่การสร้างเครือข่ายอาสาภายในพื้นที่ใกล้เคียง มีกำลังรองรับที่จะสามารถช่วยเหลือผู้คนที่ต้องการได้มากยิ่งขึ้น และในช่วงสถานการณ์วิกฤตโควิด-19 ทางมูลนิธิ ยังช่วยเหลือทั้งผู้ขาดแคลนอาหารและสหกรณ์โคนมที่ผลิตนํ้านมดิบคุณภาพดี “นมเกษตร” และเครือข่ายที่ได้รับผลกระทบขาดทุนอย่างมากในภาวะดังกล่าว ด้วยการรณรงค์ให้ประชาชนสามารถซื้อนมคุณภาพดีให้แก่ผู้ขาดแคลนอาหารได้ โครงการรณรงค์ดังกล่าวได้รับความสำเร็จอย่างดียิ่งเยี่ยม มูลนิธิ สามารถส่งต่อนมถุงคุณภาพดีเยี่ยมกว่า 10,000 ถุงให้แก่ผู้คนที่ต้องการความอิมท้องในช่วงนั้น

บทสัมภาษณ์หนึ่งของคุณ Bo H. Holmgreen กล่าวถึงการเชื่อมต่ออันยอดเยี่ยมที่มูลนิธิสามารถทำตัวเป็นสะพานส่งต่ออาหารที่มีปริมาณมากเกินจนกลายเป็นปัญหา ไปสู่ความช่วยเหลือที่ช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้คนมากมาย

“เราเรียกว่าเวทมนต์ของ SOS เพราะเราเปลี่ยนสิ่งที่ไม่มีความหมายหรืออาหารที่ต้องถูกกำจัด ให้กลายเป็นมื้ออาหารที่ยอดเยี่ยมเต็มไปด้วยโภชนาการได้อีกหลายล้านมื้อสำหรับสถานสงเคราะห์เด็กและองค์กรช่วยเหลือต่าง ๆ ทั้งยังช่วยให้พวกเขาประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดหาอาหารเลี้ยงดูผู้ด้อยโอกาสอีกด้วย กระบวนการแสนพิเศษนี้เกิดขึ้นจากความร่วมมือของผู้บริจาคอาหารที่มีจิตสาธารณะมากมาย ทั้งจากโรงแรมชั้นนำ ซูเปอร์มาร์เก็ต โดยมีผลกระทบต่อการทำงานของพนักงานของผู้บริจคน้อยที่สุด ทำให้การทำความดีเป็นเรื่องง่ายสำหรับทุกคน”

อ้างอิง : (SOS) <https://www.scholarsofsustenance.org/>

เป้าหมายที่

13

ดำเนินการอย่าง เร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับ การเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ และผลกระทบ

ไทยให้ความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เนื่องจากไทยเป็นประเทศที่มีความเสี่ยงสูงลำดับต้นจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว รัฐบาลจึงบูรณาการประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไว้ในนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติ อาทิ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) โดยมุ่งเน้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สร้างสังคมคาร์บอนต่ำ และการสร้างขีดความสามารถของประชาชนในการรับมือและปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พร้อมทั้งสนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ

รัฐบาลดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ โดยในปี 2560 ไทยสามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานลงจำนวนทั้งสิ้น 51.72 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (Mt-CO₂e) คิดเป็นร้อยละ 14.09 ของปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกรณีปกติ ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายภายใต้ Nationally Appropriate Mitigation Actions (NAMAs) ของไทยที่กำหนดเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกลงร้อยละ 7 โดยเทียบกับกรณีปกติ (business-as-usual: BAU) ภายในปี 2563 นอกจากนี้ รัฐบาลจัดทำแผนที่นำทางการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ พ.ศ. 2564 - 2573 และแผนปฏิบัติการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ พ.ศ. 2564 - 2573 รายสาขาใน 4 สาขา ได้แก่ สาขาพลังงาน สาขาคมนาคมขนส่ง สาขาการจัดการของเสียชุมชน และสาขากระบวนการทางอุตสาหกรรมและการใช้ผลิตภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และเตรียมความพร้อมสำหรับการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายภายใต้ Nationally Determined Contributions (NDCs) ซึ่งไทยกำหนดเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศภายในปี 2573 ที่ร้อยละ 20 - 25 จากกรณีปกติ

ในด้านการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รัฐบาลจัดทำแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ (National Adaptation Plan: NAP) เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการสร้างภูมิคุ้มกันและความพร้อมในการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้แก่ทุกภาคส่วน โดยครอบคลุมการดำเนินการใน 6 สาขา ได้แก่ การจัดการน้ำ การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร การท่องเที่ยว สาธารณสุข การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของมนุษย์ และให้ความสำคัญต่อการต่อยอดจาก

ภูมิปัญญาท้องถิ่น การปรับตัวโดยชุมชน (Community-based Adaptation: CbA) การปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศ (Ecosystem-based Adaptation: EbA) และธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รวมถึงหลักสิทธิมนุษยชน และการคำนึงถึงมิติด้านเพศ (Gender Responsiveness) นอกจากนี้ รัฐบาลจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับจังหวัดครบทุกจังหวัด

รัฐบาลตระหนักว่า การแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ และความเข้าใจของทุกภาคส่วน จึงมุ่งเสริมสร้างความตระหนักรู้และขีดความสามารถ เพื่อให้ภาคส่วนต่าง ๆ รวมถึงชุมชนและประชาชน สามารถมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาดังกล่าว และเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนการดำเนินการตามนโยบายต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ไทยเชื่อว่า อาเซียนมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินการของประชาคมโลกเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยในปี 2562 ไทยในฐานะประธานอาเซียนริเริ่มและผลักดันให้อาเซียนมีแถลงการณ์ร่วม (ASEAN Joint Statement) ในการประชุม United Nations Climate Action Summit 2019 ในห้วงการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ 74 ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2562 ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก เพื่อประกาศเป้าหมายที่สำคัญของอาเซียนในด้านสภาพภูมิอากาศ ในภาคพลังงาน และภาคการขนส่ง พร้อมเน้นย้ำความพร้อมของอาเซียนที่จะพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนกับประชาคมโลกในการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อประกันความยั่งยืนให้กับอนุชนรุ่นปัจจุบันและอนาคต

บทบาทของอาสาสมัครในการร่วมแก้ไขปัญหา การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

นับตั้งแต่ปี 2536 มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาของเอกชนที่ดำเนินงานในฐานะสถาบันวิชาการอิสระและมีได้แสวงหากำไร มีส่วนสนับสนุนการขับเคลื่อนการวิจัยองค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม และผลักดันการประสานการดำเนินการร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุล ทั้งนี้ มูลนิธิฯ ดำเนินงานด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากกว่า 10 ปี โดยมุ่งเสริมสร้างการดำเนินการในระดับปฏิบัติและการสร้างเครือข่ายทั้งภายในประเทศและกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีโครงการสำคัญในปี 2562 อาทิ

1. โครงการ “ประชาสังคมร่วมแรงเพื่อเปลี่ยนแปลงเมือง” (Strengthening urban climate governance for inclusive, resilient, and sustainable societies in Thailand project: SUCCESS) ซึ่งมุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะและองค์ความรู้ด้านวิชาการในการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการจัดการด้านธรรมาภิบาลให้กับองค์กรภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน ในพื้นที่ 6 จังหวัด โดยโครงการฯ มีส่วนส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายระดับท้องถิ่นสำหรับการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การจัดการภัยพิบัติ การประเมินความเสี่ยง และเสริมสร้างกลไกการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนโดยคำนึงถึงการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
2. โครงการ “ชุมชนลดเปลี่ยนโลก” ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างมูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ศูนย์นาโนเทคโนโลยีแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ และบริษัท โตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด โดยเป็นการต่อยอดจากโครงการ “ลดเมืองร้อน ด้วยมือเรา” ที่ดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2548 ส่งผลให้สามารถลดก๊าซเรือนกระจกได้กว่า 23,000 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า โดยโครงการ “ชุมชนลดเปลี่ยนโลก” มุ่งส่งเสริมความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมลพิษ และสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อแก้ปัญหามลพิษที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ผ่านการประกวดชุมชนที่มีการดำเนินงานลดการปล่อยมลพิษสู่การลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่อย่างยั่งยืน โดยมูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย มีบทบาทในการสนับสนุนองค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ให้คำปรึกษาการดำเนินงานและการวิเคราะห์ปริมาณก๊าซเรือนกระจกและมลพิษ และการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของชุมชน ทั้งนี้ โครงการฯ ให้ความสำคัญต่อการนำองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมมาปรับใช้ในการจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และนโยบายด้านการพัฒนาของประเทศด้วย

เป้าหมายที่

14

อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ จากมหาสมุทร ทะเล และ ทรัพยากรทางทะเล อย่างยั่งยืน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ประเทศไทยมีพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่มีความยาวประมาณ 3,151 กิโลเมตร และได้รับประโยชน์จากพื้นที่ดังกล่าวทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง จึงให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ต่อการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จาก มหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม และรัฐบาลบรรจุประเด็นทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งไว้ใน ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และแผนการ ปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน พร้อมกับจัดทำพระราชบัญญัติส่งเสริม การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 ซึ่งเน้น การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ไทยตระหนักว่า ขยะทะเลเป็นปัญหาสำคัญร่วมกันของประชาคมโลก และต้องมีการดำเนินการอย่างเร่งด่วน ดังนั้นไทยในฐานะประธานอาเซียนในปี 2562 จึงเสนอให้การดำเนินการเพื่อจัดการขยะทะเลเป็นภารกิจพิเศษ และผลักดันให้มีการจัดทำปฏิญญากรุงเทพฯ ว่าด้วยการต่อต้านขยะทะเลในภูมิภาคอาเซียน (Bangkok Declaration on Combating Marine Debris in ASEAN Region) และกรอบปฏิบัติงานอาเซียนว่าด้วยขยะทะเล (ASEAN Framework of Action on Marine Debris) จนเป็นผลสำเร็จได้รับการรับรองจากที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 34 เมื่อเดือนมิถุนายน 2562 โดยปฏิญญาฯ และกรอบปฏิบัติงานฯ เป็นการแสดงเจตนารมณ์ร่วมกันของประเทศสมาชิกอาเซียนในการมุ่งแก้ไขปัญหามลพิษทางทะเลในภูมิภาค และเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกันทั้งด้านนโยบาย การบริหารจัดการ และการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี นอกจากนี้ ในส่วนของการดำเนินการภายในประเทศ ไทยจัดทำโรดแมปการจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 - 2573 ซึ่งมุ่งลดและเลิกการใช้พลาสติกเป้าหมายด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์ โดยในปี 2562 ประเทศไทยเลิกการใช้พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม (cap seal) พลาสติกผสมสารออกโซ (OXO) และไมโครบีด (Microbead) และงดแจกถุงพลาสติกหูหิ้ว ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 รวมถึงส่งเสริมการเก็บขยะทะเลที่ตกค้างในระบบนิเวศทางทะเล ผนวกจัดจัดการขยะ ดำเนินมาตรการขาดปลอดบุหรี และติดตั้งหุ่นลอยดักขยะบริเวณปากแม่น้ำ โดยในปี 2562 ไทยจัดเก็บขยะที่ตกค้างในระบบนิเวศที่สำคัญ จำนวนถึง 105,791 กิโลกรัม

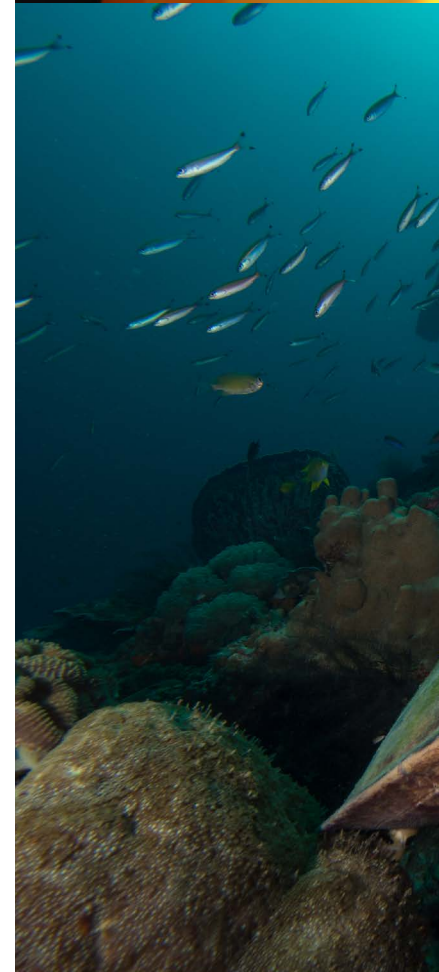
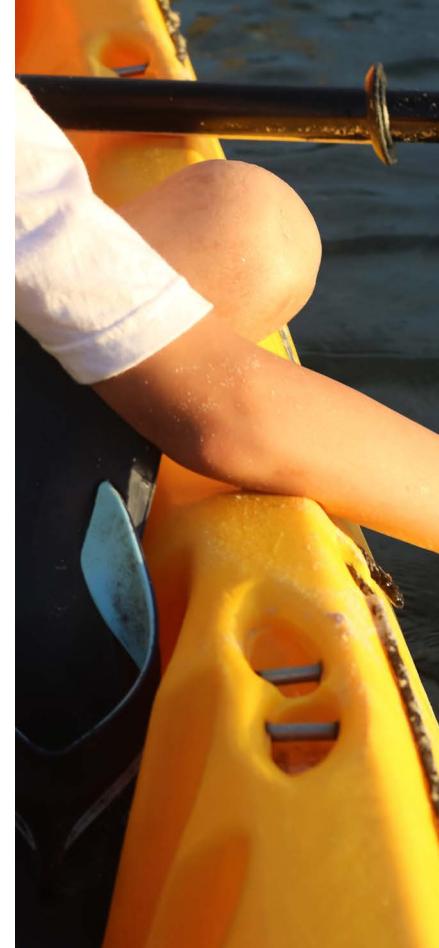

รัฐบาลดำเนินมาตรการเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการ และปกป้องระบบนิเวศ และทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อาทิ การฟื้นฟูปะการัง โดยวิธี coral propagation จำนวน 20,000 กิ่ง การจัดวางฐานลงเกาะของตัวอ่อนปะการังใน 3 พื้นที่ การตรวจวัดสภาพภูมิอากาศระดับจุลภาคของพื้นที่ป่าชายเลน 10 พื้นที่ การบริหารจัดการเพื่อฟื้นฟูมวลสัตว์น้ำ (fish stock) และการวัดสารอาหารและความเข้มข้นที่ปล่อยเข้าระบบนิเวศ (eutrophication) รวมถึงติดตามตรวจสอบค่า pH ของน้ำทะเล โดยค่า pH เฉลี่ยสำหรับฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามันในช่วงปี 2562 มีคุณสมบัติเป็นกลางกว่าในช่วงปี 2561 นอกจากนี้ รัฐบาลกำหนดแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง 4 แนวทาง ได้แก่ การปรับสมดุลชายฝั่งโดยธรรมชาติ (coastal equilibrium by natural processes) การป้องกันปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง (coastal erosion protection) การแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง (coastal erosion solution) และการฟื้นฟูเสถียรภาพชายฝั่ง (coastal rehabilitation) โดยมีมาตรการต่าง ๆ รวมถึงการปลูกป่าชายเลนและป่าชายหาด เพื่อส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อป้องกันชายฝั่งด้วย

ไทยกำหนดพื้นที่ที่จัดเป็นพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่งที่สำคัญเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พื้นที่บริเวณชายฝั่งและในทะเล ได้แก่ อุทยานแห่งชาติทางทะเล (23 แห่ง) เขตห้ามล่าสัตว์ป่า (3 แห่ง) พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม (6 แห่ง) พื้นที่สงวนชีวมณฑล (1 แห่ง) พื้นที่รักษาสัตว์น้ำ (56 แห่ง) และพื้นที่ชุ่มน้ำ (9 แห่ง) คิดเป็นพื้นที่ 15,336 ตารางกิโลเมตร นอกจากนี้ มีพื้นที่เตรียมการประกาศเพิ่มเติม ประกอบด้วย พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม 3 แห่ง พื้นที่อุทยานแห่งชาติทางทะเล 3 แห่ง และพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในพื้นที่เกาะ ชายฝั่งทะเล ทะเล และแนวปะทะกระแสน้ำไหลทวีป (shelf break front) 21 แห่ง

รัฐบาลขับเคลื่อนการแก้ไขและขจัดปัญหาการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing: IUU Fishing) อย่างจริงจัง โดยเมื่อเดือนมกราคม 2562 สหภาพยุโรปประกาศปลดสถานะใบเหลืองของภาคประมงไทย เป็นการแสดงการยอมรับต่อความก้าวหน้าของการแก้ไขปัญหา IUU Fishing ของไทย ทั้งในด้านกรอบกฎหมาย การบริหารจัดการประมง การบริหารจัดการกองเรือ การตรวจสอบ ควบคุม และเฝ้าระวัง การตรวจสอบย้อนกลับ และการบังคับใช้กฎหมาย ทั้งนี้ ไทยปรับปรุงโครงสร้างภายในและกลไกต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการดำเนินการในอนาคต ผ่านการดำเนินการของศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) ศูนย์ควบคุมและเฝ้าระวังการทำประมง (Fisheries Monitoring Centre: FMC) จุดตรวจเรือประมงส่วนหน้า (Forward Inspection Point: FIP) จำนวน 19 แห่ง ศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออก (Port in/Port out) จำนวน 19 แห่ง และระบบติดตามเรือประมงไทย (Vessel Monitoring System: VMS) อนึ่ง นอกจากการประมงอย่างยั่งยืน ไทยยังให้ความสำคัญกับการประมงอย่างมีจริยธรรม โดยมุ่งดูแลแรงงานภาคประมงให้ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามมาตรฐานของอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization – ILO) และเป็นประเทศแรกในเอเชียที่ให้สัตยาบันพิธีสารภายใต้อนุสัญญา ILO ฉบับที่ 188 ว่าด้วยการทำงานในภาคประมง เมื่อเดือนมกราคม 2562

บทบาทของอาสาสมัครในการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน

อาสาสมัครพิทักษ์ทะเล (อสทล.) เป็นเครือข่ายภาคีทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประชาชนในพื้นที่ โดยปัจจุบันมีอาสาสมัครจำนวนกว่า 15,200 คนในพื้นที่ 24 จังหวัดชายทะเล ทั้งนี้ อาสาสมัครฯ มีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ และการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งมีส่วนร่วมในการสร้างความตระหนักรู้ให้ประชาชนเข้าใจสภาพปัญหาด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของท้องถิ่น และสามารถกำหนดแผนงานเพื่อแก้ไขปัญหาตามความเหมาะสมของพื้นที่

นอกจากอาสาสมัครพิทักษ์ทะเลแล้ว ยังมีกลุ่มอาสาสมัครอื่น ๆ ที่ร่วมขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 14 อาทิ กลุ่มธนาคารปูม้า ซึ่งมีสมาชิกกว่า 532 ชุมชน และมีบทบาทสำคัญในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรปูม้า และกลุ่มอาสาสมัครกิจกรรมพิเศษ ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินงานเฉพาะกิจกรรม เช่น อาสาสมัครดำน้ำเก็บขยะใต้น้ำ อาสาสมัครเก็บขยะชายหาดและจิตอาสาเก็บขยะและรณรงค์คัดแยกขยะ ทั้งนี้ กลุ่มอาสาสมัครต่าง ๆ ที่มีจำนวนรวมแล้วไม่น้อยกว่า 80,000 คน มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนของประเทศไทย

เป้าหมายที่

15

ปกป้อง ป่าไม้ และส่งเสริม การใช้ระบบนิเวศบนบก อย่างยั่งยืน

การบริหารจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน
การต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย
หยุดยั้งการเสื่อมโทรมของดิน และ
ฟื้นฟูสภาพดิน และหยุดยั้งการสูญเสีย
ความหลากหลายทางชีวภาพ

สัตว์ป่าและพันธุ์พืชตลอดจนวิถีชีวิตของผู้คน ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ ดังนั้น การส่งเสริมการอนุรักษ์ระบบนิเวศ สัตว์ป่า ป่าไม้ ดิน ความหลากหลายทางชีวภาพ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างยั่งยืน จึงเป็นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 15 ของไทย

จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นและการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วย่อมส่งผลให้เกิดความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดมากขึ้น และเคยเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ป่าไม้ในหลายพื้นที่ของประเทศไทยถูกทำลาย จากสถิติของกรมป่าไม้ซึ่งบันทึกข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยมาตั้งแต่ปี 2516 พบว่า ในปีดังกล่าว ประเทศไทยเคยมีพื้นที่ป่ามากถึงร้อยละ 43.21 ของประเทศ อย่างไรก็ตาม การให้สัมปทานบริษัทเอกชนเข้าไปทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ส่งผลกระทบให้พื้นที่ป่าลดลงเหลือเพียงร้อยละ 25.28 ของพื้นที่ประเทศในปี 2541

ที่มา : <http://forestinfo.forest.go.th/Content.aspx?id=72>

รัฐบาลไทยตระหนักดีว่า การสูญเสียพื้นที่ป่าธรรมชาตินอกจากจะทำให้ระบบนิเวศเสียสมดุลแล้วยังส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม จึงกำหนดแนวทางเกี่ยวกับการรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยระบุให้มีการเพิ่มสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้เป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ แบ่งเป็นพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ร้อยละ 25 พื้นที่ป่าเศรษฐกิจร้อยละ 15 และตั้งเป้าในการฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนเพิ่มจาก 1.53 ล้านไร่ เป็น 1.58 ล้านไร่ โดยระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

ด้วยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ในปี 2561 ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 31.68 หรือคิดเป็น 102,488,302 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้ากว่า 3.3 แสนไร่ นับเป็นสัญญาณเชิงบวกซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากนโยบายของภาครัฐที่ส่งเสริมการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม กอปรกับการน้อมนำแนวพระราชดำริ “ปลูกป่า ปลูกคน” มาใช้โดยประยุกต์ความสำเร็จจากโครงการของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ให้ความสำคัญกับการปลูกป่าและยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนไปพร้อมกัน ส่งเสริมการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าในพื้นที่ว่างของรัฐตามแนวกันชนและการเชื่อมต่อผืนป่า มอบองค์ความรู้ในการจัดการป่าชุมชนและป่าครัวเรือนแก่ชาวบ้าน รวมถึงสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูและดูแลผืนป่าให้แพร่กระจายไปในวงกว้าง

ที่มา : https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue

นอกจากนี้ รัฐบาลออกพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 ซึ่งหลังจากประกาศใช้แล้ว ส่งผลให้ป่าชุมชนที่กรมป่าไม้จัดตั้งก่อนวันที่ พรบ. มีผลบังคับใช้เป็นป่าชุมชนตาม พรบ. ฉบับนี้ จำนวน 11,322 แห่ง มีหมู่บ้านที่เข้าร่วม 13,016 หมู่บ้าน พื้นที่ป่ารวม 6.29 ล้านไร่ ป่าชุมชนมีคุณค่าทั้งในแง่ของการเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร ป้องกันการพังทลายของหน้าดิน ช่วยดูดซับน้ำใต้ดิน ช่วยอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ อีกทั้งยังทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพตามศักยภาพชุมชน ช่วยสร้างงานสร้างรายได้อย่างเป็นรูปธรรมด้วยเหตุนี้ กรมป่าไม้จึงตั้งเป้าหมายไว้ว่า ภายในระยะเวลา 5 ปีต่อจากนี้ จะผลักดันให้เกิดป่าชุมชนทั้งสิ้น 15,000 แห่ง และมีหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วม 18,000 หมู่บ้าน รวมพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมด 10 ล้านไร่ ทั้งนี้ การจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวต้องใช้อยุทธศาสตร์การรักษাপ่าอย่างมีส่วนร่วมด้วยการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการดูแลรักษาป่าร่วมกับเจ้าหน้าที่ ขณะที่ภาคเอกชนก็สามารถมีส่วนร่วมได้ผ่านการสนับสนุนและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน อาทิ โครงการ “คนรักป่า ป่ารักชุมชน” กิจกรรมเพื่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อมที่บริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ร่วมสนับสนุนการทำงานด้านป่าชุมชนของกรมป่าไม้มาตั้งแต่ปี 2551 โครงการนี้มุ่งเน้นปกป้อง ป่าชุมชน และสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการป่าชุมชน ด้วยการจัดกิจกรรมประกวดป่าชุมชนตัวอย่างระดับประเทศ เพื่อคัดเลือกป่าชุมชนที่มีแผนงานและกระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาป่าอย่างเข้มแข็ง ให้เป็นชุมชนต้นแบบและเป็นศูนย์กลางเผยแพร่ความรู้ได้ เป็นการกระตุ้นให้เกิดพลังขับเคลื่อนการอนุรักษ์ป่า สร้างผู้นำรุ่นใหม่ และขยายแนวร่วมป่าชุมชนให้กว้างไกลยิ่งขึ้น

ที่มา : <https://bit.ly/3eBZnbb> ชาวกรมป่าไม้ - ราช กรุ๊ป จับมือค้นหาป่าชุมชนต้นแบบ

อีกโครงการหนึ่งที่เน้นส่งเสริมให้อาสาสมัครภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลผืนป่าคือโครงการ “ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า” (รสทป.) เป็นโครงการที่สืบเนื่องมาจากโครงการ “รวมใจภักดิ์รักษาสีเขียวแควดล้อม” เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ในวโรกาสทรงครองราชย์ปีที่ 50 ที่ดำเนินการเมื่อปี 2537 ต่อมา มีการปรับชื่อเป็นโครงการฝึกอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) โดยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานทรัพย์สินส่วนพระองค์ในการดำเนินการฝึกอบรม และพระราชทานพระราชดำริในการจัดตั้งโครงการว่า “หากคนที่อยู่โดยรอบพื้นที่ป่านั้นมีความเข้าใจ การพิทักษ์ป่า คือ การรักษาชีวิตของเขาเองได้แล้ว พวกเขาพร้อมที่จะดูแลรักษาป่าไม่ด้วยความเต็มใจ เมื่อป่าได้รับการดูแลรักษาเป็นอย่างดีแล้ว ป่าก็จะอำนวยประโยชน์กลับมาให้พวกเขาอย่างประมาณค่ามิได้ และเมื่อพวกเขาได้รับประโยชน์จากป่าอย่างชัดเจนแล้ว ก็จะมีกำลังใจในการดูแลรักษาป่ามากยิ่งขึ้น สุดท้ายก็จะเป็นบทพิสูจน์ว่า คนกับป่าสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน”

นายสายันท์ สุขสวัสดิ์ ประธานเครือข่ายราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) ระดับประเทศ อดีตนายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยลึก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี บอกเล่าประสบการณ์ว่า ในสมัยก่อนเขาและชาวบ้านในชุมชนบ้านห้วยลึกขาดโอกาสเข้าถึงการศึกษาและไม่มีความรู้เรื่องการอนุรักษ์จึงหาเลี้ยงชีพด้วยการลักลอบตัดไม้มาเผาถ่านขาย จนกระทั่งป่าไม้ถูกทำลายกลายเป็นภูเขาหัวโล้น ชุมชนบ้านห้วยลึกจึงเริ่มประสบปัญหาขาดแคลนทรัพยากร ซึ่งในเวลาต่อมา กองทัพอากาศ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) น้อมนำโครงการราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) มาจัดอบรมให้กับชาวบ้านในพื้นที่ เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาทรัพยากรป่าไม้ และกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการลงมือปฏิบัติอย่างพร้อมใจ ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของป่าที่กลับคืนมาส่งผลดีอย่างยิ่งต่อการฟื้นฟูระบบนิเวศในภาพรวม ทำให้ชาวบ้านสามารถทำการเกษตรและเก็บพืชผักป่าตามฤดูกาล เช่น เห็ด ผักหวาน ไปจำหน่ายได้ ก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ที่ยั่งยืนและสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น ด้วยการรักษาป่าควบคู่ไปกับการปลูกพืชไร่ พืชสวน รวมถึงรักษาวิถีดั้งเดิมอย่างการทำน้ำตาลโตนดไว้

ที่มา : <http://www.dnp.go.th/>

เป้าหมายที่

16

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุข และครอบคลุม ที่เอื้อต่อ การพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงกระบวนการ ยุติธรรมและสร้างสถาบัน ที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และทุกคน สามารถเข้าถึงในทุกระดับ

SDG เป้าหมายที่ 16 มีความสำคัญและเชื่อมโยงกับเป้าหมายอื่นอย่างแนบแน่น เพราะการบรรลุ SDG ทุกเป้าหมายจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการยุติธรรมและกฎหมายที่มีประสิทธิภาพมาใช้เป็นแกนหลักในการดำเนินงาน กระทรวงยุติธรรมจึงมีนโยบายขับเคลื่อนการบริหารกระบวนการยุติธรรมทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพเป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ กำหนดรูปแบบการดำเนินงานที่เอื้ออำนวยให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้สะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินควร รวมทั้งให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาส เพื่อลดช่องว่างและความเหลื่อมล้ำ สร้างสังคมที่ไม่แบ่งแยก และไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

ในปีงบประมาณ 2563 กระทรวงยุติธรรมจัดตั้ง “ศูนย์ยุติธรรมสร้างสุข” เพื่อทำงาน ยุติธรรมเชิงรุกและให้บริการงานด้านยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนสามารถเข้าร้องทุกข์ได้ทั้งที่ศูนย์ยุติธรรมสร้างสุขและศูนย์ยุติธรรม จังหวัดทั่วประเทศ โดยศูนย์จะเป็นตัวกลางประสานข้อมูลกับทุกหน่วยงานในกระทรวง ยุติธรรมเพื่อให้ประชาชนได้รับคำตอบและความชัดเจนของกรอบเวลาการดำเนินงาน ในทุกคดี นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชนครอบคลุมทุกพื้นที่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และใช้สถานที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นที่ตั้ง ของศูนย์ยุติธรรมชุมชน รวมทั้งสิ้น 7,783 ศูนย์ทั่วประเทศ

นอกจากนั้น เพื่อเป็นการจัดอุปสรรคต่อการเข้าถึงความยุติธรรมให้แก่ประชาชนที่มีรายได้น้อย กระทรวงยุติธรรมยังได้จัดตั้ง “กองทุนยุติธรรม” ขึ้น ตั้งแต่ปี 2549 เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือประชาชนในด้านกฎหมาย การฟ้องร้อง การดำเนินคดี หรือการบังคับคดี การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือไม่ได้รับความเป็นธรรม รวมทั้งมีการยกระดับระเบียบที่ใช้กำกับดูแลกองทุนยุติธรรม โดยออกพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรมในปี 2558 เพื่อให้ครอบคลุมการช่วยเหลือที่มากขึ้น และเกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน

สำหรับการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน กระทรวงยุติธรรมมุ่งมั่นที่จะเชื่อมโยงเรื่องการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนกับการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางการดำเนินธุรกิจของประเทศ โดยส่งเสริมให้ภาคธุรกิจ และรัฐวิสาหกิจมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้เห็น และแก้ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนไปพร้อมกับภาครัฐ ผ่านการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ ในประเด็นสิทธิมนุษยชนกับความหลากหลายทางเพศ กระทรวงยุติธรรมผลักดันร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต เพื่อให้กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศใช้ชีวิตร่วมกันดังครอบครัวทั่วไป และได้รับสิทธิในฐานะคู่ชีวิต เช่น การจัดการทรัพย์สินร่วมกัน การรับมรดก และการยินยอมให้รักษาพยาบาล

ศูนย์ยุติธรรมสร้างสุข

“ยุติธรรมเชิงรุก สร้างสุขให้ประชาชน”

งานบริการของศูนย์ยุติธรรมสร้างสุข

1. การส่งเสริม และสร้างการรับรู้กฎหมาย และการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ

5. การไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท

2. การให้คำปรึกษาทางกฎหมาย

6. การรับเรื่องราวร้องทุกข์ และร้องเรียน

3. ช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหาย และจำเลยในคดีอาญา

7. การให้บริการกองทุนยุติธรรม

4. การคุ้มครองพยานในคดีอาญา

8. การจัดหาทนายความตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

9. การช่วยเหลือประชาชนด้านอื่นๆ

รัฐบาลไทยยังให้ความสำคัญต่อการสร้างมาตรฐานที่ดีเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของผู้ด้อยชั้นในเรือนจำให้มีภาวะและสุขอนามัยที่เหมาะสม อันจะส่งผลให้กระบวนการบังคับโทษ การบำบัด การฟื้นฟู และการแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมในเรือนจำ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมเพื่อกลับคืนสู่สังคมเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยริเริ่มโครงการ “ราชทัณฑ์ปันสุข” เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2562 และมีกิจกรรมเสริมสร้างทัศนคติการเป็นจิตอาสาผ่านหลักสูตรอาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ (อสรจ.) ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขร่วมกับกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม จัดการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ผู้ต้องขังในหลักสูตร เช่น วิชาส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม วิชาการเฝ้าระวังป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อ และภัยสุขภาพที่เป็นปัญหาสำคัญ การปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐาน การดูแลผู้มีปัญหาสุขภาพจิต และผู้ใช้สารเสพติด การดูแลผู้สูงอายุและผู้พิการ รวมทั้งอนามัยแม่และเด็กเบื้องต้น โดยมีผู้ต้องขังร่วมอบรมเป็น อสรจ. รุ่นแรก 50 คน

การปลูกฝังความคิด ค่านิยม ทัศนคติแก่เด็กและเยาวชนก็เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมสำคัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการยุติธรรมในระยะยาว กระทรวงยุติธรรมจึงจัดทำโครงการ “โรงเรียนยุติธรรมอุปถัมภ์” เพื่อให้ความรู้ด้านความยุติธรรม สร้างค่านิยม ทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งป้องกันภัยจากอาชญากรรมและยาเสพติด ผ่านการใช้สื่อและจัดกิจกรรมในโรงเรียน โดยในปี 2561 และ 2562 มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ 881 โรงเรียน และ 860 โรงเรียนตามลำดับ

การประสานความร่วมมือกับอาสาสมัครภาคประชาชน

การส่งเสริมความร่วมมือกับอาสาสมัครภาคประชาชน เพื่อสร้างกลไกให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ง่ายขึ้น และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาภายในชุมชนมีความสำคัญมาก เนื่องจากภาครัฐไม่สามารถติดตามปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนได้อย่างทั่วถึงเท่าคนในพื้นที่ โดยนายสุบิน สุวรรณ ประธานชุมชนบ้านคำเมย จังหวัดศรีสะเกษ เป็นตัวอย่างของ “ที่ปรึกษายุติธรรมชุมชน” ผู้มีบทบาทเป็นที่ปรึกษาด้านกฎหมายให้กับชาวบ้านทั้งในชุมชนและนอกชุมชนมาตั้งแต่รับราชการครูจนเกษียณ โดยไม่รับค่าตอบแทน อีกทั้งยังเป็น ที่ปรึกษาให้กับยุติธรรมชุมชนและทำงานร่วมกับยุติธรรมจังหวัด โดยนายสุบินสะท้อนแนวคิดที่น่าสนใจว่า ภาคประชาสังคมควรมีธรรมนูญชุมชนเพื่อกำหนดข้อตกลงในการอยู่ร่วมกัน และยึดหลักการ “ลดบทบาทผู้นำ เพิ่มบทบาทคนในชุมชน” เพื่อให้ชาวบ้านและอาสาสมัครสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนและวางรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยตัวเอง โดยใช้สภาหมู่บ้านเป็นกลไกในการขับเคลื่อน นายสุบินยังเน้นย้ำความสำคัญของการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ซึ่งจะทำให้ชาวบ้านในชนบทตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองในฐานะพลเมืองมากขึ้น อันจะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาภายในชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและเกิดกระบวนการยุติธรรมขึ้นในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

“ลดบทบาทผู้นำ
เพิ่มบทบาทคนในชุมชน”
เพื่อให้ชาวบ้านและ
อาสาสมัครสามารถเข้ามา
มีส่วนร่วมในการบริหาร
จัดการชุมชนและวาง
รากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน
ด้วยตัวเอง

เป้าหมายที่

17

เสริมสร้างความแข็งแกร่ง ของกลไกการดำเนินงาน และฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือ ระดับโลกเพื่อการพัฒนา ที่ยั่งยืน

การเสริมสร้างความแข็งแกร่งของกลไกการดำเนินการ และฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามเป้าหมายที่ 17 เป็นพื้นฐานสำคัญของการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทุกเป้าหมาย ซึ่งประเทศไทยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในทุกมิติ ทั้งการระดมทุนและทรัพยากรเพื่อการพัฒนา การสร้างขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม รวมถึงการประสานความร่วมมือกับหุ้นส่วนทั้งภายในและต่างประเทศ

รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และดำเนินโครงการ “เน็ตประชารัฐ” ซึ่งรัฐบาลสนับสนุนงบประมาณในการขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเข้าสู่ชุมชนห่างไกล โดยมุ่งหวังให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้และมีทางเลือกในการประกอบธุรกิจผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันและยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังมี “เครือข่ายเน็ตอาสาประชารัฐ” ซึ่งทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครที่ประสานงานระหว่างชุมชนกับกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปสร้างประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคมให้กับหมู่บ้านเน็ตประชารัฐ ด้วยการถ่ายทอดความรู้ แยกแยะข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ และสำรวจความต้องการของชุมชนเพื่อเสนอกิจกรรมหรือการจัดอบรมที่ตอบโจทย์ โดยมีแอปพลิเคชันเครือข่ายเน็ตอาสาประชารัฐเป็นเครื่องมือในการทำงาน

ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ระบุว่า ในปี 2562 ประเทศไทยมีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต (Internet Users) 50 ล้านคน โดยตัวเลขดังกล่าวยังไม่รวมอินเทอร์เน็ตตามโครงการเน็ตประชารัฐ ซึ่งครอบคลุมประชากรประมาณ 20 ล้านคน

จากจำนวนหมู่บ้านในประเทศไทย 74,987 หมู่บ้าน มี 30,635 หมู่บ้านที่เอกชนเข้าไปลงทุนโครงข่ายอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 40.85 ส่วนอีก 44,352 หมู่บ้านหรือคิดเป็นร้อยละ 59.15 รัฐบาลเป็นผู้ดำเนินการ โดยแบ่งเป็นการดำเนินการภายใต้โครงการเน็ตประชารัฐ 24,700 หมู่บ้าน และโครงการที่ดำเนินการโดย กสทช. ได้แก่ โครงการในพื้นที่ห่างไกล (ไซนซี) 15,723 หมู่บ้าน และโครงการในพื้นที่ชายขอบ 3,920 หมู่บ้าน เป็นการดำเนินการตามนโยบายลดความเหลื่อมล้ำ กระจายความเจริญสู่ชนบท ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลและพื้นที่ชายขอบเข้าถึงเทคโนโลยี สามารถศึกษาหาความรู้ผ่านอินเทอร์เน็ตอย่างไร้พรมแดน เพื่อจะได้มีความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในโลกยุคปัจจุบัน

อ้างอิง : <https://netpracharat.com/>

ในปี 2562 ไทยดำรงตำแหน่งประธานอาเซียนภายใต้แนวคิดหลัก “ร่วมมือ ร่วมใจ ก้าวไกล ยั่งยืน” (Advancing Partnership for Sustainability) โดยไทยขับเคลื่อนประเด็นความยั่งยืนในทุกมิติ (Sustainability of Things) ผ่านการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 34 และ 35 และการประชุมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 2-4 พฤศจิกายน 2562 โดยผู้นำประเทศต่าง ๆ ร่วมกันรับรองเอกสารวิสัยทัศน์ผู้นำอาเซียนว่าด้วยความยั่งยืนเพื่อความยั่งยืน (ASEAN Leaders’ Vision Statement on Partnership for Sustainability) ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 34 เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2562 ที่กรุงเทพฯ และแสดงเจตนารมณ์ร่วมของผู้นำอาเซียนที่จะขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง และเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคต รวมทั้งสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นสำคัญที่ไทยผลักดันภายใต้แนวคิดหลักข้างต้น โดยเฉพาะการส่งเสริมความยั่งยืนของอาเซียนในทุกมิติ

นายกรัฐมนตรีเป็นประธานการประชุมสุดยอด ASEAN-UN ครั้งที่ 10 โดยผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียน เลขาธิการสหประชาชาติ และเลขาธิการอาเซียนเข้าร่วม มี Chairman’s Statement เป็นเอกสารผลการประชุม ซึ่งที่ประชุมรับทราบถึงเจตนารมณ์ที่จะกระชับความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับสหประชาชาติอย่างครอบคลุมยิ่งขึ้น รับทราบถึงแผนงานการส่งเสริมข้อริเริ่มความเกี่ยวเนื่อง (Complementarities Roadmap) ระหว่างวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียน ค.ศ. 2025 (ASEAN Community Vision 2025) และวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ (UN 2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่งได้รับการรับรองในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน ครั้งที่ 52 การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา และการประชุมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เมื่อเดือนสิงหาคม 2562 ที่กรุงเทพฯ และพิจารณาความคืบหน้าของแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการตามปฏิญญาร่วมว่าด้วยความยั่งยืนทางยุทธศาสตร์ระหว่างอาเซียนกับสหประชาชาติ ปี ค.ศ. 2016 - 2020 นอกจากนี้ ภาศิกายนอกแสดงความพร้อมที่จะร่วมมือกับอาเซียนเสริมสร้างความยั่งยืนผ่าน Complementarities Roadmap โดยการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก ครั้งที่ 14 (East Asia Summit: EAS) เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2562 รับรองถ้อยแถลงผู้นำการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออกว่าด้วยการเป็นหุ้นส่วนเพื่อความยั่งยืน เพื่อยืนยันความสัมพันธ์หุ้นส่วนดังกล่าวด้วย

เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2562 นายกรัฐมนตรีเป็นเจ้าภาพจัด Special Luncheon on Sustainable Development ซึ่งเป็นงานเลี้ยงอาหารกลางวันเพื่อหารือเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน แนวทางขยายความร่วมมือด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนระหว่างอาเซียนกับภาคิกายนอก มีผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศคู่เจรจาและกรรมการผู้จัดการกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ในฐานะแขกของประธานเข้าร่วม โดยนายกรัฐมนตรีกล่าวย้ำว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นองค์ประกอบหลักในการขับเคลื่อนสู่การเป็นประชาคมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางและสร้างเสริมสังคมให้มีความพร้อมในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ รวมทั้งเชิญชวนภาคิกายนอกร่วมมือกับอาเซียนผ่านศูนย์อาเซียนเพื่อการศึกษาและการหารือด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน (ASEAN Centre for Sustainable Development Studies and Dialogue: ACSDDSD) ที่เปิดตัวในช่วงการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 35 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2562

ในฐานะสมาชิก คณะรัฐมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ ไทยให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขยายฐานผู้มืบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน รวมทั้งผ่านกลไกอาสาสมัคร ที่ผ่านมา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน อาสาสมัคร ชุมชน และภาคธุรกิจมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการจัดสวัสดิการสังคม โดยให้การสนับสนุนองค์การสวัสดิการสังคมและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น และประชาสังคม โดยในปี 2563 (ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2563) มีจำนวนทั้งสิ้น 877 องค์กร 896 โครงการ รวมกลุ่มเป้าหมายที่รับบริการจำนวน 130,173 คน ผ่านโครงการกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม มีการพัฒนาแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2561-2564) เพื่อเสริมสร้างและพัฒนามาตรฐานการดำเนินงานด้านอาสาสมัคร เครือข่าย ภาคประชาสังคม สนับสนุนและสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม โดยสนับสนุนเงินอุดหนุนแก่ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม จำนวน 55 องค์กร 55 โครงการ งบประมาณรวม 60 ล้านบาท มีการจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. 2562 เพื่อส่งเสริมความร่วมมือเพื่อสังคม ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) โดยจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานของ อพม. และในปี 2563 ดำเนินการให้ อพม. ได้รับค่าตอบแทนในการดูแลกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งจัดอบรมพัฒนาทักษะและศักยภาพ อพม. เช่น การอบรมมาตรฐาน อพม. การอบรมให้ อพม. มีความเชี่ยวชาญในการดูแลกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่ม ได้แก่ คนพิการ ผู้สูงอายุ เป็นต้น รวมทั้งขยายการจัดตั้งศูนย์ประสานงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวนทั้งสิ้น 901 ศูนย์ในระดับจังหวัด และ 88 ศูนย์ในระดับตำบลทั่วประเทศ (ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2563) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนงาน อพม.

ไทยมีบทบาทการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา เพื่อถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนาให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ บนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน โดยการเผยแพร่และขับเคลื่อน “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP)” เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนระหว่างไทยกับมิตรประเทศผ่านความร่วมมือได้-ได้ และครอบคลุมภาคี ที่ผ่านมา กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ นำ SEP มาใช้ในการดำเนินความร่วมมือเพื่อการพัฒนาต่างประเทศ ปัจจุบัน มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เรื่อง SEP ใน 9 ประเทศ ได้แก่ สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม ตีมอร์-เลสเต บรูไนฯ ตองกา ฟิจิ เลโซโท และโมซัมบิก รวมถึงมีการจัดตั้งชุมชนต้นแบบ SEP ใน 12 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา เมียนมา เวียดนาม ฟิลิปปินส์ บังกลาเทศ ภูฏาน ศรีลังกา หมู่เกาะโซโลมอน วานูอาตู เบนิน เนปาล และเซเนกัล

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ริเริ่มโครงการจัดส่งอาสาสมัครไปปฏิบัติงานในต่างประเทศ ภายใต้โครงการอาสาสมัครเพื่อนไทย (Friends from Thailand: FFT) เพื่อขยายความร่วมมือทางวิชาการและส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครไทยให้มีประสบการณ์ในการลงพื้นที่จริง เพิ่มขีดความสามารถในการทำงานเพื่อสังคม โดยพื้นที่ปฏิบัติงานเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาค ลุ่มน้ำโขง (สปป. ลาว เวียดนาม กัมพูชา และเมียนมาร์) และประเทศที่รัฐบาลไทยให้ความสำคัญในด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการ เช่น ภูฏาน ตีมอร์-เลสเต รวมถึงประเทศในแอฟริกา เช่น เบนิน เลโซโท และโมซัมบิก

ในปี 2563 โครงการอาสาสมัครเพื่อนไทย ร่วมกับวิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดำเนินการคัดเลือกอาสาสมัครไปปฏิบัติงานในพื้นที่ต่าง ๆ ในหลายประเทศ หนึ่งในอาสาสมัครเหล่านั้น คือ นางสาวสุรีย์พร นนทชัยภูมิ อาสาสมัครทำงานที่สวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ ประเทศภูฏาน มีตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่เทคนิค/ผู้ดูแลด้านการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช หน้าที่หลัก คือ การออกแบบและให้คำปรึกษา เพื่อจัดตั้งห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช เพาะขยายพันธุ์กล้วยไม้ โดยเฉพาะชนิดที่ใกล้สูญพันธุ์หรือมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และฝึกอบรมพนักงานของสวนพฤกษศาสตร์ด้านเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช โดยก่อนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ นางสาวสุรีย์พรฯ ทำงานเป็นอาจารย์ประจำสำนักวิชาวิทยาศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เธอสอนวิชาการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชและทำวิจัยเกี่ยวกับกล้วยไม้ มีบทความวิจัยและบทความวิชาการเกี่ยวกับกล้วยไม้หลายฉบับ การเดินทางมาเป็นอาสาสมัครที่ประเทศภูฏานเปิดโอกาสให้เธอได้ถ่ายทอดประสบการณ์และความเชี่ยวชาญให้แก่นักวิจัยท้องถิ่น รวมทั้งการช่วยในการเขียนข้อเสนอโครงการ ทำให้หน่วยงานต้นสังกัดได้รับงบประมาณจาก European Union - Rural Development and Climate Change Response Programme (EU-RDCCRP) เพื่อจัดตั้งห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อแห่งใหม่ที่ได้มาตรฐานสากล เป็นฐานสำคัญที่จะทำให้งานที่ริเริ่มไว้ได้รับการสานต่อ อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพของประเทศภูฏาน อย่างยั่งยืน และในอนาคต นำไปสู่ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างนักวิจัยของประเทศไทยและประเทศภูฏาน

อีกตัวอย่างหนึ่งคือ นางสาวนิตยาภรณ์ นิพัทธ์ศานต์ อาสาสมัครจากประเทศไทยรุ่นที่ 2 ที่เดินทางไปประจำการยังประเทศเบนิน ทางชายฝั่งตะวันตกของทวีปแอฟริกา โดยอาสาสมัครรุ่นแรกริเริ่มยกระดับการทำกรเกษตรในหมู่บ้านให้เป็นไปตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ ทำการวางแผนการปลูกพืช การบริหารจัดการที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เน้นใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยสามารถรวมกลุ่มเกษตรกรที่มีความสนใจและตั้งใจจริงไว้ส่วนหนึ่งแล้ว ต่อมาในปี 2563 นางสาวนิตยาภรณ์ฯ และนางสาวสกุลกาญจน์ ลิบลับ เพื่อนอาสาสมัครรุ่นเดียวกัน จึงเข้ามาสานต่อด้วยการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำหลัก “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ “ภูมิสังคม” มาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อมุ่งส่งเสริมให้กลุ่มสตรีมีบทบาทและส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตรมากขึ้น โดยเข้าไปสอนการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่มีอยู่ในพื้นที่อย่างสร้างสรรค์ เช่น การทำแยมส้ม ส้มเชื่อมอบแห้ง มะเขือเทศอบแห้ง กล้วยฉาบ และนำเครื่องอุปพลังงานแสงอาทิตย์ที่เขียนแบบโดยรุ่นพี่อาสาสมัครประเทศเบนิน รุ่นที่ 1 มาให้เกษตรกรในพื้นที่ทดลองใช้ในการถนอมอาหาร และแปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ รวมถึงถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร เช่น การผลิตน้ำหมักชีวภาพ สารกำจัดแมลงชีวภาพ การผลิตปุ๋ยหมักจากวัสดุธรรมชาติในพื้นที่ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ทำให้เกษตรกรได้สัมผัสประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม มีการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้เดิม เกิดเป็นองค์ความรู้ชุดใหม่ที่เหมาะสมกับพื้นที่ และเป็นแนวทางให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่อย่างยั่งยืน

บทสรุป

ในปี 2564 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ปีที่ 6 ของการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุ SDGs ภายในปี 2573 (ค.ศ. 2030) ตามที่ประเทศต่าง ๆ เห็นชอบร่วมกันภายใต้กรอบสหประชาชาติ และเมื่อคำนึงถึงว่า ขณะนี้ เราได้ก้าวเข้าสู่ทศวรรษแห่งการดำเนินการ หรือ Decade of Action นั้นหมายความว่า เรามีเวลาเหลืออีกไม่ถึง 10 ปีในการดำเนินการเพื่อบรรลุ SDGs ภายในกรอบเวลาที่กำหนด ขณะนี้ที่ประเทศไทยกำลังมุ่งฟื้นฟูประเทศจากวิกฤตโควิด-19 ยิ่งทำให้ไทยตระหนักถึงความสำคัญของการบรรลุ SDGs ซึ่งตบโจทย์ในการกำหนดทิศทางของประเทศให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ลดความเสี่ยงจากสถานการณ์ต่าง ๆ รวมถึงส่งเสริมความยั่งยืนและศักยภาพด้านการพัฒนาโดยใช้ประโยชน์จากโอกาสที่มีอยู่เป็นรูปธรรม

ในเชิงโครงสร้างด้านเศรษฐกิจและสังคม ประเทศไทยมุ่งมั่นที่จะก้าวผ่านวิกฤตโควิด-19 เพื่อฟื้นฟูให้กลับเข้าสู่ภาวะปรกติอย่างรวดเร็ว และดีกว่าเดิม และใช้โอกาสนี้เป็น “จุดเปลี่ยน” ในการปรับโครงสร้างของประเทศให้รองรับการเติบโตอย่างยั่งยืนในแนวทางที่สอดคล้องกับ SDGs ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลไทยจึงได้จัดทำ “แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ อันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565” ซึ่งระบุประเด็นด้านการพัฒนา 4 ประการที่รัฐบาลจะให้ความสำคัญเป็นพิเศษในระยะ 2 ปีข้างหน้า ได้แก่

1. **การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากภายในประเทศ (Local Economy)** โดยมุ่งเน้นการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจไปยังระดับท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
2. **การยกระดับขีดความสามารถของประเทศเพื่อรองรับการเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว (Future Growth)** โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมความสามารถของอุตสาหกรรมที่ไทยมีศักยภาพสูง ได้แก่ อุตสาหกรรมบริการและการแพทย์ครบวงจร การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การเกษตรมูลค่าสูง อุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่
3. **การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคนให้เป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ (Human Capital)** โดยการยกระดับและปรับทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ปรับเปลี่ยนไป และการจัดสรรสวัสดิการทางสังคมให้เพียงพอกับความจำเป็นในการดำรงชีวิตของประชาชน
4. **การปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูและการพัฒนาประเทศ (Enabling Factors)** ให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก อาทิ โครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล

การปรับปรุงกฎหมายและการทำงานของภาครัฐให้ทันสมัย การบริหารจัดการความเสี่ยง รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากเครือข่ายภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน

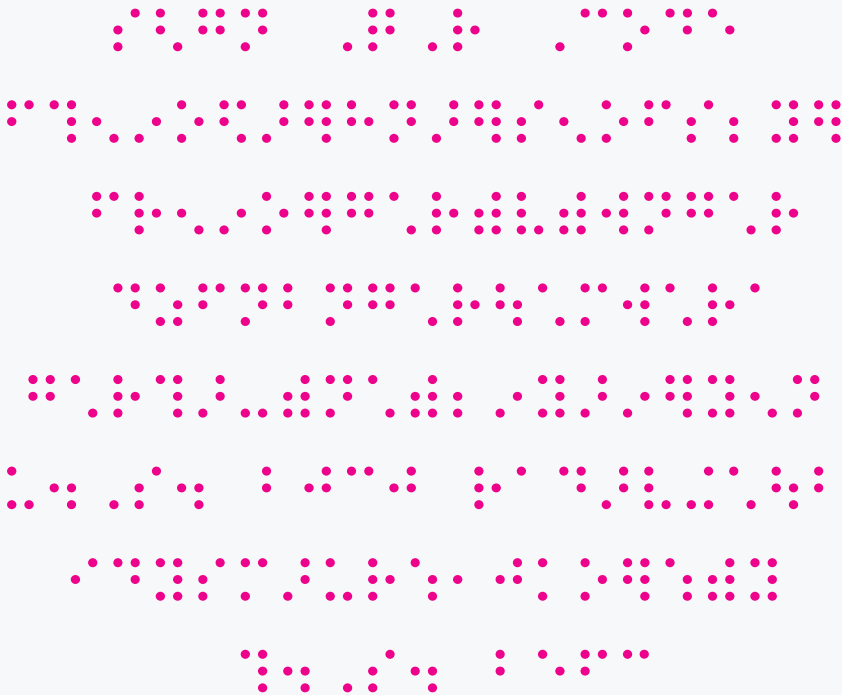
ทั้งนี้ การขยายเครือข่ายภาคีเพื่อการพัฒนาเป็นเรื่องที่รัฐบาลให้ความสำคัญเพื่อช่วยเร่งรัดกระบวนการขับเคลื่อน SDGs ของประเทศ โดยรวมถึงการบูรณาการความร่วมมือเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน และการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับ SDGs เพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยจะดำเนินการควบคู่ไปกับการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็งจากฐานรากเพื่อรองรับปัจจัยเสี่ยงและการเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว

“งานอาสาสมัคร” เป็นนวัตกรรมทางสังคมที่สำคัญยิ่งของประเทศไทย อาสาสมัครเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน SDGs โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นเรื่อง “การให้บริการโดยเน้นคนเป็นศูนย์กลาง” และ “การสร้างพลังร่วมในชุมชน” ดังเห็นได้จากตัวอย่างที่กล่าวถึงในรายงานฉบับนี้ ซึ่งประเทศไทยมีอาสาสมัครที่ทำงานเพื่อขับเคลื่อน SDGs ทั้ง 17 เป้าหมาย กอปรกับในเชิงผลสัมฤทธิ์ ผลงานของอาสาสมัครไทยในช่วงวิกฤตโควิด-19 ยังเป็นที่ประจักษ์ไปทั่วโลก

แม้ว่าประเทศไทยมีนโยบายเพื่อส่งเสริมงานอาสาสมัครอย่างครอบคลุม แต่รัฐบาลยังสามารถที่จะดำเนินการเพิ่มเติมได้ในประเด็นต่าง ๆ อาทิ (1) การจัดทำฐานข้อมูลด้านงานอาสาสมัครและการใช้อาสาสมัครเป็นกลไกเก็บข้อมูลเชิงลึกในพื้นที่ ซึ่งนอกจากจะทำให้ภาครัฐมีข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับพื้นที่แล้ว ยังสามารถนำมาต่อยอดเป็นงานวิจัยด้านการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนได้ (2) การจัดทำมาตรฐานด้านงานอาสาสมัคร และการคุ้มครองดูแลสวัสดิภาพ และพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัคร ทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ (3) การเปิดโอกาสให้อาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการพัฒนา โดยเฉพาะการวางแผนโครงการ และการติดตามประเมินผล (4) การสนับสนุนงานอาสาสมัครรูปแบบใหม่ เช่น อาสาสมัครรูปแบบออนไลน์ การพัฒนาบทบาทของผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสในสังคม มาเป็นกำลังในภาคอาสาสมัคร (5) การส่งเสริมความร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อขับเคลื่อนธุรกิจอย่างยั่งยืน รวมถึงสนับสนุนงานอาสาสมัครในส่วนของภาคเอกชน และ (6) การขับเคลื่อนการจัดตั้งศูนย์อาสาสมัครแห่งชาติเพื่อเป็นศูนย์กลางในการประสานงานด้านอาสาสมัครและบูรณาการความร่วมมือของอาสาสมัครไปสู่การบรรลุ SDGs ของประเทศในภาพรวม

กระทรวงการต่างประเทศ
ถนนศรีอยุธยา กรุงเทพฯ 10400

สแกน QR Code เพื่อฟังหนังสือเสียง
เรื่องการทบทวนการดำเนินการตาม
วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ระดับชาติ
โดยสมัครใจของไทย พ.ศ. 2563

สามารถเปิดอ่านรายงานในรูปแบบ
อิเล็กทรอนิกส์ได้ที่
<https://sep4sdgs.mfa.go.th>